

In de jaren 1973-1978 heel veel krantenartikelen geschreven.

Hieronder een aantal willekeurige voorbeelden, in willekeurige volgorde.

Wethouder buigt

Rumboer rond Korinthe
wellicht misplaatst

NIEUWE NOORDHOLLANDSE COURANT

Legitimatiekaart

1973

ten bewijze, dat houder dezes:

de heer H. ARDEMA te Beemster

als journalist

verbonden is aan de „Nieuwe Noordhollandse Courant“.

Wij verzoeken de autoriteiten onze vertegenwoordiger alle mogelijke hulp en medewerking te verlenen bij het uitvoeren van zijn journalistieke werkzaamheden.

HOOFDREDACTEUR

Handtekening

Handtekening van de houder.

[Handwritten signature]

„Lammers kan beter zijn biezen pakken“

Jan van Dijk trotseerde hitte en concurrentie

70 jaar fokkerij in

De Beemster Rundveefokvereniging. Die en besta... le exacte... De man, die... aan is met de... nboekhouder... enningmees...

neermol... een opbouw... en vullen... n liefhebber

BEEMSTER. — In het telefoonboek... eten hij en zijn werk „Waal Corn de... spec rundv fokkerij“. Gisteren liep hij... met een deskundig oog over de Speelwel... de in Alkmaar, waar de jaarlijkse stie... renkeuring met een deelname van 235... stieren was georganiseerd. Dit maal zat...

Drie jonge Amerikanen op
Wijktelevisie op
in flats Molenwijk

EKAR

v. vader v. L. L. L.

leden waren het niet eens met de gehel... supermarket. Toch werd besloten de best... as dat het nu te laat was nog in te grijp... eerder stadium had kunnen gebeuren

er A. F. Kooiman (v... zei nog... net de... hoe... niet... le komende... lems... eindigde onte...

Tekst: Harrie Aardema
Foto: Rob Josselet

WAT ZIEN VAN DE WERELD

de tweede... tweede... de tweede... hebben zelf... vrouw spelen... het je dat tegenw... hier zelfs mensen o... de pass...

Vole... verla...

AMSTER... Purmerends... wijckers J... van zijn v... be... ven dat hi... meer besoc... van oefenmeester... merender zou hietoe hebben besoc... verband met zijn werkring... steeds meer zou opeisen. Na... Lok gaan ook Hans Bakl... ten Boer, Dick Fiene, Ri... en Leo Schats hun l... en.

De Rijp oefent in toernooien

het komende sezo... n de zo succesvo... Ilpendam kom...

voor de... meedoen... bepaalde fuc... diensten. Die... te spelen zelf... hebben kunnen... vrouw spelen... het je dat tegenw... hier zelfs mensen o... de pass...

voor inbrakenreeks

9 maanden geëist
tegen monteur (20)

Over de geheimen van 't fort

*100!
+ veel reacties*

BEEMSTER — Op vijf verschillende plaatsen heb je een bobbel in het vlakke Beemster laagland. Aan de ene kant ervan ligt steeds een breed, gedeeltelijk met rietstengels omfloerst water, waarachter dan het weiland over enkele tientallen meters omhoogloopt, aan de achterzijde blijkt die verhoging opeens te zijn verdwenen. Daar, weer op de begane grond, staan enkele huizen en lage gebouwtjes, wat struikgewas en hoge bomen. Niemand te zien. Een paar herders-

honden lopen drukdoenerig heen en weer in lange hokken. En overal die donkere, onverbiddelijke hekken, waaraan nogal wat borden ongestuurd mededelingen hangen te doen.

Deze bobbel nu zijn onze forten. De meeste streekgenoten, behalve de bakker, de postbode en nog een paar ingewijden, gaan er wat achteloos en op zijn Hollands aan voorbij. Wat gebeurt er dan precies achter die hekken? Zijn dat soms de geheimen van het fort?

„Je komt er niet in”, voorspelde sergeant Van Geene, die ik oevallig ken en van wie ik wist dat hij zijn brood verdiende door zich dagelijks bezig te houden met een stukje verdediging van ons vaderland.

„Om wat erin in die forten gebeurt?” vroeg ik.

„Dat mag ik niet zeggen.”

„U weet het niet?”

„Ik weet het natuurlijk wel, maar ik mag het niet zeggen. Dat is allemaal geheim.”

Zo'n weinig bemoedigend begin maakt je alleen maar nieuwsgieriger. De volgende dag stond ik dan ook op de stoep van het fortwachtershuis van het officieel met de naam „fort benoorden Purmerend” aangeduide vestingwerk vlak onder de dijk bij Kwadijk. Hier moest sergeant Van Geene geruime tijd werkzaam zijn geweest. De zwaar besnorde fortwachter Huizer zette echter eveneens een bedenkelijk gezicht toen ik te ken-

clusies uit deze voorbereidende verwerkingen. Men was steeds omiskenbaar een en al bereidwilligheid aan de legerzijde van de telefoon en men bleef dat, zelfs tot na het zo dadelijk volgende interview. Zo belde majoor Jongsma nogmaals op, nu om te onthullen dat in de jaarverslagen van de stichting Menno van Coehoorn — een vereniging die zich vooral richt op de recreatief-historische aspecten van het leger — veel informatie is te vinden over de historische ontwikkeling van de stellingen van Amsterdam, waartoe ook de forten in de Beemster behoren. Hij noemde met name pagina 11 van het verslag over 1955, 27 van 1965, 22 van 1966, 34 van 1967 en 27 van 1969. Ik heb het niet nagezocht, maar de belangstellende lezer zij hier naar verwezen.

„Er is niks geheim”

In het tussen de militaire struiken en

nieuwe verdedigingsketen niet als zodanig gebruikt hoefde te worden. Tussen 1918 en 1940 waren alle Beemster forten — behalve al dat van Spijkerboor — nog een potentiële gevechtscijde. Er heerste dan ook een permanente militaire bedrijvigheid.

Maar ook in de tweede wereldoorlog zijn de bunkers ondanks de inval van de Duitsers niet aan hun oorspronkelijke taak toegekomen. Wel werden ze later alle vijf — dus ook, en zelfs zeer intensief het fort Spijkerboor — gebruikt om politieke delinquenten zoals NSB-ers in op te sluiten.

Uitsluitend opslagplaats

Toen echter ook daaraan een eind kwam, gingen de forten al met pensioen. In militair opzicht waren ze inmiddels bepaald niet meer up to date en het onverwoestbare materiaal waarvan ze zijn opgetrokken, liet een aanpassende verbouwing nauwelijks toe. Momenteel

Dit artikel bedoelt een globale beschrijving te geven van het fort als regionaal verschijnsel, los van iedere in een wat ruimer maatschappelijk verband te stellen vraag naar de zin of de onzin van legers in het algemeen en van forten — ook de als opslagplaats gebruikte — in het bijzonder. Een mening of standpunt te dien aanzien zal men daarom op deze plaats vergeefs zoeken. Ook van volledigheid — in welke zin dan ook — is geen sprake.

toestemming hebben, want wat hier ligt is van ons allemaal. Daar betalen we onze belastingcenten voor. Alleen die toestemming mag ik niet geven, daar gaat het rijk over. Ik ben ook maar een onderbaasje. Ik heb niks te zeggen. Maar als ik een keer in de bus zit en iemand vraagt mij ernaar, dan mag ik er vrijelijk over praten. Dan vertel ik er alles over. We hebben het wel eens gehad, dat was op een ander complex, dat er twee jongetjes bij het hek kwamen kijken. Die vroegen, wat is hier eigenlijk, meeneer? Nou, die hebben alles bekeken. En waarom niet? Een paar jaar later komen ze weer hier, als dienstplichtigen, en dan zien ze ook alles.”

„Vorig jaar was hier nog een hele bus met journalisten en fotografen. Die hebben ook alles gezien. Er was er ook een die vroeg of we hier misschien een atoombom opgeslagen hadden. Nou, daar hebben we hard om gelachen, want daar komen we heus niet voor in aanmerking. Daar zijn we hier in Nederland veel te achterlijk en te klein voor. Als we ons daarmee willen gaan bezighouden, krijgen we een schop onder onze kont.”

geval vanaf de Beemster forten het geschut wel niet door de polder denderen. Adjudant Koster: „Die forten zijn voor ons militair oninteressant. Je stoot je hoofd en zo, ze zijn hopeloos verouderd. Maar als je andere opslagplaatsen zou moeten huren, dan betaal je je blauw. Bovendien is dit ideaal als opslagplaats. Lekker afgezonderd, een gracht eromheen. Maar echt bruikbaar zijn die forten natuurlijk niet meer. Je moet nu afgaan op de huidige tijd en dan zie je geen fortgrachten met ophaalbruggen en ridders meer.”

Ridders? Leefden die niet in de middeleeuwen? „Nou ja, in het begin van deze eeuw was de hele artillerie nog te paard en die ophaalbruggen waren er echt. Die zijn later weggehaald.”

Hoewel de geruchten willen dat het ministerie van defensie met die oude forten, gezien hun onhandelbaarheid en de ruimte die ze in beslag nemen, momenteel een beetje in zijn maag zit, ziet het er niet naar uit dat de Beemster forten op korte termijn zullen verdwijnen. Volgens adjudant Koster zou men daar weinig mee opschieten: „Als dit weg is, wat kun je dan doen met die grond? Dan kunnen er 60 schapen lopen. Nou, die lopen er nu ook bovenop. En

fere afbrokkelgaten doen ontstaan. „Tja,” zegt Hogenhout, terwijl Koster een van de zware deuren opent. „Dat brokkel af, natuurlijk. Vroeger hielden ze dat nog wel bij, maar dat is nu natuurlijk niet meer nodig.” Dan laat hij, staande in de deuropening, met een uit een van zijn jaszakken opgediepte meetlat zien dat de betonnen muur daar liefst een meter dik is. Aan de bovenkant onder het gras zou de muur twee meter dik zijn.

Toch onder de grond

Binnen slaat ons een muffe lucht tegemoet. Weer hangen overal borden, ditmaal met voorschriften en reglementen. We komen door een donkere hal, dan een kamertje met spiraal. Ergens peult Koster in een kastje en prompt lichten er zoveel lampen op, dat overtuigend blijkt dat we in een lange gang staan. Sommige lampen doen het kennelijk niet, af en toe lopen we in het donker. Om de paar meter laten geopende zijdeuren kamertjes zien, waarvan de meeste zijn opgevuld met stapels metalen kistjes, iets groter dan broodtrom-

nen gaf over het fort te willen schrijven. „Dan moet ik het garnizoen even bellen,” zei hij. Na een kort gesprek in de gang confronteerde hij mij via de woorden „U kunt zelf even met ze praten” persoonlijk met het garnizoen.

Globaal, regionaal

Majoor die en die. „Ja, hoor es, meneer, daar mag ik geen toestemming voor geven. Daar gaat het ministerie van defensie over. Ik beloof U hierover binnenkort terug te laten bellen. Nee, vandaag niet meer. Meneer, hoort U nou es. Als u dit telefoongesprek zo kort mogelijk houdt, kunnen wij U ook zo snel mogelijk antwoord geven.”

Een paar dagen later. *Meneer Van der Putten* aan de lijn. „Die toestemming is er al lang, meneer, daar gaat het niet meer om. U wilt wat weten over die forten. Wat is Uw bedoeling? Dan zal ik U doorverwijzen naar iemand anders. Majoor Jongsma. Hij zal U zo spoedig mogelijk terugbellen.”

Weer een paar dagen later. *Majoor Jongsma* belde. „Ja meneer, die forten in de Beemster. U wilt ze bekijken. Dat kan hoor, maar ik weet daar zelf niet zo veel van af. Ik zit hier nog niet zo lang, weet U. Maar ik zal zorgen dat de heer Hogenhout, dat is de genie-opzichter van het fort benoorden Purmerend, U even opbelt. Dan kunt U het met hem verder afwikkelen.”

Een dag later. Telefoon van *genie-opzichter Hogenhout*. „Ja hoor, vrijdagmorgen bij mij thuis. Er zal ook iemand van vijf-tachtig komen, een adjudant.”

De lezer trekke geen voorbarige con-

bomen verscholen huis van de heer Hogenhout op het fort benoorden Purmerend, is zojuist adjudant J. T. Koster gearriveerd, een op het eerste gezicht rondborstige, twinkkelend ogende vijftiger. De heer Koster („Ik ben maar een onderbaasje, maar wel verantwoordelijk gesteld voor hoe alles op deze forten reilt en zeilt”) is speciaal voor ons met een legergroen busje plus chauffeur uit Haarlem gekomen. Zijn ogen zijn al na eventjes praten groot van verbazing: „Geheimzinnigheid? Welnee! Iedereen mag zien wat hier is. Er is hier helemaal niks geheim.”

In 'n gevechtslinie

Er zijn vijf forten in de Beemster. Het fort benoorden Purmerend, het fort Middenweg, het fort Jisperweg, het fort Nekkerweg en het fort Spijkerboor. Dit laatste fort valt eigenlijk buiten het kader van de overige vier, want het wordt al sedert heel lang gebruikt voor luchtvaartdoeleinden.

Al deze vijf door een kolonel ontworpen nederzettingen (naast bobbels en forten ook wel bunkers genoemd) zijn in het begin van onze eeuw gebouwd. Zij moesten deel uitmaken van één gesloten verdedigingsketen rond de stad Amsterdam. Hier ligt de al wat oudere gedachte aan ten grondslag, dat er ten tijde van oorlog nog niets verloren is in het hele land, zolang de hoofdstad nog niet uit handen is gegeven. Zo verzezen rond heel Amsterdam op zekere afstand van elkaar militaire nederzettingen, die zodanig met hun kanonnen nog net een deel van elkaars vuurlinie konden overlappen.

In de eerste wereldoorlog bleef Nederland neutraal, hetgeen de gelukkige omstandigheid met zich meebracht dat de

is het fort Spijkerboor een aanliegpunt van Schiphol, terwijl de andere vier nog dienst doen als opslagplaats van munitie en militaire goederen. Deze voorraden, waaruit af en toe ten bate van oefeningen e.d. wordt geput en die ook regelmatig worden aangevuld, kunnen in geval van oorlog nog voor de meest ernstige doelen worden aangewend.

Het fort benoorden Purmerend — waar dus sergeant Van Geene heeft gewerkt, waar de heer Hogenhout genie-opzichter is en waar dit verhaal grotendeels op stoelt — onderscheidt zich in die zin van de andere (militaire) drie, dat er nog steeds een mobilisatiecomplex aan is verbonden. Ook dit wordt echter

„Tja, over achteeneenhalve maand stop ik ermee. Niet dat ik dan met pensioen ga, daar doen ze bij ons niet aan. Maar op een gegeven moment als je oud genoeg bent word je adjudant en als je 55 wordt dan schoppen ze je bij het leger eruit. Zo gaat dat met de rangen en standen in het leger. Ze zeggen bij ons wel eens, een vaandrig heeft een melkbek en zuiglippen en een adjudant heeft een kale kop en een dikke buik.”

Inbreken en honden

Over al die hekken en die waarschuwend borden zegt adjudant Koster, die overigens noch een kale kop, noch een

TEKST: HARRIE AARDEMA FOTO'S: ROB JOSSELET

als opslagplaats gebruikt, zij het met een iets snellere doorstroming van de voorraden. Op het fort komen nauwelijks meer militairen (adjudant Koster: „Wat we vroeger met 25 militairen deden, doen we nu met vier”). Ook de laad- en loswerkzaamheden worden tegenwoordig uitgevoerd door gewone burgers. Wel bestaat een bewaking door rondrijdende militairen van speciaal met een controlerende taak belaste compagnies. Ook is er nog de formele regel dat bezoekers van het terrein zich eerst moeten melden bij fortwachter Huizer. Dat terrein zelf bestaat, voor wat het fort benoorden Purmerend betreft, uit 'n zorgvuldig middels een gracht en een tweede hek afgegrensd opslaggedeelte (het werkelijke fort) en een woongedeelte, waar ook buitenstaanders inmiddels hun intrek hebben genomen of werkzaam zijn. In totaal staan er nu binnen de hekken drie woningen en vier loodsen. Het fort, dat is gedekt door een hinderwetvergunning, houdt bovendien met het oog op het explosieve karakter van de voorraden, contact met de brandweer.

Vrijelijk over praten

Uitsluitend opslagplaats, geen geheimzinnigheid. Waarom moet er dan toestemming verleend worden voor een artikelje in de krant? Adjudant Koster: „Iedereen kan in het fort komen en iedereen mag weten wat hier is. Maar als je er wat over wilt schrijven moet je

alle ruimte die wij hier niet gebruiken, is verhuurd. In de gracht wordt ook veel gevisst. Het niveau van het water ligt net tussen dat van de polder en de ringvaart. Het is er lekker rustig, er zijn geen boten, de vissen gedijen er goed.”

Genie-opzichter Hogenhout maakt hierbij de kanttekening dat het de vissers verboden is aan de forzijde van het water aan te meren. De heer Hogenhout, die dus geen militair is maar als hoofd der genie toezicht houdt over de gebouwen, de terreinen en de wateren, erkent verder: „Ik kan me toch wel voorstellen dat het fort door al die verboden en wat magische klank kan hebben voor buitenstaanders.”

Een meter dik

Uiteindelijk stappen we gedrieën in een opwelling, hoewel we al stonden naast onze auto's en op het punt afscheid te nemen toch in de richting van het werkelijke fort.

Het is stil buiten. Een triestgrijze lucht met motregenaspiraties draagt er toe bij dat het sleutelgerinkel, waarmee Koster het tweede hek opent, wat beklemmend aandoet. Flauwekul natuurlijk. Op de achtergrond klinkt het ineens vertrouwde, twintigste-eeuwse geruis van een autoweg.

Nu blijkt hoe dat schuin opgelopen weiland (Hogenhout: „Dat was in de eerste plaats voor camouflage, maar vroeger in de tweede plaats ook om projectielen op te kunnen vangen”) zo plotseling verdwenen kon zijn. Boven een heel lange rij zware, groene deuren in hoge, plompe muren, verraden enkele graspolletjes waar de verhoging is afgekapt. „Kijk,” zegt Koster, terwijl hij met een vinger wijst naar enkele ronde openingen in de muren. „Schietsgaten, dat was voor het geval dat je omsingeld werd.” Op andere plaatsen in het beton heeft de tand des tijds grotere en grof-

mels.

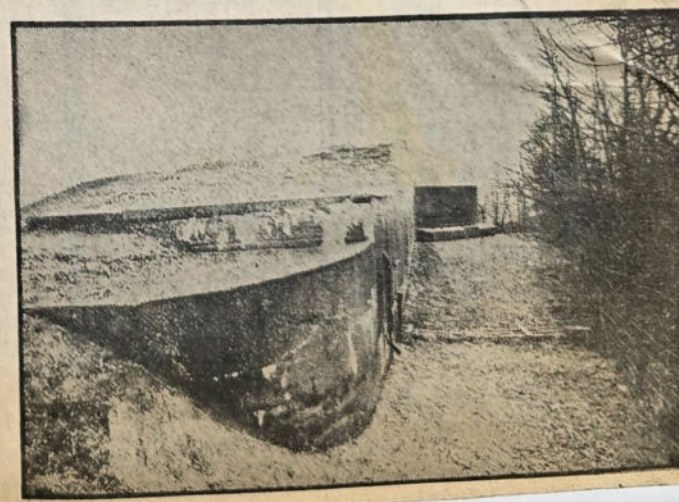
„Dat is nou alles,” zegt Koster met een weids gebaar. „Hier ligt de munitie opgeslagen en meer valt er niet te zien. Kijk maar, overal hetzelfde. Je kunt die kamers eigenlijk overal voor gebruiken. Dat wordt ook wel gedaan. Champignonkeukerijen bijvoorbeeld.

We komen meer tegen. Een stapel rode brandblusapparaten, een oude stoffige keuken, een paar vervallen WC's. Nergens dringt daglicht van buiten naar binnen. Nergens? Halverwege de lage, onderaardse gang is een wat kortere en bredere dwarsgang, waar het voor het grootste deel aardedonker is — gee enkele lamp functioneert meer —, maar waar door een klein, getralied gat het daglicht zich een klein eindje naar binnen waagt. Een blik erdoor leert dat we het begin van de bovengrondse verhoging hebben bereikt.

Niet te koop

Eligelijk viel het best mee daarbinnen, al valt niet te ontkennen dat de rest van dit militaire terrein, met zijn frisse licht, zijn bomen, zijn water, misschien ook wel zijn hekken, nu relatief iets minder benauwend aandoet. De heer Hogenhout, die zegt te vinden dat hij hier lekker rustig woont, een beetje als op vakantie, voegt hier aan toe: „Aan die beplanting kun je al zien dat met dit fort helemaal geen oorlog meer gevoerd zou kunnen worden. Hoe zou je met al die bomen ooit behoorlijk raak kunnen schieten?”

Rest nog het maken van de foto's. Adjudant Koster hoeft er niet speciaal meer voor uit Haarlem te komen: „Nee hoor, maar het is zeker niet nodig dat die munitie allemaal gefotografeerd wordt? Niet dat ik dat zo vreselijk vind, maar straks denken de mensen ook nog dat we die boel te koop hebben.”

Toen ridders, nu schapen

Als Nederland onverhoopt nog eens in oorlog mocht geraken, dan zal in ieder

TIJDENS de reis zit de havik geduldig te wachten op zijn rekje achterin de auto. Als die eindelijk een weg in de buurt van het jachtterrein opdraait, wordt hij onrustig. Hij schuifelt snel heen en weer op zijn stok. Hij voelt wat er gebeuren gaat. Ruikt hij het wild?

De auto stopt.

Even later loopt de valkenier met zijn havik door het veld. Het is stil, er is geen mens te zien, er is niets te horen, alleen het geruis van de wind, door het riet, over het gras, langs de bosrand. Is er ook geen wild? Toch wel. Het lijf van de havik maakt opeens wat schokkende bewegingen. Hij

ziet zijn prooi veel eerder dan de baas. Hij duikt in elkaar, hij wil weg, erop af. Maar eerst als de valkenier het konijn ziet, laat hij zijn vogel los.

Meteen schiet hij weg. Zodra hij van de hand af is, ligt hij op topsnelheid. Razendsnel wiekend schiet hij in rechte lijn af op het

De havik heeft gemist. Het konijntje is in een holletje weggedoken. De grote vogel zit verslagen op de grond. De valkenier moet lachen. Hij pakt zijn loer en gaat draaien. Aanzienlijk minder snel dan zonet zweeft zijn havik terug naar zijn hand.

Pas na tien mislukte aanvalen is het raak. Weer is de havik onstuimig snel weggeschoten en nu is het te snel, te verrassend. Trots zit hij bovenop het konijn, zijn prooi. Hij wacht. De baas komt zo naar hem toe. Het konijn gaat straks in de auto mee naar huis. Dat wordt dit weekend konijn op het bord, voor hem en zijn makkers.

De Jacht

weghollende konijntje, als een komeet, heel laag, vlak boven het gras. De valkenier staat stil te kijken. Hij geniet. Het is een machtig gezicht. Maar wat is dat?

MB Val
reacties

16 Febr.-'73

VALKENIER IN DE BEEMSTER

BEEMSTER. — Een huisvrouw in functie blijft bij het uitkloppen van haar stofdoek eventjes onbeweeglijk uit het open venster staren. Dan draait ze haar hoofd naar binnen, wenkt driftig in die richting en wijst vervolgens, plotseling in gezelschap van een collega-afneemster, met haar doek naar buiten. Dáár, op de Zuiderweg, loopt iemand met een grote roofvogel op zijn arm, een echte, met grote klauwen en een scherpe, hoekige snavel. En die vogel blijft maar kalm zitten, of zou-die vastgebonden zijn? Er zit wel iets touwachtigs om zijn poten, zie je dat?

Als even later de jongen en zijn vogel samen door de winkelende drukte in het centrum van Purmerend gaan, zijn zij nog meer in de belangstelling. Natuurlijk zijn er de haastigen, die strak voor zich uitkijkend verder marcheren; ook zijn er de immunen, die met een gezicht van — ik wist al dat de wereld gek was — een vluchtige blik

op hen werpen en onaangedaan doorlopen. Maar dat kleine meisje, aan de hand van haar vader, roept geestdriftig uit: „Kijk pap, een papegaai"! En dat jongetje, dat woest aan de mouw van moeders jas trekt, gilt: „Kijk eens, mama, kijk dan, een echte valk"! Een beleefde heer van middelbare leeftijd informeert bedaard: „Meneer, wat voor vogel is dat? Doet hij niets? Vliegt hij niet weg"?

Bert Schoo, een van de ongeveer 20 echte valkeniers in ons land, is het langzamerhand allemaal gewoon gaan vinden. Iedere dag gaat hij uit wandelen met zijn havik, om hem af te richten, om hem te wennen aan de mensen en het verkeer dat langs hem raast; iedere dag ziet hij de reacties van de winkelaars, die nu eens iets anders tegenkomen dan boodschappen tassen en haastige voetstappen in het hart van Purmerend.

Bert Schoo, een jonge boer uit de Beemster met een heldenbaardje, is op het ogenblik in het bezit van 2 haviken, 1 sperwer (een uitheems exemplaar), 1 heel grote bok met kromme horens, 1 fret en 1 flink uit de kluiten gewassen hond, die niet kon stilzitten tijdens het interview (loops, aldus Bert). Maar ondanks zijn dierentuintje loopt hij steeds met dezelfde havik door Purmerend:

„Ik heb voorheen nooit gewandeld met een van mijn vogels. Maar met deze havik, die ik in oktober in bezit kreeg, ben ik een week of 4 geleden begonnen te wandelen. Elke dag een uurtje door Purmerend. Steeds met dezelfde havik. Toen ik hem kreeg, was hij ongeveer 5 maanden oud, dus nog jong genoeg om van alles te leren. Ik geloof dat dit lopen de enige manier is hem goed af te richten. Haviken zijn van nature ontzettend schuwe vogels en hierdoor kan hij zijn schichtigheid verliezen. Hij vindt al die drukte ten slotte heel gewoon en heeft dan ook geen behoefte meer van mijn hand af te vliegen.“

Voordat we verder gaan met ons verhaal, dient eerst een aantal vaktechnische termen verklaard te worden. Bert wees me erop dat je tegenwoordig eigenlijk geen „roofvogel“ meer mag zeggen. Dat woord heeft in de loop der jaren een negatieve bij-smaak gekregen: het houdt iets woests, iets onaangenaams agressiefs in. Daarom spreken de echte liefhebbers nu van „stootvogels“ in plaats van „roofvogels“. De term „valkerij“ is een algemene benaming voor het huisvesten en africhten van alle soorten stootvogels. Iedereen weet natuurlijk wat op vogelgebied het woord „rui“ betekent, maar slechts enkelen zullen weten dat dit in de valkerij „muit“ heet. Stootvogels gaan eens per jaar in de muit. Ook heet een exemplaar van het mannelijk geslacht van de havik geen „manne-tje“ of „hengst“ maar „terzel“. Vogelkenners hebben het over een „haviksterzel“ en een „havikswijf“. Een „loer“ is een draaibaarinstrument waaraan een stukje vlees wordt bevestigd. Als de havik zijn prooi heeft gemist, keert hij uit zichzelf naar de valkenier terug, als die met zijn loer draait. De uitdrukking „iemand een loer draaien“ is uit de valkerij afkomstig. Wat een „wartel“ of „draai“ is, wordt straks verteld, evenals de term „schoen“ met betrekking tot stootvogels.

Het eerste begin

Bert Schoo heeft zijn eerste stappen in de valkerij gezet toen hij een jaar of 12 was. Zonder directe aanleiding begon hij jonge kraaien en eksters tam te maken.

„Daarna vond ik een keer een jonge torenvalk en die heb ik groot weten te brengen. Dat was het begin

Iedere dag wandelt Bert Schoo met zijn Havik door Purmerend

en daarmee is eigenlijk de liefde voor die vogels gekomen. Maar ik kreeg ook meteen al moeilijkheden met de vogelwet. De torenvalk was toen al een beschermde vogel, je mag hem dus niet in gevangenschap houden. Er zijn een paar controleurs bij mij thuis geweest en ik heb hem moeten loslaten.“

Stootvogeljargon

„Om stootvogels te houden moet je een speciale vergunning hebben. Er zijn jaren overheen gegaan voordat ik die bij het ministerie los wist te krijgen. Maar ik kreeg hem na vreselijk veel moeite toch. Toen moest ik als beginnertje aan vogels zien te komen. Met een collega uit Oosthuizen heb ik voor het eerst een havik, die van hem was, afgericht. Dat havikje ving in dat eerste seizoen 8 à 9 konijnen.“

Bijna iedere zaterdag gaat Bert Schoo samen met zijn collega-valkenier uit Oosthuizen op jacht. Een paar jaar geleden zwierven ze door het riet op het terrein waar de segmenten van de Coentunnel gemaakt zijn; tegenwoordig laten ze hun vogels los in de duinen en bossen bij Petten. Ze jagen dan op allerlei schadelijk wild, zoals kapmeuwen, eksters, kraaien, duiven en konijnen. Voor dit werk worden de vogels afgericht.

Evenveel kans

Doet het hem als dierenvriend geen pijn dieren te jagen en te doden?

„Op den duur raak je daar aan gewend. Je moet goed begrijpen, het is een volstrekt eerlijke manier van jagen. Wel 9 van de 10 keer is een meeuw of konijn een havik te slim af. Een meeuw in angst is bijna niet te vangen. Hij kan dan zulke vreselijk gekke buitelingen maken, dat de havik niet weet waar hij blijven moet.“

Om mijn verhaal wat expressiever te maken geeft Bert, rechtstaand en gebarend met zijn armen, ruimtelijk aan hoe de strijd zal verlopen: „Dan vliegt-ie gewoon achter de meeuw aan... zo... (gebaar) en die zwenkt dan opeens een bocht, zo...

(gebaar), waardoor de havik met zijn grote lijf dat nooit kan bijhouden en gewoon rechtdoor stormt. Dan kan hij weer overnieuw beginnen. Meeuwen in nood zijn enorm wendbaar. Als je 't zo bekijkt hebbende de meeuw en de havik evenveel kans. Bovendien zijn er in Nederland bijzonder veel meeuwen, kijk maar eens boven een vuilnisbelt of zo. Maar daar moeten we allemaal blij om zijn natuurlijk. Het gaat er ook niet om de meeuwen op te ruimen, maar de hele valkerij draait om het jagen, je hebt de vogels ervoor. Het is een machtig schouwspel de vogel op zijn prooi te zien afschieten. De vogel in actie geeft de valkenier enorm veel voldoening.“

In dienst

Toen Bert enkele jaren geleden mokkend het moment afwachtte dat hij kaarsrecht en geïnformeerd in het militair gelid zou moeten staan, werd hem overwacht verzocht als valkenier bij de luchtmacht te komen werken. Hij moest toen, om de vele botsingen te voorkomen, met behulp van enkele haviken de meeuwen van de startbanen van de straaljagers verwijderen.

Op mijn domme vraag, hoe valkeniers eigenlijk aan hun stootvogels komen (ik informeerde voorzichtig of ze hier misschien gekweekt werden), antwoordde Bert Schoo: „Je kan natuurlijk beter met een nesteling dan met een wildvangvogel beginnen. Een nesteling kan je helemaal naar je eigen hand zetten. Maar de haviken die de valkeniers in Nederland momenteel hebben, zijn allemaal ingevoerd. Je kan die dieren niet laten nestelen in gevangenschap. De kans dat ze bij elkaar in een grote volière gaan vechten, is veel te groot. Maar aan de andere kant is er ook nooit behoefte geweest haviken te kweken. Voor de valkenier, mits hij natuurlijk een vergunning heeft, is het niet zo moeilijk aan haviken te komen. Er wordt genoeg ingevoerd uit het buitenland. In Nederland mag je ze niet vangen, want er zijn hier veel te weinig. Ze zijn daarom beschermd. De haviken waar de Nederlandse valkeniers mee werken, komen uit gebieden waar per jaar nog zo'n 2000 havikken moeten worden afgeschoten,

omdat er teveel zijn. Dat is in Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije het geval. Je moet er beslist bij zetten in je interview, dat men niet alleen een vergunning moet hebben voor het houden van stootvogels, maar ook een aparte vergunning voor het in- en uitvoeren.“

Hoe komt het dat er in Nederland maar zo weinig stootvogels zijn?

„Hier in Nederland wordt nog teveel geroofd. Ik geef niet alleen de schuld aan de bestrijdingsmiddelen en de drukte, hoewel dat natuurlijk ook meespeelt, maar wel degelijk ook aan de mens, aan bepaalde jagers. Stootvogels zijn beschermde vogels hier, maar lang niet iedereen weet dat. Er zijn zoveel mensen die fazanten of kippen of zo kweken. Als er een valk tussen die beesten op zijn erf zit, is het voor zo'n man erg gemakkelijk de buks te pakken en hem eventjes neer te schieten. Het gekke is, zonder te weten dat ze fout zijn, geven ze toe dat ze hem neerge-schoten hebben. Maar als de politie er achter komt krijgen ze wel proces-verbaal. Er zit voor zulke mensen nog een flinke boete aan vast.“

Tv kijken

„Ik wil dat mijn havik helemaal aan mij gewend raakt, dat hij zich bij mij thuisvoelt. Ik zit vrijwel elke avond hier in mijn kamer met hem op mijn arm naar de televisie te kijken (Berts vrouw is niet jaloers). Daar voer ik hem ook. Wát ik ze voer? Ik geef mijn vogels kippekoppen, die ik bij de poelster vandaan haal. Dat is heel krachtig voedsel, ze krijgen het elke avond. Dus een keer per dag maar. Verder krijgen ze in het weekend ook wel andere soorten vlees zoals konijn, duif, enzovoorts... Normaal eten stootvogels in de vrije natuur ook maar een keer per dag. Dan vangen ze hun prooi en eten hun krop meteen helemaal propvol. Ik geef ze bewust minder dan ze in de vrije natuur vangen. Als ik ze net zoveel zou geven, dat ze dus helemaal zat zouden zijn, zouden ze lusteloos en ongeïnteresseerd worden. Als een stootvogel geen hoger meer heeft, gaat hij ergens boven in een boom zitten en hij zal zich de hele dag verder niet meer verplaatsen. Dat is

niet mijn bedoeling. Mijn vogels moeten steeds een beetje honger hebben en toch genoeg rijgent Zij moeten steeds bereid zijn naar me toe te vliegen als ik wat voor ze heb.“

Kunstmatige muit

„De havik waarmee ik voor deze op pad ging, gaat nu in een kunstmatige muit. Dat doe ik door zijn dagen door extra licht toevoer wat langer te maken en door hem bepaalde vitaminepreparaten te geven. Zo kan ik zelf bepalen wanneer mijn vogels in de muit gaan. Dat is noodzakelijk, want als de ene havik in de muit is en een tijdje rust heeft, kan ik met de andere aan de gang. De natuurlijke muit van de havik is in maart, eind maart. Voor mij is het gunstig mijn beste vogel in juni ongeveer klaar te hebben, want dan zijn overal de meeste konijnen.“

Er bestaat een aanzienlijk verschil in grootte tussen een haviksterzel en 'n havikswijf. Een terzel is wel een derde kleiner dan een wijf. In de vrije natuur broedt het vrouwtje alleen. Haviken nestelen eens per jaar in april of mei, hoog in de bergen. Daar bouwen ze op een rustige plaats in vaak zeer hoge bomen hun takken-nest. Als het havikswijfje broedt, brengt de terzel zijn echtgenote steeds voer op het nest. Na ongeveer 38 dagen komen de jonge vogels, meestal 3 of 4, uit. Ze blijven dan een kleine 4 weken in het nest, maar tegen het eind van die tijd zitten ze al nieuwsgierig op de rand van hun nest de buitenwereld te bekijken. Een havik haalt gemakkelijk de relatief hoge leeftijd van 20 jaar.

Attributen

Voor het valkenieren zijn veel attributen vereist, die Bert Schoo merendeels zelf gemaakt heeft. In de eerste plaats hebben ook getrainde haviken riemen aan hun poten nodig, die de valkeniers „schoenen“ noemen. Die schoenen zijn ongeveer 20 à 25 cm lang. Ze worden bij elkaar gehouden door een zogenaamde „wartel“ of „draai“, waaraan een lange veter vastgemaakt kan worden die het mogelijk maakt de vogel ergens vast te binden en ergens te laten zitten. Zo zitten de vogels van Bert

Schoo bij redelijk weer altijd aan hun veter in de buitenlucht. 's Nachts haalt hij ze dan weer binnen.

Aan de schoen is een plaatje bevestigd, waarop de naam, het adres en het telefoonnummer van de valkenier staan vermeld. Als een havik verdwaalt, blijft hierdoor een kansje aanwezig dat hij door een dappere vinder teruggebracht wordt.

Niet voor iedereen

De valkerij is een sport die niet voor iedereen bestemd is, evenals het houden van stootvogels als liefhebberij in het algemeen: „Je ziet zo vaak dat de mensen een keer iemand met een stootvogel hebben gezien en het dan onmiddellijk zelf ook willen gaan doen. Ze nemen dan van hun vakantie in zuidelijke landen een keer een stootvogel mee en staan als ze thuis komen met de handen in het haar. Dan blijkt dat ze er eigenlijk helemaal geen tijd voor hebben, dat ze nergens iets van afweten en dat ze er misschien ook geen zin meer in hebben. De meeste mensen weten niet hoe je zo'n dier moeten behandelen. Het is totaal iets anders dan een kanarie of een papegaai verzorgen. Een stootvogel eist veel meer. Als je niet weet wat je hem meer moet geven is de kans op verwaarlozing erg groot, zonder dat de liefhebber er zelf erg in heeft. Het is beslist nodig dat je intensief goede boeken gaat bestuderen. Je kan niet zomaar rommelen“.

Lange procedure

Bert Schoo heeft zelf veel lectuur over zijn hobby. Door veel te lezen en natuurlijk door zijn ervaringen in de praktijk heeft hij veel geleerd over de verzorging, de gedragingen en de behoeftes van zijn dieren. Hij is in staat de gewone vogels die de mensen bij hem thuis brengen (hetgeen vaak genoeg gebeurt), weer helemaal op te lappen; hij weet hoe hij de vogels moet genezen, moet verzorgen en in optimale conditie kan houden.

Niet alleen deskundigheid is nodig om zich valkenier te mogen noemen. Om in aanmerking te komen voor een vergunning stootvogels te houden, dient men tegenwoordig minstens 3 jaar actief lid te zijn van het Nederlandse Valkeniersverbond. Als men gedurende die tijd heeft aangebond om te kunnen gaan met stootvogels wordt door deskundigen van de vereniging bepaald of men in aanmerking komt voor een vergunning of niet. Deze langdurige procedure is hard nodig: alleen op deze manier kan het aantal veinzende liefhebbers, dat steeds na verloop van tijd per ongeluk zal vergeten dat dieren verzorgd moeten worden, zo klein mogelijk gehouden worden.

HARRIE AARDEMA

RAADSLID EN PLATTELANDSKENNER N. VAN DER LEE:

„Stadsmens heeft het platteland herontdekt”

BEEMSTER. — Dé aangewezen man om over structurele agrarische problemen te praten lijkt gemeenteraadslid, fruitteler en plattelandskenner bij uitstek, de heer N. van der Lee uit de Beemster. Achtereenvolgens geeft hij zijn visie op de moeilijkheden rond het ontstaan van de nationale landschapsparken, op de ontwikkelingen in de fruittelerij en op het eigenaardige verschijnsel van inspraak en actiegroepen, dat volgens hem de democratie in het algemeen en de werkzaamheid van een raadslid in het bijzonder, ernstig aantast.

„AFVLOEIINGSREGELING MOET BETER ZIJN”

In heel Nederland worden op het ogenblik agrarische oppervlakten omgedoopt tot landschapsparken. Door deze maatregel moeten een heleboel bestaande, kleine bedrijfjes verdwijnen, terwijl de overblijvende boeren hun beroep slechts mogen uitoefenen onder beperkende bepalingen. Dat betekent: niet voor een bepaalde datum maaien, geen of beperkt kunstmestgebruik, geen bestrijdingsmiddelen en een aan het landschapspark aangepast bedrijfswoningbouw. Is onder die omstandigheden een goed functionerend agrarisch bedrijf nog wel mogelijk? De heer Van der Lee vindt:

„Ook bij een groter bedrijf moet er een overschot per hectare zijn om tot een inkomen te komen. Dat lijkt het eerste jaar wel haalbaar, maar na een paar jaar gaat de grond ontzettend hard achteruit. Tenslotte groeit er maar een mager en slecht gewasje. Als het vee honger lijdt, gaat het plezier, dat iedere boer in zijn werk moet hebben, er natuurlijk wel af. Er moet volgens mij een beter begeleiding komen en meer overleg tussen de plannenmakers en de praktijk. Er moet een oplossing zijn. De plannenmakers denken dat die er met alleen een lage pacht al is, maar er zijn beslist meer begeleidende maatregelen nodig. Anders is zo'n bedrijf inderdaad niet haalbaar.”

Drie kwart moet weg

Bent u tegen de landschapsparken? „Het is, dacht ik, een duidelijke zaak, dat de stadsmens behoefte heeft aan dagrecreatie, rust en frisse lucht. Dat zijn noodzakelijke voordelen. Maar aan de andere kant: je hebt met een groot aantal agrariërs te maken dat moet afvloeien. Er mogen in een landschapspark alleen maar bedrijven van 50-60 hectare zijn. Een heleboel bedrijfjes worden daarom samengesmolten tot enkele grote. Voor de boeren, die moeten afvloeien, moet er een goede begeleiding zijn. Dat houdt in dat er financiële hulp moet komen, en misschien een speciale regeling. Ze hebben allemaal recht op een redelijke schadeloosstelling. Maar ik vind dat meer met de betrokkenen zelf overlegd moet worden. De jongeren kun je misschien omscholen, zodat ze een ander beroep kunnen gaan uitoefenen, en de ouderen kun je bijvoorbeeld vervroegd pensioen geven. Om dat allemaal te breken moet je wel een nieuwe bedrijfsbeëindigingsregeling hebben. Het Ontwikkelings- en Saneringsfonds functioneert hier niet goed meer. De boeren in de landschapsparken vertrekken namelijk niet op vrijwillige basis, maar voor het algemeen belang. Er moeten gemeenschappelijke offers gebracht worden.”

Beemster niet

Ziet u in de toekomst de Beemster ook een landschapspark worden? „Nee. De Nederlandse bevolking zal

toch wel moeten eten. De goede gronden moeten nu eenmaal in productie blijven.”

En als men de bedrijven in de Beemster ook wil samensmelten?

„Voor de bedrijven in de Beemster zie ik dat niet zo zitten. Ergens moet toch het eten vandaan gehaald worden. Ik voel alleen wel erg mee met de mensen in de landschapsparken. Het is een kwestie van overheidsbeleid. De grond moet aangekocht worden en er is begeleiding van de overheid nodig.”

Al heel lang werkt de heer Van der Lee met wisselend succes op zijn fruitbedrijf aan de Middenweg. Naar zijn zeggen wisselen de goede en de slechte fruitjaren elkaar steeds af: „De oorzaken van de slechte fruitjaren zijn nog lang niet weg. Er is nog steeds overproductie. Teveel fruit. Als er teveel fruit is, treedt een interventieregeling in werking. De overheid neemt dan fruit tegen een bepaalde minimumprijs uit de markt en vernietigt dat. Of het gaat naar het vee. Er moet een bodem in de markt komen. Maar daar is de fruitteelt als zodanig natuurlijk niet mee gediend. Als dat jaarlijks terug moet komen, kost het uiteindelijk veel te veel. De interventieregeling is eigenlijk een vat zonder bodem.”

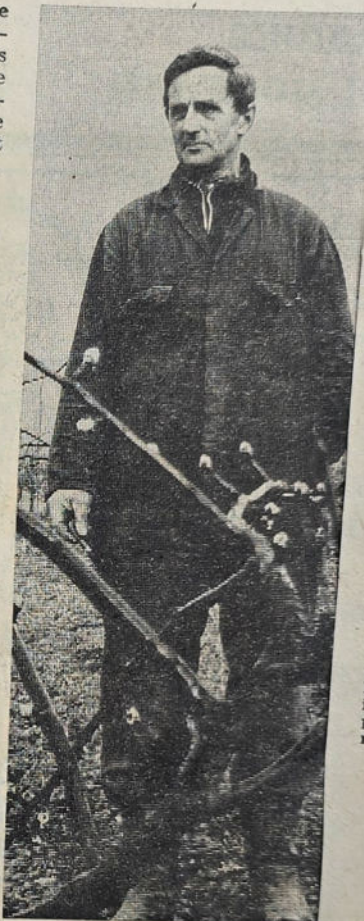
Andere gewoonten

„Daar komt ook nog bij: met het stijgen van de welvaart wordt de behoefte aan vers fruit minder. Dat is een welvaartsverschijnsel. De mensen kopen liever ananas in blik dan een rauwe appel. Het is een verschuiving in de consumptiegewoonten, die we vooral in Duitsland en Amerika zien. Alleen door gerichte reclame is volgens mij een groter fruitgebruik per hoofd te bereiken. Maar dat kost veel geld en dat hebben de fondsen en de fruittelers er meestal niet voor over.

Veel Amsterdammers zullen als ze door de Beemster rijden, denken: „Wat een fijn leven heeft die man: maar ik denk, dat als die Amsterdammers met de harde werkelijkheid worden geconfronteerd, dat het dan heel erg tegenvalt. Zij zien alleen de poëtische kant van de zaak. 's Winters ga je elke dag al om half 7 je bed uit en 's zomers zelfs 6 uur. Zelf vind ik dat niet erg. Als agrariër moet je liefde voor de natuur en voor je vak hebben.

Er komt natuurlijk ontzettend veel handwerk bij kijken: snoeien, dunnen, bomen verzorgen (wonden die er in zitten), plukken, sorteren, spuiten, enz. Ik vind het een prachtig vak. Elk voorjaar krijg ik met het ontwaken van de natuur zo'n vreemd gevoel in mijn innerlijk. Als je midden in de natuur zit, wordt het ook een beetje voorjaar bij jezelf. Elk voorjaar is weer een opening voor mij. De ontwikkeling van de bomen te zien is iets geweldigs”, aldus de heer Van der Lee.

Verschrikking

HARRIE A.

gekozen zijn om zich hierin te verdiepen, worden nauwelijks meer aanvaard. Er zijn tegenwoordig zoveel actiegroepen; volgens mij kunnen ze beter een grote politieke partij oprichten. Misschien bereiken ze dan nog eens wat. De een weet het tegenwoordig nog beter dan de ander. Door de bomen zie je uiteindelijk het bos niet meer.”

Wat denkt u als natuursmens van die grote autoweg die binnenkort vlak langs uw boomgaard komt?

„Het is natuurlijk een verschrikking. Maar je moet het ook van de andere kant bekijken. Als je zelf in een auto rijdt, ga je het liefste over een goede weg. Dan is het natuurlijk vreselijk egoïstisch om te zeggen: zo'n weg leg je dan maar ergens anders aan. Hij moet toch ergens komen. Maar ik vind ook wel dat er een stukje Beemster wordt vernield door die weg.”

Is het schadelijk voor de boomgaard?

„Ik zie direct geen schade. Het is natuurlijk wel erg jammer dat de boomgaard hier tegenover ons moet verdwijnen. Maar als het ene nodig is, dan het andere ook, he?”

„De stadsmens heeft het platteland herontdekt. Het is door de eeuwen heen een vergeten en geïsoleerd gebied geweest. Daar gaat nu verandering in komen. De mensen worden het zat in de stad. Ze gaan het platteland opzoeken. Laten we hopen dat ze door het contact met het platteland ook een beter begrip krijgen voor het platteland. Voor wat er leeft op het platteland. Het is me opgevallen dat veel mensen totaal geen begrip hebben van wat het inhoudt. Milieugroepen vinden de agrariër maar een boeman, die maar raak gooit met kunstmest en bestrijdingsmiddelen. De agrariër wil gerust meewerken met de plannen van milieugroepen. Maar als je al bij voorbaat wordt uitgemaakt voor het zwarte schaap, zet je natuurlijk wel je stekels op.”

Afbreken democratie

De heer Van der Lee zit binnenkort 7 jaar in de gemeenteraad van de Beemster. Of hij beschikbaar zal blijven als raadslid, weet hij op het ogenblik niet zeker:

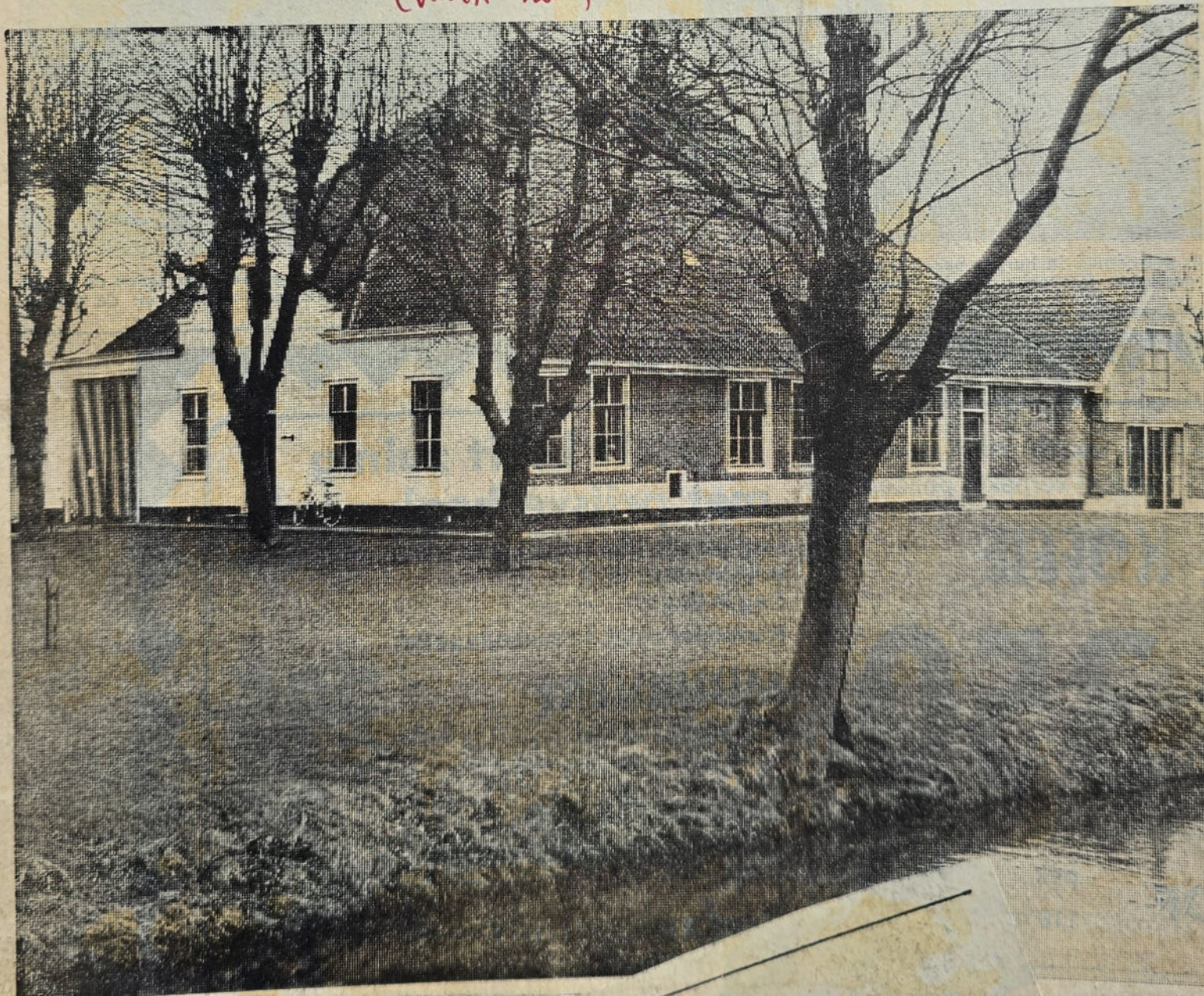
„Het wordt steeds moeilijker. Als raadslid moet je ontzettend veel lezen om bij te blijven. Je moet kunnen meepraten op elk gebied. Wat ik tegenwoordig erg bezwaarlijk vind, is dat ze een beetje de democratie aan het afbreken zijn. Je bent een gekozen vertegenwoordiger uit het volk. Nou is het heel leuk de gewone burger door middel van inspraak en vorming van gespreksgroepen bij de problemen te betrekken, maar aan de andere kant: de mensen die

WETHOUDER KRAMER 40 JAAR IN O

Ik kon

Hypermodern hart in boerderij Pronk

(naast huis)

BEEMSTER. — Er zijn niet alleen huizenblokken in Middenbeemster. Omringd door een groot groen erf en een stammen- en takkenwirwar van hoge oude bomen, staat tegenwoordig midden in het dorp een fraaie antieke stolphoerderij, beter bekend onder de naam „boerderij Pronk”, nog steeds te pronken. Ondanks de meest wilde plannen van enkele jaren geleden (men wilde het pand slopen, men wilde er een zwembad van maken, het moest de ambtswoning van burgemeester Kloeke worden, een kunstenaarscentrum was ook niet gek) is boerderij Pronk nu veilig. Voor de mensen, die er vanaf de Rijperweg een blik op werpen, is er schijnbaar niets veranderd. Zij heeft nog hetzelfde uiterlijk als vroeger, met dat forse lichaam en dat lange puntdak, dat ouderwets hoog de lucht in steekt. Wat er echter van binnen is veranderd, weten maar heel weinig dorpeelingen. In de boerderij is het hypermoderne, wetenschappelijke bedrijf „Cryoson” gegroeid, in de boerderij heeft een 21e-eeuwse sfeer de geurige, schemerige boerenvertrekken verdrongen. Van binnen is de boerderij heel anders dan men van buiten verwacht. Directeur H. Runge vertelt hoe dat allemaal in zijn werk is gegaan.

Cryogene techniek

Wat gebeurt er nu precies in de boerderij?

„Wij maken en importeren wetenschappelijke apparatuur voor extreem-lage temperaturen. Op vakgebied heet dat cryogene techniek. Dat is het werken met alle temperaturen van 150 graden en lager, dus tot het absolute nulpunt (-273 graden). Er zijn 3 afdelingen: de afdeling cryo-biologie (apparatuur voor het invriezen van rundersperma, voor het invriezen en bewaren van menselijk bloed, voor transplantatiemateriaal), de afdeling cryo-fysica (het koelen en prepareren van materialen en hun natuurlijke eigenschappen te bestuderen bij extreem-lage temperaturen en de afdeling cryo-magneten (een nieuwe afdeling sinds 1 januari, die zich bezighoudt met supergeleidingen, met metaallegeringen die ook bij heel lage temperatuur hun weerstand niet verliezen. Hiervoor moeten we krachtige elektro-magneten met geringe afmetingen maken). Onze klantenkring bestaat uitsluitend uit universiteiten en hogescholen. Alle eindprodukten, die we dus óf gemaakt, óf geïmporteerd hebben, verkopen we aan universiteiten en hogescholen.”

Eenmansbedrijfje

In 1964 stichtte de heer Runge het eenmansbedrijfje Fa. Cryoson en liet het inschrijven in het handelsregister. Hij werkte overdag nog bij zijn broodheer en ploeterde in de avonden aan zijn firma. Zijn omzet bedroeg het eerste jaar 1000 gulden. In 1966 heeft hij de gok gewaagd full-time te gaan werken. In 1968 kreeg hij zijn eerste medewerker en werd zijn huis in de Hugo de Grootstraat in Middenbeemster te klein. Hij contracteerde steeds meer mensen en vestigde zijn groeiend bedrijfje in de voorkant van de boerderij van Wiedijk aan de Middenweg. In 1970 groeide de firma daar ook uit. Een nieuwe verhuizing was noodzakelijk. Toen hij met Pasen 1970 op het erf van boerderij Pronk een bord zag met „te koop”, kocht hij het meteen. Van dat moment af is „Cryoson” druk bezig de hele boerderij tot aan de nok in beslag te nemen. De personeelsbezetting, die nog steeds groeit, bedraagt nu 12 man. Alleen de ondervloering van de boerderij wordt nu gebruikt. Het plan bestaat in de komende 4 jaar uit te groeien tot een bezetting van 20 man en een ingebruikname van alle ruimte (ook de punt) in de boerderij.

Roestige spijkers

De boerderij heeft een roerige geschiedenis achter de rug. Van de ouderdom is bekend dat zij minstens 250 jaar oud moet zijn. Niemand weet precies hoe oud, omdat er (volgens antiekkenner G. Köhne) vermoedelijk altijd katholieken hebben gewoond. Katholieke gegevens werden meestal niet in de normale dorpsboeken opgeschreven. Toen dijkgraaf Hogetoorn in 1935 uit de boerderij ging, is boer Pronk er komen boeren, liefst tot 1964. De heer Runge: „Toen

wij er in kwamen, was de boerderij eigenlijk 6 jaar lang buiten gebruik. Na Pronk heeft boer Duyn er gewoond, maar die heeft er niets meer aan gedaan. Hij had ergens een bed staan en hij woonde er. Dat was alles. Hij ging er geloof ik na een jaar al weer uit. Ook de mulo heeft er een korte periode met een handenarbeidlokaal in gezeten. Maar al die kleine dingetjes deed de kwaliteit van het pand aanzienlijk dalen. Want toen Pronk wist dat hij er uit zou gaan, heeft hij er natuurlijk ook niets meer aan gedaan. In 1970 lekte de hele boerderij als een zeef en hing van roestige spijkers aan elkaar.”

Kleuterzwembad

„Na Pronk is er veel om de boerderij te doen geweest. Aanvankelijk hadden B. en W. het plan alles te gaan slopen. Maar vanuit de bevolking kwam toen veel deining om het pand in Middenbeemster te behouden. De meest wilde plannen zijn gemaakt. Men wilde er zelfs een kleuterzwembad van maken. Men zei: als we de wanden maar waterdicht maken, kunnen we er gemakkelijk een groot zwembad van maken. Dat ging natuurlijk niet door.

Toen kwam burgemeester Kloeke op de proppen. Hij wilde er een ambtswoning van laten maken. Dit was op een gegeven moment door de raad al aangenomen. Het zou 240.000 gulden moeten gaan kosten. Hier heeft de provincie een stokje voor gestoken. Het was een wat overtrokken zaak voor een dorpje als

Boerderij Pronk van buiten. Niets wijst erop dat er geen boer meer woont. Aan de andere kant van het gebouw is een parkeerplaats, waar naast de auto's van het personeel vaak andere voertuigen te zien zijn. Op het moment dat deze foto gemaakt werd konden we de modernste stikstoftankwagen van Nederland bewonderen. Rechts op de foto de vroegere stal en werktuigengarage, nu de gerieflijke woning van de ouders van directeur Runge.

Middenbeemster.

Weer zeiden B. en W.: laten we het pand slopen. Maar weer werd dat voorstel, mede door de wil van de bevolking, verworpen. Met 7 tegen 6 stemmen.

Het plan van kunstenaar Henk Tol, er een creatief centrum van te maken, is ook niet ten uitvoer gebracht.”

Monumentenlijst

„De boerderij kwam op de monumentenlijst. Het hele gebouw zou gerestaureerd moeten worden. Het moest behouden worden omdat het prachtig stond in het dorp. In 1974 krijgen wij waarschijnlijk een subsidie van de Monumentenzorg. Ook de provincie en de gemeente dragen hierin bij. Restauratie moet echter historisch verantwoord zijn. Dat is ook onze basis geweest bij de koop van het pand. Uitgangspunt was dat de boerderij van binnen en van buiten haar oorspronkelijk karakter zou behouden. Wij hebben alleen de noodzakelijke reparaties en verbouwingen gedaan. Maar er moet eigenlijk nog veel meer aan gebeuren. De boerderij zou zodanig gerestaureerd moeten worden dat ze er weer net zo uit ziet van buiten als toen ze gebouwd werd. Maar het moet precies dezelfde boerderij blijven.”

Stal als woning

De vertrekken in de stolphoerderij zijn zoveel mogelijk de oude gebleven. De deftige voorkamer van het echtpaar Pronk is omgebouwd tot de directeurs-

Boerderij Pronk van binnen. Op de bodem van de vroegere hooiberg (nu in stukken gesneden door nieuwe plafonds) is de bedrijvigheid van Cryoson in volle gang. Op de foto, staand in zwarte trui, de heer Runge.

kamer van de heer Runge. Het oude plafond dat helemaal was weggerot, is vervangen door een nieuw plafond van stro. De vloer, hoewel dezelfde gebleven, is wel 2 cm afgeschuurd en opnieuw opgelakt. De slaapkamer is de administratie-afdeling van Cryoson geworden. De hooiberg, tussen de vierkantsbalken van de stolphoerderij, is nu de produktieruimte van het bedrijf, onder het lage, nieuwe plafond, dat is gebouwd met behulp van stalen portalen. In de toekomst zal de ruimte erboven ook benut worden. De keuken is de keuken gebleven (er wordt tegenwoordig koffie gezet en de gewone huiskamer is geworden tot verkoopafdeling).

Een gedeelte van de stal en een stuk landbouwwerktuiggarage is de vader van de heer Runge te lijf gegaan met een hamer en een grote zak spijkers. Het resultaat is, dat hij en zijn vrouw nu een heerlijk geriefelijk huis hebben gekregen naast het bedrijf van hun zoon. Het wonen in de stal bevalt hun best. Men moet overigens een formidabele neus en nog betere ogen hebben om er een stal in terug te vinden.

H.A.

Uren maakt snelle

,T MIKPUNT AAN DE BUURT: Al 25 jaar steenwerpen „voor de gezelligheid”

BEEMSTER — „Hij is onze favoriet!”, roept Jan Smit (77), de atijd zonnig gehumeurde voorzitter van de Beemster steenwerpers. Zijn joviale armzwaai gaat in de richting van de man in het midden, die zijn ene been een eindje achteruit doet, zijn rug langzaam kromt en vervolgens met een fraaie onderhandse worp zijn steen precies op het paaltje doet belanden. Een goedkeurend gebrom uit zo'n 20 bejaarde kelen stijgt op. De één neemt zijn pet af, de ander roept een bewonderend „Goed zo, Evert” of „Sjonge, al weer raak”. Maar jaloersheid is er praktisch niet bij. „Nee hoor”, glundert voorzitter Smit als hij thuis achter zijn zelf gezette kop koffie zit. „We doen het in hoofdzaak voor de gezelligheid”.

Morgen feestwedstrijd

Trotwens, voorzitter Smit doet zichzelf een beetje tekort als hij zijn oncurrent Evert Meester alle eer doet toekomen. Want waren Jan Smit en Evert Meester in de afgelopen competitie niet samen bovenaan geëindigd? Alsjeblieft. En beiden met een gemiddelde van twaalf.

Steenwerpersclub 't Mijkpunt is precies 11 juli een kwart eeuw oud, maar viert dat morgen al omdat straks de meesten met vakantie zijn. De club geniet ten grote populariteit aan de Buurt. Het is opvallend hoeveel dorpsgenoten — vooral ook de jongeren — op hun gang naar de melkboer even blijven hangen bij de wedstrijden van de steenwerpers. Een lekker sfeertje hangt daar ook. De zon en de bomen boven je, de lage huisjes bescheiden voor je, de auto's achter je die je niet meer opmerkt, en dan nog die zonderlinge mengeling van spanning en rust die er van de spelende mannen met hun stenen uitgaat.

Spelregels

't Mijkpunt heeft 20 leden van tenminste 65 jaar oud. Jongere gegadigden worden niet toegelaten. Bij het steenwerpen is het de bedoeling dat de speler van zeven meter afstand een paaltje van 35 cm hoog en 7 cm breed tracht omver te werpen. Dat valt niet mee, vooral ook omdat 35 cm voor dat paaltje een „bel” ligt, een metalen plaatje, waar je steen beslist niet mee in aanraking mag komen. Want dan is de score ongeldig, ook al valt dan evengoed het paaltje om. Ieder van de 20 deelnemers gooit 25 maal en dat vergt voor een wedstrijd die meestal om half drie 's middag be-

gint, een speeltijd van ongeveer twee uur.

Het is een gewoonte geworden dat de steenwerpers, van wie er twaalf in het bejaardencentrum Middelwijk wonen, drie maal in de week tegen elkaar spelen. Daar rekent ook hun publiek zo'n beetje op. Aris Olie is een belangrijke figuur geworden omdat hij de standen bijhoudt en verder speelt Caféhouder Klaas Mulder een niet te verwaarlozen rol. Niet alleen zorgt hij na afloop altijd voor een inwendige versterking, nee, hij is eigenlijk de meest trouw meelevende supporter van de steenwerpers.

Beginnen met 7

De steenwerpersclub is op 11 juli 1949 opgericht door zeven noeste Beemster Landarbeiders. Wie dat nou precies waren kan voorzitter Smit, een man, die alom geliefd blijkt en ook nog voorzitter van de bejaarden-bijlartclub is, niet exact meer nagaan, maar de heren Ton, Peetom, Rechter en Dinkla waren er in ieder geval bij. Het zevental is in de afgelopen 25 jaar uitgebreid tot een veld van 20 deelnemers. Daarbij moet het blijven volgens het huidige inzicht, zodat er inmiddels een wachtlijst van twee kandidaten is ontstaan, de heer Smit: „D'r moet er eerst weer 's eentje overleden zijn, dan kan er weer iemand bij. We moeten nou stoppen, want anders gaat het te lang duren. Het is 25 keer gooien, hè”.

Achter museum

Die zeven oudste Mijkpunters speelden hun eerste onderlinge krachtmetingen op

een grasveldje achter het museum Betje Wolff. Maar aangezien dat veldje bij vochtig weer nogal eens aanleiding gaf tot enige glibberigheid, werd al spoedig naar een ander speelterrein omgezien. De keus viel op het Marktpleintje, tussen de ongebruikte koeienstangen, waar men prompt enkele malen bijeenkwam. De heer Smit: „Maar op een gegeven moment durfden ze niet meer en toen zijn ze aan burgemeester Pesman gaan vragen of ze daar wel mochten gooien. Burgemeester Pesman zou er wel eens met de raad over gaan praten en toen kwam er toestemming om daar voor altijd te spelen.”

Bruintje misleid

Een man is zo oud als hij zich voelt. Smit: „Ken je Bruintje? Bruintje is 84. Wordt 85. Da's een hele goeie gooiër, maar hij wordt nog wel eens misleid door een mooi vrouwtje. Dan gooit-ie altijd mis en maakt ie een praatje. Maar het is een heel plezierig kereltje.”

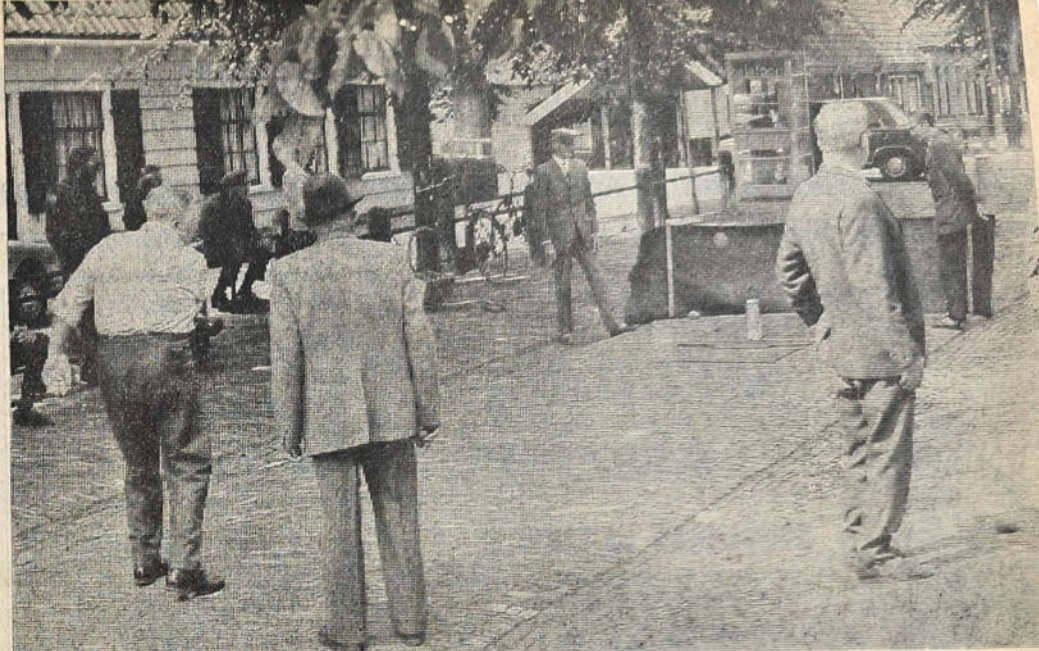
Er zijn meer mensen die in verband met het steenwerpen een speciale betekenis voor steenwerper Smit hebben: „Koetje, die staat altijd met suikergoed op de kermis. Al ruim 25 jaar. En elk jaar heppie met de kermis tegen ons meegespeeld. De vrijdag van de kermis he, dan is het altijd steenwerpen tegen de kermismensen. Na de middag haalt Koetje dan alle oudjes uit het bejaardenhuis, samen met Ap Bakker en mevr. Doets, van de Beemster Gemeenschap, en dan gaan we de kermis op. Bij alle kramen aan. Dat zijn altijd mijn mooiste dagen”.

„Klaas Mulder die heb met de steenwerpers ook alles op. In oktober gaat-ie al met z'n vrouw kadootjes kopen voor ons in Amsterdam. Voor de St. Nicolaasactie. Dat is ook altijd mooi, met St. Nicolaas. Dan gaan de vrouwtjes sjoelbakken en de mannen stoeltjebiljarten. Om prijzen.”

Ook een naam die in dit verband niet vergeten mag worden is die van de 82-jarige ere-voorzitter R. Boomsma. Van de 25 steenwerpersjaren heeft hij liefst 15 jaar meegespeeld, terwijl hij acht jaar voorzitter van de vereniging was.

Opening mevr. Kloeke

Mevr. Kloeke, de vrouw van de bur-

Hierboven het driemaal in de week voorkomende steenwerperstafereeltje op de Buurt in Midden-beemster. Binnenkort al 25 jaar lang.

Hiernaast voorzitter Jan Smit (77), samen met Evert Meester tevens de sterkste steenwerper van het 20 man tellende gezelschap. De concentratie is duidelijk uit zijn houding af te lezen. (Foto's Don Hoexum).

Plant gekregen

Je komt het prachtige huis van de heer Smit in het bejaardencentrum Middelwijk moeilijk uit zonder een pracht van een plant op te merken, waarvan een wit kaartje is bevestigd. Op dat kaartje

staat bovenaan vermeld: Van Koetje. De heer Smit, weer vrolijk lachend: „Die heb ik gehad toen ik er niet was met de kermis. Toen zat ik in Canada, bij m'n dochter. Mooi hè? Gelooft maar dat ik allemaal dingen van Koetje ga zeggen morgen. In m'n toespraak.”

Beemsterlingen en hun kermisweek

BEEMSTER — Het belang van de springplank-dagen van een echte feestweek wordt door sommige mensen wel eens onderschat. Dit zijn de dagen dat er aangepoot moet worden! De sterke jongens van de buurt — uitsluitend die van een jaar of elf — komen dan met opgestroopte mouwen uit hun wekenlange mobilisatie tevoorschijn. Vanaf het moment dat de eerste deuren van de grote kermiswagens worden opengezwaaid tot het belangrijke ogenblik dat de heer A. C. Bakker, voorzitter van de Beemster Gemeenschap, de 27e Beemster feestweek officieel opent, wordt er gewerkt op de buurt. Balken worden neergelegd, stukken zeil opgehangen en kisten weggedragen, het grut van onder de tien moet op afstand worden gehouden en bij de kermisbaas moeten vrijkaartjes en munten worden versierd.

Een van die 11-jarige vrijwilligers is Dik Trom. Hij heeft dat beetje werk er wel voor over: „Je amuseert je eigen een beetje in de kermisweek. En ik heb er geld voor opgespaard doordat ik kranten wegbreng, en ik doe allemaal klusjes en zo. Een heleboel. Ik heb nou ongeveer 50 gulden.” Voor de krant wil Dik een dubieuze waarheid onthullen: „Dat ga ik niet allemaal opmaken, hoor. Ik probeer ook nog wel iets over te houden.”

Stilte

Vrijdag staat eigenlijk alles er al. Er is in deze stilte voor de kermisstorm niet veel meer te doen. De kermisexploitanten zitten gedempt met elkaar te praten op het trappetje van hun woonwagen en 't vrijwilligersleger is nog grotendeels aanwezig om de boel 'n beetje na te lopen. Je weet nooit wat er op het laatste moment nog fout kan gaan. Bovendien moet het grut van onder de tien nog een tijdje op afstand worden gehouden.

Marco (8), Axel (4) en Karin (5) staan daarom vrij veilig voor het raam van de winkel van bakker Bakker op hun drop te kauwen. Marco vindt met volle mond en zwarte lippen dat de kermis zo fijn is „omdat-ie ieder jaar weer komt”. Hoe zit het met de financiën? „Och”, zegt hij schouderophalend, „ik vraag gewoon geld voor de kermis, meestal krijg ik dan een gulden.” Karin is zo ver nog

niet. Ze gaat meestal 's middags even met haar moeder.

Dat was dan de mening van de jeugd. Maar hoe denkt de oudere garde over die potentiële heksenketel? De heer J. Rus (82) uit het bejaardencentrum Middelwijk, die in vroeger jaren een alom benijd mollenvanger moet zijn geweest, kan er nog best voor warm draaien. Zittend op een van de fotogenieke bankjes van het marktplein zegt hij: „Ik vind het reusachtig. De vrijdag, hè, dan is het voor ons. Dan hebben wij een mooie middag. Als we de wedstrijd gehad hebben, gaan we altijd alle kramen rond. Overal mogen we gratis in. Dat doe ik dan ook, natuurlijk. In de botsautootjes, in de spin, en schieten doe ik ook. Ik heb het nou vier keer meegemaakt, ik ben al weer vier jaar bij de steenwerpers. Altijd de vrijdag, hè? Dan gaan de kermisexploitanten ons tracteren”.

Moe

Is er echt helemaal niemand op de buurt die de komst van de kermiskaravaan met lede ogen heeft gadegeslagen? Een van de omwonenden misschien? Mevrouw De Jong in drukkerij Hoogcarspel, op nauwelijks 30 meter afstand van het naderend feestgewoel, kennelijk niet. Ze zegt: „Ik vind het leuk dat-ie komt. Het is echt weer even wat anders. Maar aan de andere kant vind ik het ook wel weer goed dat-ie weggaat na een week. Die maandag na de kermis zeg je dan: god, wat is het stil. Dan gaat iedereen vroeg naar bed, iedereen is moe.”

Inventaris

Alles staat klaar. De autoscooters van J. J. van Dam, de zweefmolen van neefje A. W. J. van Dam, de draaimolen van andere neefje C. van Dam, de spin van de gebroeders Valentgoed, het schuifspel van De Jager, de eetkraam van Van Wijk, de snoeptent van onze onvalprezen Koetje, de schiettent van Daufin, de grijpautomaat van Dörenberg, de oliebollenkraam van Gouke en de kop van Jut van Wiebrecht. Maar daarmee zijn we er nog niet. Klaas Mulder in zijn café, Cor Stebeling een einje verder in zijn café en Ab Kaan in Het Heerenhuis poetsen hun bierglazen voor de zoveelste maal per

eens op. Ze zullen veel worden gebruikt de komende week. Die bier tent naast Jansen? Och, het is zo druk, dat geeft niks. Mensen zat.

Ouverture

Zondagmiddag gaat de kermisweek weer beginnen. Langzaam loopt de sportdag, die voor de eenzame verandering op de ijsbaan wordt afgezwet, over in het vertrouwde geloei van de spin en de hevig concurrerende hits uit de speakers van de verschillende kramen. Eerst is het voor de hele kleintjes, die met guldens of kwartjes of met niks, maar dan hangen ze meestal aan de hand van vader of moeder, de buurt opgaan. Vader zucht. Ze willen overal in. Tegen een uur of zeven zullen weer andere geluiden te beluisteren zijn. Snelle bromfietsen uit alle Waterlandse windstreken met uitlaten op alle toonhoogten racen dan het dorp binnen. Hun bazen gaan feesten op de Beemster kermis. Tot diep in de nacht. Pas als het donker is en er steeds minder botsautootjes de baan opgaan, breken voor hen de ware uren aan. Het gerinkel van bierglazen klinkt, er wordt errie-errie gespeeld op het kruispunt. De jongens zonder vrouwelijk gezelschap nemen er nog een in het café, de anderen proberen hun vracht mee te tronen naar de ijsbaan, naar de speeltuin of naar het grintpad rond het voetbalveld. Als het maar donker is en de drukte van de kermis voor onbepaalde tijd heel ver weg. Veel vaders, die de volgende morgen weer om half zeven op moeten, maar toch nog niet kunnen slapen, zullen dan weer voor het raam van hun slaapkamer staan.

Zuipbende

De leden van het vrijwilligersleger gaat nog niet in de cafés. Hebben ze dan, op hun toch al vrij gevorderde leeftijd, nog geen belangstelling voor het vrouwelijk schoon? Even grijnzen ze. Dan zegt Dik Ton: „D'r lopen wel aardige stukken bij, maar ik ga nooit naar binnen. Het is er een zuipbende.” De jongens vinden de botsautootjes nog steeds het meest aantrekkelijke kermisonderdeel: „In de botsautootjes ken je mekaar lekker rammen. Soms zit je gewoon onder de andere wagen.”

Ook onverbrekelijk verbonden met de kermisweek is het centen zoeken na afloop. „Och”, zegt Dik Ton, „ik heb het wel gedaan, hoor, maar je vindt toch nooit wat.” Dat is zijn vriendje Henk Meester (ook 11) be-slist niet met hem eens: „Ik heb wel eens bij elkaar 25 gulden gevonden. Overal lag wat. Een keer vond ik een briefje van tien gulden. Onder de hijskraampjes keken we en onder de botsautootjes, overal.”

Ten slotte is het weer zondag. Dan is de week voorbij, je portemonnee leeg, je buik vol, je zin om weer aan de slag te gaan nihil en je verlangen naar de 28e Beemsterweek van volgend jaar bijzonder sterk.

HARRIE AARDEMA

Bakker Bakker nog altijd een begrip op „de Buurt”

BEEMSTER — De immigrant in de Beemster polder, die zomaar overdag op de „buurt” zonder fluisteren durft te bekennen dat hij „bakker Bakker” niet kent, zal heel wat ongelovige gezichten om zich heen vinden. De vertrouwde verschijning van Piet Bakker (66) — met zijn bruine pet en een beetje gebogen lopend achter zijn inmiddels antieke handkar — is immers niet goed weg te denken uit Middenbeemster. Natuurlijk, bakker Bakker is officieel gestopt met het bakkersvak. Twee jaar geleden al, toen schoonzoon Fred en dochter Bets het eeuwenoude bakkerijtje tegenover het Heerenhuis overnamen. Maar de oude meester zelf, en zijn vrouw evenmin, trekt zich weinig aan van de beruchte pensioengrens. Nog iedere morgen heeft hij van 9 tot 12 uur zijn wijkje in het dorp, om Fred wat te helpen. Zijn echtgenote staat nog vrijwel elke dag achter de toonbank, alsof er niets veranderd is. Het oude winkeltje wordt nog op regelmatige tijden bestormd door hele legers mavo-leerlingen, precies zoals dat door de decennia heen met de ulo'ers het geval moet zijn geweest.

Bommen vernielden eerste bakkerij

Hoezeer de figuur van de gepensioneerde bakker een begrip is op de Buurt, blijkt alleen al uit de naam „het winkeltje van bakker Bakker.” Die wordt nog steeds gehanteerd en zal voorlopig ook wel niet worden prijsgegeven, doordat Bakker en zijn vrouw er nog zo vaak zijn te signaleren.

„Maar dat was ook afgesproken, twee jaar geleden”, vertelt hij. „Ik wou er niet meteen helemaal uit. Het bevalt me nog veel te goed.”

De fraai gelijnde bakkerij was een van de eerste gebouwtjes in de Beemsterpolder na de droogmaking in 1612. Het knusse winkeltje is altijd een bakkerij geweest, al was dat in het begin in combinatie met een boerderij. Ook in deze tijd zal het voorlopig blijven staan. Want de hoge ouderdom en het fraaie en gezellige uiterlijk hebben de Rijksdienst voor de Monumentenzorg bewogen tot een extra verzorging en een plaatsje op de lijst van beschermde antiquiteiten.

Bakker Bakker moet zijn vak wel door en door kennen:

„Ik ben van school af altijd in de bakkerij geweest, want mijn vader was ook al bakker. Ik liep nog op school toen ik bepaalde dagen op de fiets naar huis mocht. Dan was ik vroeger thuis en kon ik vader helpen.”

Die eerste bakkerij was niet op de buurt, maar stond wel al in de Beemster. Grootvader Bakker dreef namelijk vlakbij de kruising van de Nekkerweg en de Hobredeweg een bakkerszaakje. In de „Oost” dus. „Onze” bakker Bakker heeft zijn eerste tien jaren van zelfstandigheid in die winkel doorgebracht. Hij is gedurende het grootste deel van zijn loopbaan, tot 1958 ongeveer, op en top een warme bakker geweest. Alles maakte hij zelf: brood, beschuit, roggebrood, koekjes en gebak, te veel om te noemen.

De indruk dat bakker Bakker altijd met een handkar heeft geënt, is een beetje vals. Eigenlijk al van het begin had hij ook een auto tot zijn beschikking. Een rijbewijs was er in die jaren niet voor nodig.

In 1933 is bakker Bakker getrouwd. Zijn vrouw is ook een echte Beemsterlinge. Ze had altijd aan de Hobredeweg gewoond. Niet ver van de ouderlijke woning van haar man.

Zand in je mond

De oorlogsjaren hebben aan het vrede bestaan in de Oosthoek van de Beemster een wreed einde gemaakt. Mevr. Bakker weet dat haar lijn te vertellen: „Dat was in 1944 op 5 oktober 's morgens 5 uur. Dat vergeet ik nooit meer. We lagen nog te slapen toen dat vliegtuig er aan kwam. Maar voordat je daar erg in had was je wakker en had je allemaal zand en troep in je mond. Overal om ons huis heen waren bommen gevallen. Het was maar een geluk dat het er niet bovenop was.”

Desondanks is er van de bakkerswoning, waarin ook hun twee kleine kinderen lagen te slapen, weinig overgebleven. Het resultaat wordt geïllustreerd aan de hand van een grote foto, die mevr. Bakker voorzichtig uit een doos tevoorschijn haalt. Bij het zien van de ten dele ingestorte bakkerij komen er weer veel herinneringen in het echtpaar Bakker boven.

Hij: „Voor het slaapkamerraam stond een grote pereboom maar die was helemaal weg.”

Zij: „Ik was onherkenbaar en we zaten heel gek voorovergebogen op ons bed. We waren eigenlijk gered door de oven. Daar bleef het hele huis op hangen.”

Naar de buurt

In ieder geval was het op dat moment gebeurd met het bakken en venten in de Oost: „We hebben er wel over gepraakt, zeerd of we de bakkerij weer zouden opbouwen, maar we hebben het maar niet gedaan. Tot de oorlog afgelopen was, zijn we bij mijn schoonvader in huis gebleven en daarna konden we op de Buurt terecht. Nog niet hier in de bakkerij, want daar zat nog een ander. Nee, we kwamen in de winkel waar nou Albertsma in zit, tegenover de politie.”

De bakker die daar had gezeten heette Buurs. Die was lid van de NSB en ze hadden hem opgepakt. Daarom mochten wij erin. Iedereen dacht: „Als die oorlog over is, dan komen die NSB-ers toch niet weer terug. Maar ze kwamen langzaam aan allemaal weer hier. We zaten er een poosje in, toen kwam Buurs ook weer terug. Hij wou er weer in. Toen is-ie een tijdje knecht geweest bij mij. Hij woonde in de voorkamer en wij zaten in de achterkamer. Dat ging niet, natuurlijk. Alle goederen en alles was van Buurs. Op het laatst kregen we ruzie.”

Ruzie. Een woord dat volstrekt niet bij bakker Bakker en zijn vrouw past. Beide behoren door hun vriendelijkheid en hun bescheidenheid tot de meest geliefde mensen van de buurt.

Restauratie

We gaan weer terug naar het verleden. In dezelfde periode dat de moeilijkheden met bakker Buurs zich voordeden, kwam de antieke, oude bakkerij tegenover het Heerenhuis opeens leeg te staan. Dorpsdokter Gosen had het pand, dat niet in zo'n geweldige conditie verkeerde, overgenomen van de toenmalige bakker Van Meurs. De arts was van plan de bakkerij te slopen en een nieuw huis te laten bouwen op die aantrekkelijke hoek in het dorpscentrum. Het kwam er echter niet van. De dokter kreeg een praktijk in Groningen aangeboden en vertrok naar het hoge Noorden. Bakker Bakker kocht de bakkerij. Tenminste, voorzover die er nog in was te ontdekken:

„Het zag er niet zo best uit in het begin. We moesten eerst door de gang gewoon in de modder lopen. Maar ja, ik

dacht, we doen er elk jaar wat aan en dan wordt het vanzelf steeds beter.”

Er kwam evenwel onverwachte hulp Monumentenzorg, enigszins gealarmeerd door de rondwariende plannen om de bakkerij te slopen, bood aan het hele bouwsel te restaureren. Bakker Bakker hoefde uiteindelijk slechts 25 procent van de totale restauratie te betalen. Hij vertelt: „In '49 was het pas klaar. Maar we hebben er erg veel plezier van gehad. Zo mooi en zo goed hadden wij het nooit zelf kunnen doen.”

Massaproductie

Na de voltooiing van de restauratie in 1949 zijn er eigenlijk alleen maar gunstige dingen over de bakkerij en de gang van zaken rond de verkoop te vertellen. Alleen kwamen er nog wat saneringsproblemen tussen door, toen iedere bakker in de omtrek een eigen, verplichte, wijk kreeg toebedeeld. Bakker Bakker mocht op dat moment de weg niet meer uit om te venten. Een slag, want juist langs de lange polderwegen, vooral in de omgeving natuurlijk van de Hobredeweg, had hij zijn meeste trouwe klanten. Hij moest nog meer van het ware bakkersvak laten varen.

Tegen de jaren '60 verloor hij zijn reputatie als warme bakker. Het werd steeds moeilijker te concurreren tegen de massaproductie in de fabrieken en daarom ging ook bakker Bakker er steeds meer toe over zijn produkten op grote schaal in te slaan. Het was een wezenlijke verandering in zijn bestaan en niet alleen omdat het kneden en bakken in de ruimte achter de winkel voorbij was: „Nou ligt dat wat anders, maar vroeger vonden de mensen bijvoorbeeld beschuit van de fabriek maar minderwaardig. Tegenwoordig wordt het allemaal veel beter in de fabriek gedaan, maar dat was eerst niet zo. Ik geloof, als je nu met je eigen gebakken brood zou komen, zoals wij het vroeger maakten, ik dacht niet dat de mensen het meer op prijs zouden stellen. Het was vroeger wat te zacht en te los.” Zijn vrouw is het wat dat betreft niet helemaal met hem eens: „Er werd altijd veel meer zorg aan besteed. Dan kun je het ook lekkerder maken.”

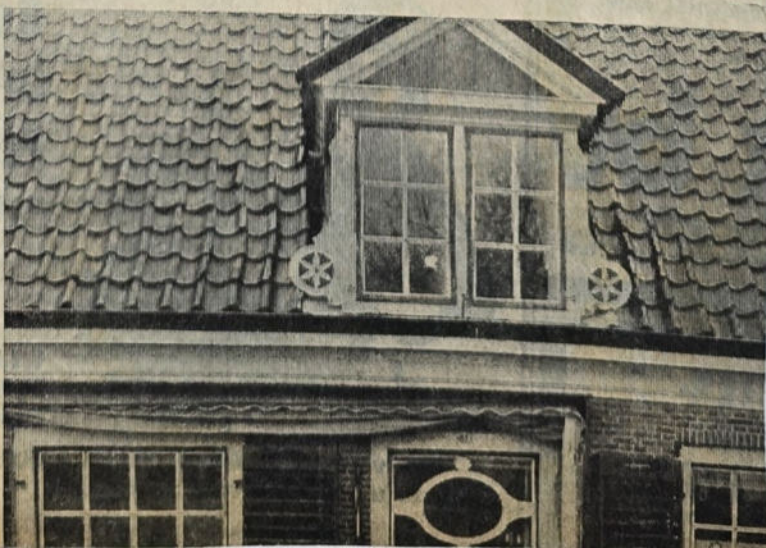
Gepensioneerd

Twee jaar geleden heeft bakker Bakker het bakkersbedrijf overgedaan aan zijn kinderen. Zo gaat dat. Hijzelf en zijn vrouw verhuisden enkele tientallen meters verder, naar de overkant van de Rijperweg, waar naast het Heerenhuis een plaatsje was vrijgekomen. Daar kunnen ze, in de uren dat ze niet werken, de boel nog een beetje in de gaten houden. Maar over de toekomst van de winkel, die enige tijd geleden van binnen nog enkele veranderingen onderging, hoeft niemand zich al te veel zorgen te maken. Ondanks de komst van de supermarkt in Middenbeemster, waardoor de meeste overgebleven dorpswinkeltjes wel zullen verdwijnen, is de bakkerij van voortbestaan verzekerd. Daar staat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg borg voor.

HARRY AARDEMA

Doos gebak voor geveze

MONUMENT MET HISTORISCHE ACHTERGROND

Poort „Zwaansvliet” als visitekaartje Beemster

BEEMSTER — De eeuwenoude stenen poort, die jarenlang als een vergeten en verwaarloosde hoop steen aan de Volgerweg in de Beemster heeft gestaan, beleeft een bewogen oude dag. Enige tijd geleden moesten zijn pilaren wijken voor de plannen rond de aan te leggen rijksweg, en nu hij in brokken gehakt lijkt weg te kwijnen op een plaats ergens buiten de Beemster, staat hij ineens weer volop in de belangstelling. Echte Beemsterlingen willen hem in ere herstellen. Zij zijn van plan de uit zijn verband gerukte creatie van Rombout Verhulst weer tot een glorieus geheel te maken. Ze willen hem weer in structuur metselen en hem een opvallende plaats geven aan de Zuiderweg. Een van de initiatiefnemers om de poort te behouden is de heer G. Köhne uit Zuidoostrbeemster. Aan zijn historische kennis zijn alle gegevens in onderstaand verhaal ontleend. De heer Köhne is voorzitter van de stichting „Jan Adriaenszn. Leeghwater”, die zich inzet voor alles wat in de Beemster historisch van belang is.

De betreffende poort werd omstreeks 1620 gebouwd. Hij was het statusobject van het prachtige buitenhuis „Zwaansvliet” aan de Volgerweg, dat de heer Dirk van Oss heeft laten bouwen. Die was de zoon van de beroemde topman van de Oostindische compagnie, die na de drooglegging van de polder een groot stuk land kreeg toegewezen. Evenals trouwens alle bedijkers en rijke kooplieden uit Amsterdam die financieel of daadwerkelijk bij het droogmaken waren betrokken. Als blijk van dank kregen al die mensen na de drooglegging bij loting een stukje Beemster. Dirk van Oss kreeg samen met zijn broer Hendrik een flinke lap aan de Volgerweg. In navolging van de andere grondbezitters liet de zoon er als statussymbool een reusachtig en luxueus buitenhuis bouwen. In het huis, dat werd vermeld met een schitterende poort en een kleine poortwachterswoning, vertoefde hij alleen 's zomers. En dan alleen als hij zin had.

Rombout Verhulst

Bovenop de 2 grote pilaren van de poort stonden aanvankelijk 2 fraai gevormde vrouwengestalten. Inmiddels is wetenschappelijk vastgesteld dat de beelden zijn gemaakt in het atelier van de beroemde Rombout Verhulst. Het is niet denkbeeldig dat de hele poort het werk van de grote meester is. De familie Van Oss had veel connecties. Veel belangrijke bestuursambtenaren en kunstenaars moesten een bezoek hebben gebracht aan Zwaansvliet. Allemaal zijn ze onder de poort door de oprijlaan opgelopen. Een van die bezoekers was mogelijk Rembrandt, die eens een portret heeft gemaakt van Dirk van Oss jr. Mogelijk ook Vondel, in wiens oeuvre enkele lofdichten voorkomen op de Volgerweg. De beroemde dichter vond in zijn gedichten de streek rond de Volgerweg het mooiste plekje van heel Holland. Hierbij moet natuurlijk wel in aanmerking worden genomen dat de Beemster er toen anders uitzag dan nu. De stenen poort heeft al die beroemdheden en alle veranderingen rondom de Volgerweg van heel nabij meegemaakt.

Alles verdween

Door de eeuwen heen heeft steeds een telg uit het geslacht Van Oss het buitenhuis bewoond. Later zijn er de Van Goor-Hinlopiens komen wonen, ook al mensen uit een invloedrijke en hooggevoerde familie. Toen echter in 1830 de toenmalige meneer Van Goor-Hinlopien stierf, is het huis door de rechtmatige bezitters verkocht. Eigenaresse werd Trijntje Pan, naar men aanneemt een rijk geworden kasteleinsvrouw uit Monnickendam. Zij heeft er gewoond tot 1855. In dat jaar is Trijntje Pan namelijk vermoord. Op dat moment was er niemand meer die enig belang had bij Zwaansvliet. Omdat het eigenlijk in de weg stond, heeft men het maar met de grond gelijk gemaakt.

ruimen. De motor van de bulldozer draaide al. Niemand? Op een dag stonden een paar heren ernstig met de machinist van de bulldozer te praten.

Wat doet die man nou? Weet hij wel dat deze poort een roemrijke geschiedenis heeft? Weet hij wel dat het gevaarte op de monumentenlijst staat? Dat opruimen gaat zo maar niet! De heren brachten ook enkele suggesties naar voren. Misschien zou de poort een eindje achteruit gezet kunnen worden.

Na enkele vergaderingen van belanghebbende commissies was men het er over eens dat de poort ook enkele meters verderop geen dankbare plaats zou hebben aan de Volgerweg. De Volgerweg was eigenlijk maar een afgelegen route, de poort had daar niet veel nut. Uiteindelijk werd besloten de poort dan maar zolang op te slaan op een plaats buiten de Beemster en eens rustig te overleggen wat het beste voor hem was. Zo stelde de heer Köhne enkele malen voor de poort vóór de toekomstige Patriciastich-

ting te plaatsen. Maar dat alternatief is nu natuurlijk van de baan.

Beelden terug

Men heeft geprobeerd het monument weer helemaal op te bouwen en een plaats te geven aan de Zuiderweg. Het wordt de toegangspoort van het eveneens antieke buitenhuis „Vredenburg”, waar nu de bioloog Ernsting met zijn moeder woont. Met de verbreding van de Zuiderweg moest diens poort ook al verwijderd worden. Omdat het geld dan toch uitgegeven wordt, zo redeneerden de commissies, kunnen we net zo goed de poort van Zwaansvliet voor Vredenburg zetten. Het onderhoud en de eventuele verbouwing van de poort vormen het werk van de nieuwe „Stichting tot behoud van historische schoonheid van Beemster”. Zelfs wordt geprobeerd de fraaie vrouwenbeelden van het rijksmuseum terug te krijgen. Maar dat zal wel niet lukken. Daarom denkt men erover afgietsels van gips te maken en die op de pilaren te zetten.

Iedereen is gelukkig met de toekomstige bestemming van de poort. Het „nieuwe oude” monument zal straks bovendien het visitekaartje kunnen worden voor de automobilisten die van de grote rijksweg af de Beemster inrijden. De eerste indruk die ze van het karakter van de Beemster krijgen is de indruk van de statige, rustieke poort aan de Zuiderweg. Laten we zuinig op hem zijn. Hij is een van de weinige concrete herinneringen die nog van de polder kort na de drooglegging over zijn. We hebben nu alleen de Neckermolen om verliefd naar te kijken en die is niet van de Beemster.

H.A.

Op deze oude foto, genomen in het begin van deze eeuw, de poort van het „Zwaansvliet”. Het buitenhuis zelf is verdwenen, maar zowel het poortwachtershuisje als de beelden op de poort zijn nog aanwezig.

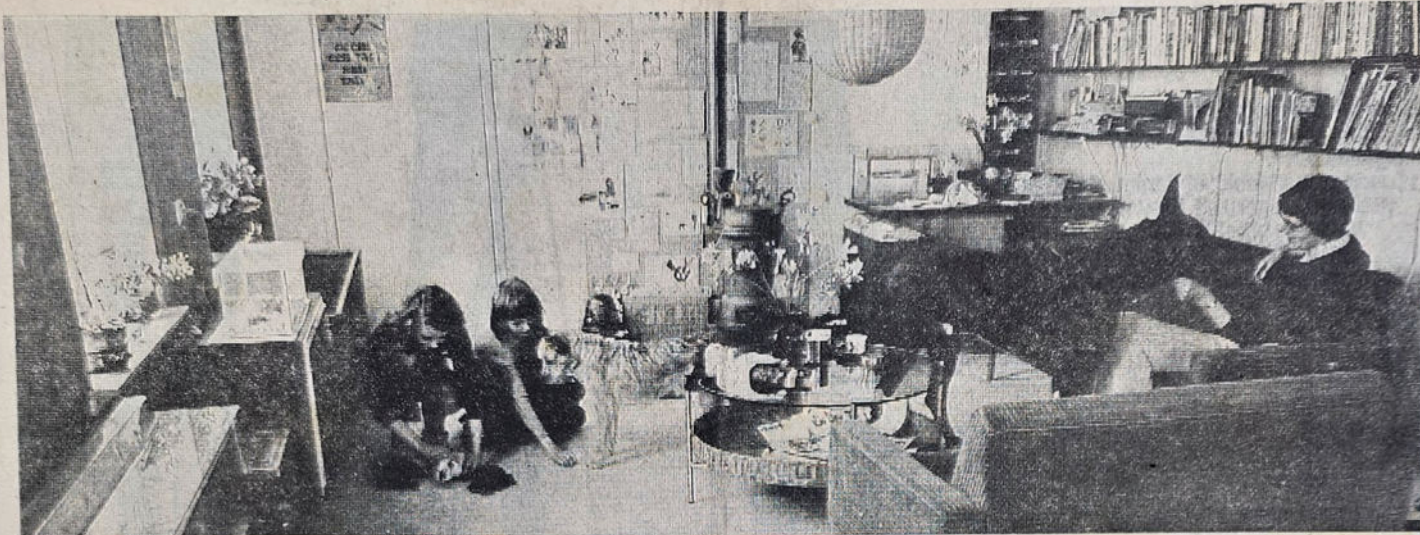
De poort echter bleef staan en de brug, die af en toe wel eens nuttig was, mocht ook blijven. In het poortwachtershuisje, dat daar een beetje eenzaam achter stond, heeft lange tijd een arbeider met zijn gezin gewoond. De poort heeft altijd de bewondering en de verzorging van de omwonenden gehad. Van tijd tot tijd werd hij schoongemaakt en de pilaren werden indien nodig witgekalkt. Maar de mooiste lichaamsdelen van de poort, de vrouwenbeelden, zijn op een dag geruisloos afgevoerd. Het rijksmuseum in Amsterdam, dat al eerder blijk had gegeven van zijn belangstelling, heeft ze gekocht. Op het ogenblik zijn de beelden nog steeds in het rijksmuseum te bewonderen. Ook het poortwachtershuisje is verdwenen. In 1920 is nog een laatste poging gedaan het pand te restaureren, in de jaren daarna was het op een dag verdwenen. Alleen de poort heeft zijn hele omgeving overleefd.

Monumentenlijst

In onze eeuw is de poort een beetje in het vergeetboekje geraakt. Hij stond er wel, maar er waren weinig mensen die zich realiseerden waarom hij er stond en waar hij vandaan gekomen was. De toevallege voorbijganger bekeek hem achtereefs en meestal zonder belangstelling. Vrij zinloos, oordeelde hij, zo'n bouwvallig stenen wrak op de vlakte. Toen dan ook de grote rijksverkeersweg precies over zijn stekkie gepland werd, heeft niemand gearzeld die troep op te

BEEMSTER — Een zwarte hond, zo groot als een pony en met de agressieve souplesse van een panter veroverde woest blaffend het stukje kamer achter de geopende deur. „Rustig, Dennis”, zegt mevr. Tjaden, en dan, verontschuldigd: „Ja, hij is niet op vreemden gesteld”. Dennis buldert echter door, en een kleinere hond, een soort terriër, blaft en springt dapper mee. Dacht u dat ik daar bang voor was? Kom nou! Ik heb wel vaker een hond gezien. De honden zijn echter niet alleen. Een grote papegaaiachtige vogel fladdert in een voliëre hoog aan de muur boos krijsend heen en weer, 2 katten zitten boven op de tafel kil en ongestoord te kijken en in mijn nek heb ik zo’n gek gevoel. Als ik me omdraai zie ik vlak boven me op de kast de woedende ogen van een andere kat en als op commando vliegen tussen mijn benen door nog eens 2 katten over de gladde vloer naar buiten. Een schildpad waggelt haastig achter de kachel en de zebra-vinkjes zingen in koor. „Als het kindje binnenkomt...”. In hun eigen taal wel te verstaan. Mevr. Tjaden lacht en roept boven het koor uit: „Ga maar even rustig zitten, ze zijn direct wel rustig”.

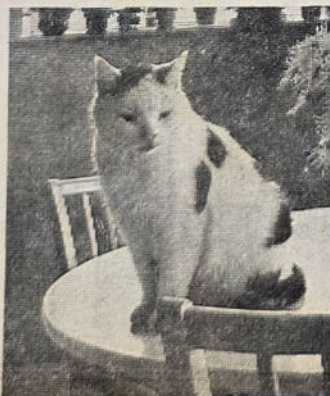
Hoe leven 6 mensen, 2 honden (waarvan 1 als een pony), 7 katten, 9 vogels, 5 schildpadden, ongeveer 40 vissen, 5 muizen en 1 cavia zonder oorlog in een huiskamer?

● Een klein gedeelte van de menagerie.

DIERENVOLKJE IN HUISKAMER

● Betja

● Boudewijn en Dennis zijn niet zo erg op elkaar gesteld.

OPVANG

Eindelijk bestaat min of meer ongevaarlijk de gelegenheid de kamer eens te overzien. Min of meer, want met het bewegen van mijn hoofd bewegen alle dierenkoppen mee en de grote zwarte gromt even. Er staan nog 5 glazen bakken met beestjes en bovendien enkele dozen in de kamer. Het gekke is dat de vloer helemaal niet op de bodem van een „beestenstal” lijkt. Hij is glad en vertoont geen enkel dierlijk vlekje. Hier valt iets te leren voor veel huisdierenhouders. In een tijd, waarin nog auto's vol jonge honden en katten op straat worden gegooid, is dit een waar paradijs. Mevr. Tjaden en al haar „echte” familieleden zijn een en al zorgzaamheid voor hun dierlijke huiskamergenoten.

Tekst: Harrie Aardema
Foto's: Rob Josselet

in totaal 5 muizen. Die gekke onderverdeling is nodig om een stormachtige gezinsuitbreiding te voorkomen. In de „mannenbak” zit een mannetjesmuisje en in de „vrouwenbak” dribbelen 4 vrouwtjesmuisjes door elkaar. De muizen worden gevoerd met een speciaal muizenvoer en af en toe een blaadje sla. De vissen hebben ook een mannen- en een vrouwenbak. Door een lamp wordt de tropische temperatuur gehandhaafd. De exotische visjes leven over het algemeen in een goede verstandhouding met de andere bewoners. De katten liggen soms op het warme deksetel te slapen. Mevr. Tjaden zegt: „We hebben alleen een keer een ongeluk gehad, toen Dennis met zijn staart door de bak ging. Toen vlogen de vissen door de kamer, maar er waren er niet veel dood.”

JOEG EN STOFFEL

De twee landschildpadden Joeg en Stoffel hebben hun woonplaats in een doos naast de kachel, die met een warmtelamp de nodige gezelligheid behoudt. Dat vinden de katten ook, want af en toe ligt een van de katten naast de schildpadden te slapen.

Mevr. Tjaden: „Joeg komt uit Joegoslavië. Daarom heet hij Joeg. We hebben hem van een Joegoslaaf gekregen, maar dat hadden we bij nader inzien beter niet kunnen doen. Hij behoort namelijk tot een schildpaddensoort die bijna is uitgestorven. Hij was eerst vrij agressief. We hebben hem 6 weken in quarantaine gehad en hij legde toen 2 eieren waar niets uitkwam.

Stoffel hebben we in Purmerend gekocht. Hij is genoemd naar Stoffel uit de Fabeltjeskrant”. Joeg en Stoffel eten dagelijks hun portie appel, sla, groenten en enige vitaminedruppels. In een ander aquarium staan 3 moeraschildpadden onophoudelijk te watertrappelen. Ze doen voortdurend hardnekkige pogingen om op een eilandje van hout te klimmen, dat in het midden van de bak op het water drijft. Mevr. Tjaden: „Dat lukt ze ook wel. Als ze er eenmaal op zijn, strekken ze zich helemaal uit en gaan onder de warmte van de lamp uitrusten. Het ergste met de moeraschildpadden is dat hun aquarium heel gauw smerig is. Het moet iedere dag uitgeboend en verschoond worden. Je moet er nu eenmaal wat voor over hebben. Het zijn leuke beesten. Ze weten precies wanneer ze iets krijgen en zwemmen dan steeds tegen het glas aan.”

DE VOGELS

Gedeeltelijk voor een raam in de huiskamer hangt een groot vogelhok. Zo heterogeen als de bevolking in de hele kamer is, zo heterogeen is ook de bevolking in de voliëre weer. Normaal kunnen grasparkieten en zebra-vinken elkaar niet uitstaan, en Japanse nachtegallen zijn ook nogal onverdraagzaam. Maar in de voliëre van de familie Tjaden leven 2 hele grote pruimekopparkieten met een even grote snavel als de hele lijfjes van de 2 zebra-vinken die er ook huizen. Verder leven er nog 1 grasparkiet en 1

Maar toch verandert er iets. Het tijdperk, dat iedereen uit de wijde omtrek gevonden zwerfvertjes bij de familie Tjaden bracht, is voorbij. Met de komst van het dierenopvangcentrum in de Purmer, moet iedereen zijn vondelingen daar heen brengen. Het is in het belang van de dieren zelf, maar mevr. Tjaden moet er wel een beetje aan wennen. Ze zegt: „Het sprak al zo vanzelf dat iedereen de dieren bij ons bracht. Ze zijn altijd welkom.”

Sinds een half jaar woont het grote gezin Tjaden in een boerderij aan de Hobredeweg in de Beemster. Een ideale plaats dus voor een dierenhaven. Voorheen woonde de familie echter in de nieuwbouw te Middenbeemster en daar maakten evenveel dieren deel uit van het gezin.

In de ruime huiskamer van de boerderij is het allemaal veel gemakkelijker geworden. Mevr. Tjaden, een lieve en zorgzame moeder voor het grote gezin, besteedt ongeveer 2½ uur per dag aan het werk om de boel goed te laten lopen. Ook haar man (vader Tjaden is 44 jaar en adjunct-opzichter in Amsterdam) en de 4 kinderen zijn in de taakverdeling betrokken. Vader Tjaden is overdag niet thuis, maar soms moet hij wel 3 of 4 maal in de week 's avonds naar de dierenarts rijden. De gezondheid van de dieren gaat ook hem boven alles. De kinderen zijn precies zo als hun ouders: ze slepen de dieren zelf naar huis toe. Annemieke (7) heeft een vrij algemene taak bij de verzorging, Ellen (9) neemt de hele verzorging van de muizen op zich, Karin (12) zorgt dat de vissen steeds met gevulde magen in schone aquaria rondzwemmen en Bart (14) maakt zich dagelijks nuttig met het schoonmaken van de kattenbak en het onderhouden van Thomas, de cavia.

AANPASSING

De kamer en het leven in de kamer moet door de aanwezigheid van de dieren op bepaalde punten worden aangepast. Meneer Tjaden zegt: „We kunnen Maar wij zijn ook geen mensen die daar Maar we zijn ook geen mensen die daar behoefte aan hebben. Deze oude bank bijvoorbeeld. Hij ziet er nog goed uit. Maar alle katten gaan, als ze binnenkomen, even hun poten schrapen tegen de achterleuning. Dat is duidelijk te zien. Wij vinden dat niet erg, we hoeven niet zoveel luxe.”

Ook de temperatuur in de kamer mag bij bittere koude 's winters niet al te hoog oplopen. De dieren die steeds in- en uitlopen, kunnen daar gemakkelijk hinder van ondervinden.

De verzorging en het voeren van de dieren vormen een hoofdstuk apart. Elk dier wordt behandeld en verzorgd naar zijn eigen aard en zijn eigen gewoontes. Ook het karakter speelt een belangrijke rol.

DENNIS

Dennis is een 2 jaar oude Duitse dog met een indrukwekkend uiterlijk maar, volgens mevr. Tjaden met een heel klein hartje. Het feit dat Dennis tot nu toe

liefst 4 eigenaars heeft gehad, is waarschijnlijk van invloed geweest op zijn huidige mentaliteit. Hij is erg schuw en soms weinig aanhankelijk. Mevr. Tjaden: „Misschien heeft-ie slechte ervaringen gehad in zijn jeugd. Hij is namelijk helemaal door het dulle heen als de kinderen aan het touwtje-springen zijn. Dat is toch niet normaal! Het is best mogelijk dat hij vroeger eens met een touw geslagen is.”

Dennis is een half jaar geleden bij de familie Tjaden in huis gekomen. Zijn vorige eigenaar zocht een liefhebber die over een groter huis en meer tijd voor de hond beschikte. Mevr. Tjaden: „Hij heeft nou eenmaal veel beweging nodig en hij gaat diep in de put zitten als hij geen aandacht krijgt. Hij kan ontzettend jaloers zijn. Je moet je ook realiseren als je zo'n half in huis neemt, dat-ie veel eet. Die man, waar wij hem van kregen wilde hem verkopen voor 300. Dat kwam omdat Dennis papieren heeft, hij heeft een stamboom. We kregen Dennis tenslotte voor niks, op voorwaarde dat die man een paar keer mocht komen kijken 'hoe Dennis het maakte. Dat heet hij ook gedaan. Hij is 2 maal komen kijken.”

We hebben voor Dennis een Duitse herder gehad. Dat is een desillusie geworden, want die hebben we moeten laten afmaken. Hij was onhandelbaar en lag voortdurend met de katten in de clinch. We vonden toen dat een huis zonder hond geen huis was. Meteen dezelfde avond hebben we Dennis opgehaald. Een erg goed begin hadden we trouwens niet met Dennis, want de eerste de beste morgen dat we hem hadden, brak hij uit. We hadden op dat moment namelijk 14 katten, die allemaal als de dood voor honden waren sinds die Duitse herder. Om Dennis de oorlog met de katten te besparen hebben we hem de eerste dag rustig op de das laten slapen (een ruimte achter in de boerderij). 's Morgens om een uur of 6 hoorden we een ontzettend lawaai. Dennis was dwars door de planken heen gesprongen en ontvlucht. Grote paniek natuurlijk. We zijn in de vroege met z'n allen achter hem aan gegaan. We konden hem eerst niet vinden. Pas om een uur of 8 zag mijn man hem staan. Midden op het kruispunt Nekkerweg-Rijperweg. Hij stond een beetje verdwaasd voor zich uit te kijken en wist niet goed meer wat hij moest doen. Gekke Dennis is. Hij liet zich makkelijk meenemen en sindsdien hebben we nooit meer wat met hem gehad. Hij had zich wel de woede van een aantal boeren op de hals gehaald. Hij was namelijk in het land achter de schapen aangegaan, gewoon uit nieuwsgierigheid natuurlijk. De boeren waren zich wel geschrokken. Maar dat is toch logisch? Hij is zo sterk. Soms is hij door het dulle heen als de kinderen van school thuiskomen. Dan moeten ze tegen de muur gaan staan, want hij loopt ze bestialistisch onderstevoren. Hij is heel erg op de kinderen gesteld. Mij man heeft-ie trouwens ook wel eens onderstevoren gelopen.” De heer Tjaden: „Ja, ik ging helemaal plat.”

De verzorging van Dennis neemt veel tijd in beslag. Niet alleen verlangt hij voortdurend aandacht, bovendien werkt hij dagelijks een aanzienlijke portie organisch materiaal naar binnen. 's Morgens eet hij een bord brintapap van ongeveer driekwart liter en gedurende de hele dag, vooral 's zomers, drinkt hij veel water. Tussen de middag doet Dennis het met een bak hondebrood. Hoeveel dat is hangt af van de mate waarin hij in beweging is geweest. 's Avonds krijgt hij Donatin, een speciaal, voedzaam mengsel. Daar gaat ongeveer een pond pens doorheen.

RAKKER

Rakker is een merkwaardig soort hond. Hij is een kruising tussen een Rottweiler en een Schapendoes, maar lijkt op geen van beide. Hij is qua uiterlijk meer een soort terrier. Rakker kwam in het bezit van de familie Tjaden op 3 oktober van het vorige jaar. Toen was hij 7½ week oud en huppelde rond in een dierenasiel.

Mevr. Tjaden: „Rakker is soms erg druk en uitslooverig, maar hij is een van de liefste dieren die we hebben. Hij is erg lief en aanhankelijk en wil met iedereen vriendjes worden. Het mooiste vinden we allemaal zijn baard. Daar zit altijd eten in.”

Zij vertelt dat Rakker een deugniet is. In tegenstelling tot Dennis, die zijn grote lijf nooit over de brug bij de sloot durft te bewegen, gaat Rakker herhaaldelijk op avontuur uit. Hij eet ongeveer hetzelfde als Dennis, maar natuurlijk in minder grote hoeveelheden.

Rakker wil geen brinta meer eten. Die tijd acht hij voorbij. Hij bepaalt zich nu 's morgens uitsluitend tot het opslurpen van een pak melk. Toen Rakker zijn puberteitsmaanden beleefde, was hij bijzonder vernieuwachtig. Tot groot ongenoegen van vader en moeder Tjaden, want elk stuk huisraad waar Rakker zijn tanden in zette, vertoonde duidelijk de gevolgen daarvan. Maar kon hij het helpen? Zijn tandjes wisselden immers?

Dat Rakker met iedereen vriendjes wil worden, merk ik al gauw. Tien minuten lang blijft hij (maar dat komt ook wel omdat ik hem steeds uit onwetendheid op zijn rug klop) rond mijn knieën springen en sabbelt bijna mijn vingers eraf. Het is in ieder geval goed bedoeld.

DE KATTEN

Op het ogenblik leven in de huiskamer van de familie Tjaden nog maar 7 katten. Nog maar, want altijd brengen de vindsters van zwervkatjes en zwervhondjes hun bewegende vondsten naar de boerderij op de Hobredeweg. Daarom was het helemaal niet vreemd, dat de vorige zomer liefst 14 katten tot het gezin behoorden. Maar als er iemand aan de deur komt, die zegt een poes in

huis te willen nemen, krijgt hij er een mee.

De 7 katten, die nu nog over zijn, behoren tot de vaste inventaris. Uit het verhaal van mevr. Tjaden valt op te maken dat die nooit en te nimmer weg mogen. Ze horen erbij. Van iedere poes vertelt mevr. Tjaden een paar bijzonderheden:

„BOUDEWIJN hebben we vorig jaar van een oud vrouwtje overgenomen dat ging verhuizen. Boudewijn was de eerste tijd erg agressief en slecht gehumeurd. Hij heeft iedereen een week lang het leven zuur gemaakt. Als je in zijn nabijheid kwam, begon hij woedend te sissen, en als je nog dichterbij kwam, kreeg je een venijnige krab of een beet. Maar hij is helemaal veranderd. Hij is nu eigenlijk de liefste van al onze poezen.

POEKENELLETJE komt alleen maar naar je toe als je Nelletje roept. Ze was een uit een nest van 4 jongen, dat we vorig jaar overnamen van de dierenbescherming. Voor alle andere 3 jongen hebben we een baas gevonden. Voor Nelletje niet, want die kreeg eeuzeemklachten en dan kan je haar toch moeilijk weg doen. Nu hoort ze er gewoon bij.

BEFJA kregen we vorig jaar juni op dezelfde manier met 2 zusjes. De zusjes zijn weggegaan en dat was eerst ook de bedoeling met Befja. In december hebben we haar weggebracht naar mensen op een flat. Daar hebben we alleen maar ellende mee gehad. Ze was de eerste dag meteen al spoorloos. Die mensen dachten dat ze van 7 hoog naar beneden was gevallen. Maar Befja zat de hele dag achter de wasmachine en had geen kik gegeven. Zo is Befja. We hebben haar na 2 dagen weer teruggehaald: ze was zo ongelukkig. Dennis en Rakker vraten haar bijna op, zo blij waren ze dat ze er weer was. Trouwens, alle dieren hebben haar begroet. Leuk hé?

TOBIAS is de oudste poes die we hebben. Hij wordt binnenkort 9 jaar en is de grote dictator in huis. Hij is wel lief, maar bijzonder autoritair en bazig. Hij vindt dat hij als oudste de meeste rechten heeft. Waar hij wil gaan zitten of liggen, gaan alle andere dieren voor hem opzij. Zelfs Dennis.

DOERAK hebben we ongeveer 6½ jaar. Kinderen in Amsterdam liepen eens met hem te 'leuren' tijdens de kerst. Ze vroegen „mevrouw, wilt U een kat?”. We vonden dat zo zielig dat we hem toen maar hebben genomen. Hij is ongeveer 7 jaar en erg lief, maar ook een echte doerak.

PIPO werd ook in Amsterdam opgedaaid. Met hem liepen ook kinderen over straat. Eerst zei mijn man: nee, maar uiteindelijk vond hij het toch goed dat we hem erbij namen. Dat was vorig jaar. Nu wil niemand hem meer kwijt. Met Pipo hebben we nog erg gelachen, want hij wou niet op de bak. We woonden toen nog in Middenbeemster. Ik moest hem toen iedere avond aan een

touwtje buiten laten, in het donker, want niemand mocht het zien. En mijn man maar lachen achter het raam. Nou ja, het was eigenlijk ook wel een gekke vertoning.

„SNOEZEPOES hebben we in Middenbeemster overgenomen. We hebben haar nu 3 jaar. Toen we haar kregen, was ze een week of 7 of 8. Als heel klein diertje kwam ze iedere dag eten halen. Als ze klaar was zagen we dan een heel klein staartje achter de heg verdwijnen. Ze had het waarschijnlijk niet zo prettig bij haar eigenaar.”

KATTENLEED

„Alle katten zijn gecastreerd of gesteriliseerd. Dat moet wel. Met Tobias hebben we trouwens veel te lang gewacht. Hij had er erg veel last van en mag nu 's winters niet meer naar buiten. De dierenarts zei: „hij blijft een zwak diertje.”

Wat eten de katten? „Ze krijgen 's morgens altijd kattenbrood en hebben de hele dag schoon water tot hun beschikking. 's Avonds krijgen ze net als de honden donatine met pens. Alleen Befja en Boudewijn niet. Die lusten het niet. Die krijgen iedere avond rood paardevlees.”

„We hebben ook wel minder leuke dingen met de katten meegemaakt. Er is zo vaak een ziek. Dat heb je als je er zoveel hebt. Een paar weken geleden hebben we 2 katten moeten laten afmaken. Dat was vreselijk. Ik was er zo beroerd van. Ik heb er nachten niet van kunnen slapen en er akelig van gedroomd. Een keer werd ik midden in de nacht badend in het zweet wakker.”

MUIZEN

„U hebt zeker niet veel last van muizen?” „Er zijn buiten onze eigen tamme muizen nog genoeg wilde muizen in huis. Soms zie je ze wel, als je een kast opendoet. Natuurlijk zullen de katten wel eens muizen vangen, maar ik heb liever dat ze dat niet doen. Mij man vindt het niet zo erg, maar ik wel. Befja heeft eens een keer een muis gevangen. Ze liep er zo mee in haar bek door de kamer. We hebben Befja toen aan haar staart opgetild en toen liet ze het muisje uit haar bek vallen. Het beestje was helemaal slap, maar we hebben het buiten neergezet en het liep gewoon weg.”

Van de zomer hebben we een muisje grootgebracht. De hele das zat toen vol hout en mijn man vond daar een keer een heel klein bloot muisje. Het was piepklein. Ik heb het toen in watten op een warme plekje gezet en met een pipetje gevoerd. Het groeide goed. Toen het groot was, hebben we het buiten gezet.”

In de woonkamer staan 2 aquaria met

alkarkiat.

Mevrouw Tjaden: „Laatst is het vrouwtje van de valkparkieten doodgegaan. Ze zat een keer onder in de volière heel zielig in elkaar gedoken met de veren opgezet. We hebben toen Artis opgebeld en daar zeiden ze dat het waarschijnlijk legnood was. We moesten haar meteen heel warm zetten. Maar ze ging toch dood. De dierenarts zei later dat het waarschijnlijk een infectie was.”

THOMAS

Thomas zit in een gazen kooi met stro in de hoek van de kamer. Hij is een cavia. U weet wel, dat beestje dat door iedereen voor marmot wordt uitgemaakt. Thomas is een bescheiden huisgenoot. Hij zegt nooit zo veel. In het verleden had het gezin Tjaden overigens veel meer cavia's binnen haar geleiden, maar door onverklaarbare oorzaken zijn alle andere overleden. Maar Thomas blijft braaf iedere dag zijn groenteportie verorberen. Thomas werd eenmaal door Dennis als speelgoed in de bek genomen.

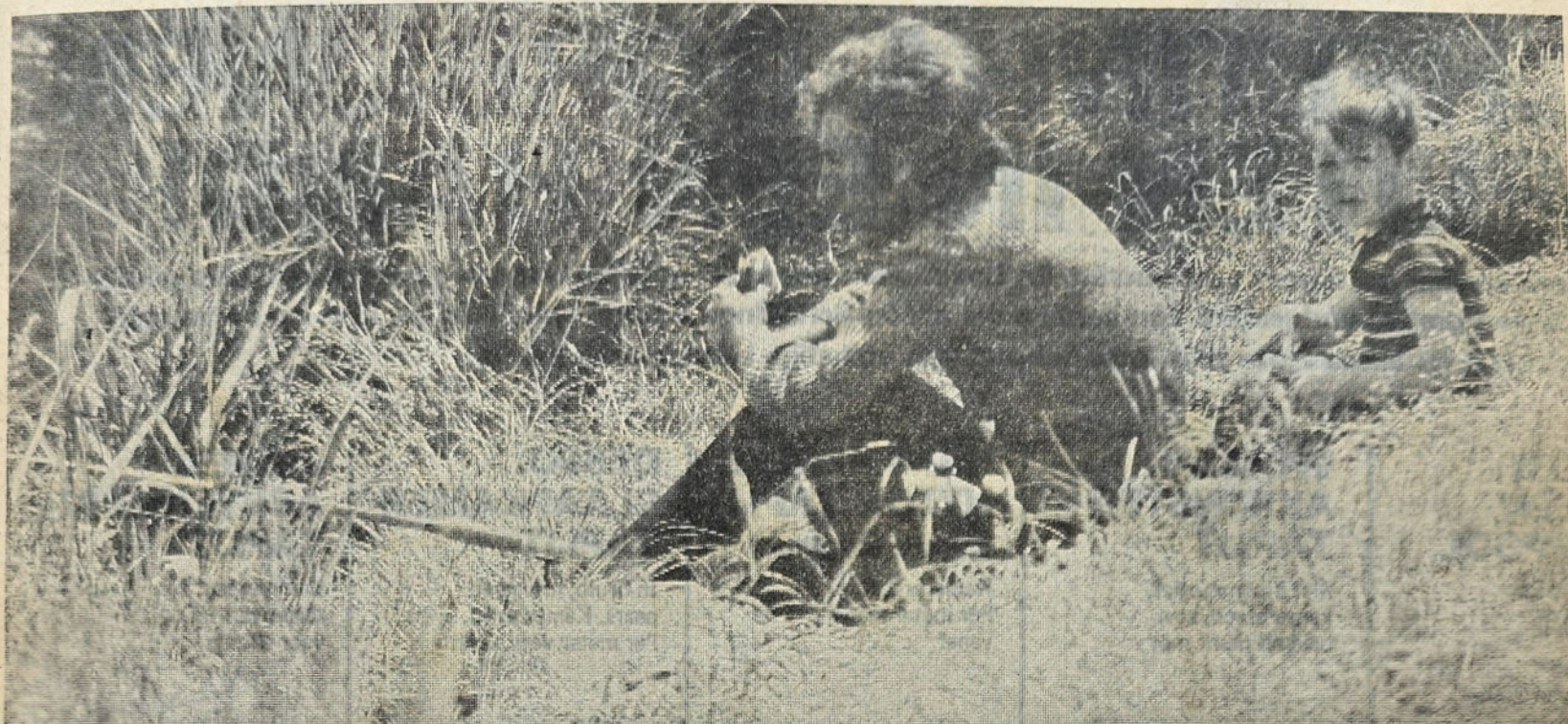
Dennis zette hem ongedeedd weer neer.

In de loop der tijd heeft de familie Tjaden ontzettend veel dieren grootgebracht. 2 Jaar geleden fokten ze bijvoorbeeld een jong haasje op, dat nu nog steeds als ongelooflijk tam exemplaar in de volière van een meneer in de omgeving rondsprint. Mevr. Tjaden: „Ik heb nu eenmaal beter dan in een kooi. Maar we hebben wel allemaal katten gekregen toen hij weg moest”. Ook de muizen leven de dieren met de katten. Enkele eenden zijn onafgekeerd van de boerderij, in de tuin zit er regel en onder de brug een wezel die horen er ook bij. 's Winters komen hele kolonies vogels voor halen. Tot de beschermelingen van mevr. Tjaden hebben ook behoort: een gewonde zwaan, een Vlaamse gaai en nog veel meer dieren.

NU NOG EEN GEITJE

Mevr. Tjaden: „Met dieren maak je altijd leuke en minder leuke dingen mee. Je hebt er soms erg veel verdriet van als er een doodgaat, als het eens minder goed gaat. Maar meestal staat er erg veel tegenover. Ik weet heel wel dat sommige mensen het gek vinden dat wij zoveel beesten in huis halen. Maar wij vinden het leuk.”

Mevr. Tjaden, haar man en haar kinderen houden van dieren. Die meewarig kijkende mensen interesseren hen niet. Ten eerste, want waarschijnlijk zijn dat ook de mensen, die op een dag een jong hoertje nemen om het op een andere dag uit hun auto te gooien. De vele dieren bij de familie Tjaden hebben het goed. En er zijn er nog niet genoeg. De kinderen willen er op het grasveld nog een geitje bij.

Visser niet ontevreden over vangst in nieuwe visseizoenen

AMSTERDAM-NOORD. — Woensdagmorgen negen uur. Ruim een week na de opening van het visseizoen. Langs het Noordhollands kanaal zitten op een afstand van enkele tientallen meter Noordamsterdamse vissers ingespannen naar hun dobbertje te turen. Het zijn volhouders, deze vissers, want dreigende regenwolken en een koude wind proberen dit ongebruikelijke vistijdstip duidelijk te veronaangenamen. Steeds verdwijnen de dobbers om de twee seconden onder de golven. Is het de omstandigheid, dat de vissen zoveel beter bijten dan in vorige jaren, die hen hier doet blijven zitten?

• Na nachtwerk

Een klein stukje voorbij kruitmolen d'Admiraal zit de heer A. Van Kooy met opgetrokken knieën in het gras. Hij heeft de hele nacht moeten werken. Toen hij om vijf uur thuis kwam, is hij eerst nog een paar uur gaan vissen. Met twee hengels:

„Ja, maar een daarvan is al een jaar of zeven oud, hoor. Daar hebben al een heleboel karpers aangezet. Maar ik heb ze er altijd allemaal weer ingegooit. Ik doe het zo maar voor de aardigheid. We zijn toch allemaal sportvissers?”

Wat voor aas gebruikt hij? „Van alles aardappel en wormen. Die kan je overal kopen. Een gulden een bossie, als je dat een beetje schappelijk behandelt, kan je er wel een week mee toe. Verder geef ik niet veel geld uit voor het vissen, hoor. Ja, je vergunningen, die moet je natuurlijk betalen. Maar alles bij elkaar is het toch niet zo'n dure sport”.

De heer Van Kooy heeft in de vroege woensdaguren twee brasems en drie aaltjes aan de haak geslagen. En dat

ondanks de vervuiling van het kanaalwater, die volgens alarmerende krantenartikelen steeds ernstiger vormen aanneemt. De heer Van Kooy meent: „Je komt hier wel regelmatig op de bodem vast te zitten, maar wat het water zelf betreft, heb je er absoluut geen hinder van”.

• Maling aan regen

Op een afstand, net ver genoeg om de stem van de heer Van Kooy niet mee te kunnen horen, zit de heer W. J. Post. Hij vist ook met twee hengels: een voor de karpers en een voor de brasems. Hij zegt: „Het is de tweede dag vandaag dat ik vis en ik zit hier net. Ik kan u dus niet zo veel vertellen. Ik heb iets aan m'n oog gehad, kijk maar naar die pleister, anders had ik het al veel vaker gedaan”.

Die eerste keer had de heer Post niet zo veel succes. Toen ving hij maar een brasem. Die brasem was dan het resultaat van een visperiode van 's morgens negen tot 's middags drie uur. De lucht

wordt nu steeds donkerder, maar het deert hem niet:

„Ik blijf gewoon vissen, als het regent. Of het moet zo bar worden, dat vissen onmogelijk is”.

Hoe denkt hij over de vervuiling? „Hier merk ik er niet zo veel van, de vervuiling is meer verderop, hè? Bij de brug. Daar waait al het vuil van die markt erin. Wat dat betreft is het maar goed dat-ie straks een stuk kleiner wordt”.

De heer Post vist nooit met wormen: „Daar hou ik niet zo erg van. Misschien ga ik in het najaar met een spierinkje vissen, op snoek”.

• Halve meter

De bewering, dat hengelen vroeg in de morgen meer oplevert dan later op de dag, wordt volkomen bewaarheid door de ervaringen van de heer M. H. Schulein: „Ik ben vanmorgen om half vijf begonnen en ik heb er zes gevangen. Allemaal brasems. Voor zevenen had ik ze allemaal al. Ik ga altijd of 's morgens vroeg of 's avonds laat. Er was een heel mooie lap bij. Zo'n lap. (Hierbij houdt de heer Schulein zijn armen op een afstand van meer dan een halve meter van elkaar).

Het was een vloermatje. Die anderen waren wat kleiner. Ik denk ongeveer 30 cm.”

De heer Schulein heeft ook niet veel last van de watervervuiling: „Op het ogenblik gaat het beslist wel. Anders zit er wel eens een hoop troep in. Van alles: plastic, hout, papier”.

De heer Schulein blijft goed op de hoogte met het actuele vissen: „Je zal

het niet willen geloven, wat ik nu ga vertellen. M'n dochter heeft een zaak in hengelsportartikelen. En boeken lees ik er ook veel over. Je moet nu eenmaal een beetje bij blijven”.

Zijn wormen heeft de heer Schulein gemakshalve meegenomen uit de zaak van zijn dochter. Wel heeft hij trouwens een speciale manier om met succes wormen te vangen: Je kan natuurlijk gewoon met een schop in het gras werken en die dan heen en weer trillen. Maar ik doe het altijd nog op de ouderwetse manier, met een vloermatje. Vroeger kon dat in een plantsentje. Tegenwoordig hoeft je dat niet meer te doen, want dan is het toch binnen een uur verdwenen. Maar vroeger kon dat. Je gooit er dan 's avonds een emmer water over en dan barstte het de volgende morgen van de wormen d'r onder”.

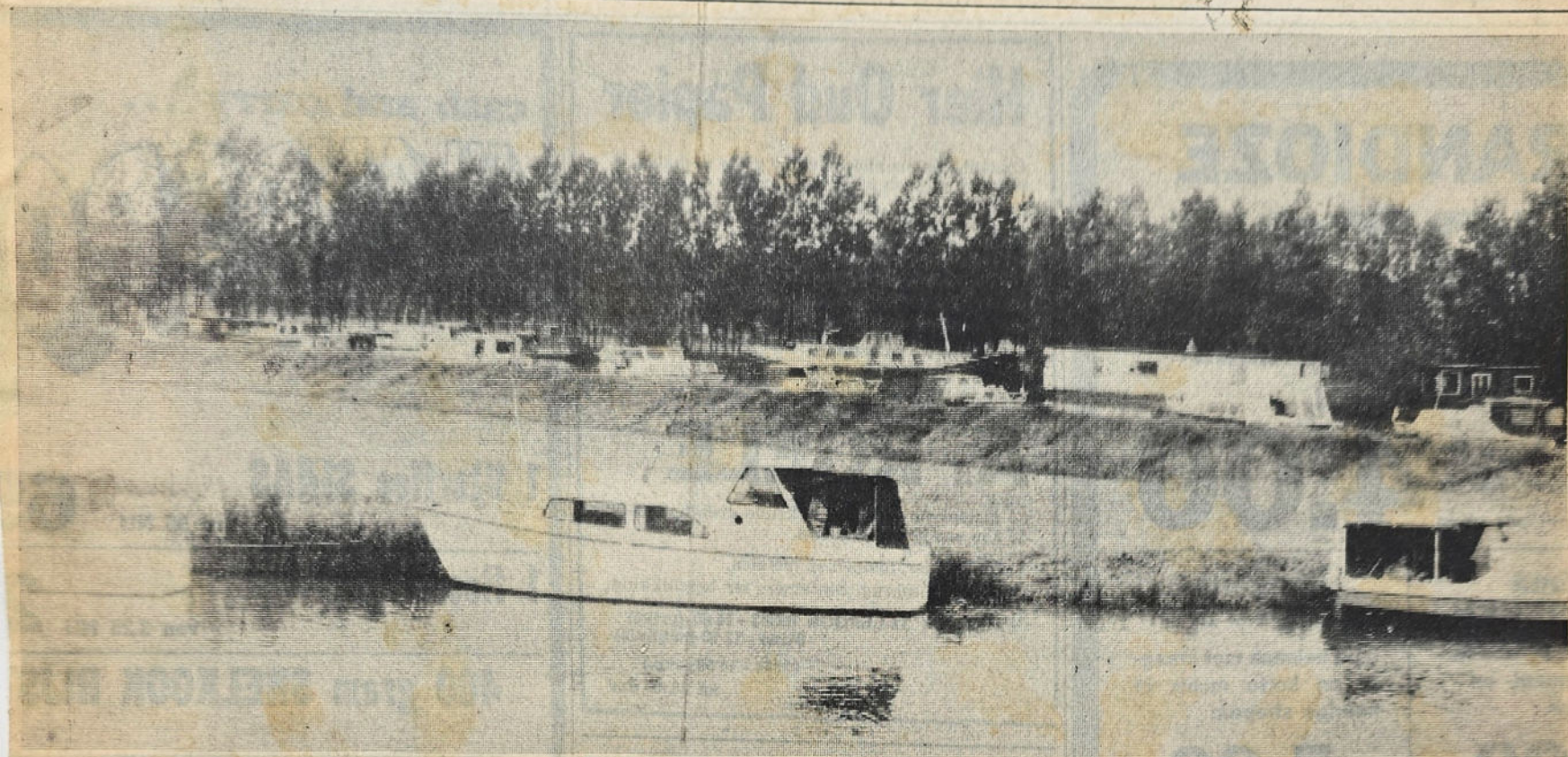
• Ruim 60 jaar

De heer G. J. Bosman, die in de beschutting van een bruggetje zit, ziet me al van verre aankomen. Hij kijkt met de argwanende blik van iemand die de aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het gezag vermoedt. Als ik naar hem toeloop kijkt hij echter weer strak voor zich uit. Bij het woord „Noord Amsterdamer” kijkt hij weer anders. Het peukje in de mond wiebelt op en neer als hij zegt: „Deze heb ik al aardig hè? En dat in een uurtje of 2 1/2”. De heer Bosman is opgestaan en heeft vol trots zijn leefnet omhoog, waarin forse brasems liggen te spartelen. Hij heeft tot nu toe elke dag na de opening van het visseizoen aan de waterkant gezeten:

„Daar ben je sportvisser voor. Ik doe het al ruim 60 jaar. Ik wordt 73 nou. Vorige week heb ik hier al drie karpers gehad. De mooiste heb ik trouwens verspeeld. Hier zit alles, behalve baars. Je vangt hier rietvoorn, brasem, blijk, karpers, ga maar door. Ja aal ook, maar daar vis ik nooit voor. Dat is vieze troep. Als je aal aan de haak krijgt, ga je knoeien. En je snoer in de war natuurlijk”.

Visser Bosman lacht als ik weer opsta. Het peukje kleefde daarbij aan zijn bovenlip. Hij tikt nog even aan zijn pet, die hij diep over zijn voorhoofd heeft getrokken. Hij zegt: „Om een uur of tien ga ik effe koffiedrinken. Vanmiddag ga ik het misschien weer proberen”.

H.A.

VEEL AMSTERDAMMERS TREKKEN EILANDSPOLDER IN

De Rijk, een Venetië van varend Waterland

DE RIJK — Een maandagje De Rijk in een broeierige warmte. Het dorp lijkt dapper op weg het hoofddorp van varend Waterland te worden. Van de bijna ontelbare schuiten en jachten, die dagelijks in iedere orde van grootte en luxe door de Beemsterringvaart glijden, meren de meeste er eventjes aan. Of blijven een paar dagen liggen. Geklede vaargasten wandelen met een boodschappentas het dorp in, gedeeltelijk ontklede collegae liggen meest op het voordek of tegen de dijk te zonnen. Kinderen plonzen in het water. Ieder aanlegplekje, aan de steiger of zo maar in het riet, is zo ongeveer bezet.

MEVR. VERBURG WAAKT OVER HAAR JACHTEN

Van de dijk af gezien ligt links in De Rijk een brede kom water, als het ontmoedigd begin van een concurrente ringvaart. Het ligt er propvol met jachten, groot en klein. Op de loopplank van een er van staat een donkerbruin verbrande man, die met enige onverklaarbare tegenzin verklaart uit Amsterdam te komen. „Vragen stellen? Nou, eigenlijk liever niet. Want weet je, ik weet eigenlijk niet of je hier wel mag liggen. Hier hoeft je namelijk niet te betalen voor een plekkie en daar aan de andere kant van de brug wel. Daar schijnt een man te zijn die daar allemaal steigers heeft neergelegd en daar moeten de mensen dan voor betalen.”

Een beetje opvallend temidden van de rest ligt een enorme schuit van misschien wel 30 meter lang. Zoen die met gemak naar Engeland lijkt te kunnen varen. Ook op de loopplank staat mevr. Boeleman, ook uit Amsterdam.

Haar man is achterop het vaartuig bezig, met gereedschap. Mevr. Boeleman: „De motor doet het niet zo best op het ogenblik, mijn man probeert hem te maken.” Hoe komen zij en haar man nou aan zo'n knots van een schuit? Glimlachend: „Sparen, hè? Het is eigenlijk ons tweede huis. We blijven hier de hele zomer. En soms zijn we er 's winters ook.” Waarom juist in De Rijk? „Het is hier gewoon heerlijk. Je vindt hier rust en stilte.”

De Meermolen

We gaan even naar de andere kant van de brug. Een kijkje nemen bij de man „die daar allemaal steigers heeft neergelegd en daar moeten de mensen dan voor betalen”. Het is nog een behoorlijk eindje tippelen voordat er eindelijk een hoopgevend bord met „Jachtclub De Meermolen” opdoemt. Een grote, met rode steentjes bedekte parkeer-

ruimte, strakke houten steigers, vrolijke kleurige tuintjes, een lange rij prachtige boten en een lief huisje. Achter het geopende bovenraam daarvan zit de baas van de jachthaven, die geen man blijkt te zijn. En de steigers blijken er ook niet zo maar te zijn neergelegd. Mevr. Verburg, glunderend door het mooie weer en de propvolle haven: „Mijn man heeft een zaak in Alkmaar en daar houd ik hier boven ook de boekhouding van bij. En in de weekends komt hij, me met de haven helpen.” Bestaat De Meermolen al lang? „Nou ja, vanaf 1971 eigenlijk, hè? Toen is het geopend door burgemeester Over de Linden. Alle kranten hebben er over geschreven. Maar we zijn in 1964 al begonnen met dit stuk land te kopen. Alleen duurde het allemaal zo lang met die vergunningen en zo. Twee jaar moesten we daarop wachten. En alles werd allemaal veel duurder. We hebben het uiteindelijk toch maar doorgezet. Alleen zonder personeel. In een soort vijfjarenplan hebben we alles opgebouwd.”

f 1100 per jaar

Jachthaven De Meermolen ligt helemaal vol. De 29 ligplaatsen zijn voor het merendeel bezet door vaste klanten. Hoeveel zou zo'n plaatsje nou kosten? Mevr. Verburg: „Als je in zo'n box ligt kost het f 493 per jaar en dan hebben we nog een paar plaatsen die insteekebaar zijn. Daarvoor geldt een tarief qua lengte.” En als er zo'n tuintje voor ligt?

„We hebben vijf plaatsen met een tuin. Daar hebben de mensen een eigen opgang en zitten ze op hun eigen plekje. Privacy. Dat kost f 1100 per jaar. Maar

die mensen zijn er dan ook helemaal stapelknotsgek van”.

Waarom hebben die mensen al dat geld er voor over? Aan de andere kant van de brug kost een plaatsje toch niets? Mevr. Verburg: „Maar er staat wel wat tegenover. Mensen zonder tuin hebben nog een speeltuintje voor de kinderen, ze kunnen hier water en zo krijgen en we houden natuurlijk toezicht.” Toezicht? „Ik bewaak ze, ja. Maar zo'n toezicht houdt eigenlijk in dat je met storm in de gaten moet houden dat de boten niet losslaan. Maar deze winter hebben we betonnen poeren gekregen en nou is er geen beweging in te krijgen. Voor de rest is het hier oergezellig. Doordat het zo'n kleine haven is, lijkt het net een intieme, grote familie. Zitten ze met z'n allen in de tuin te barbecueën en zo. Ontzettend gezellig. In de weekends varen de meesten uit. Maar sommigen vinden het hier zo gezellig dat ze hier willen blijven liggen”.

Niet winstgevend

Is zo'n jachthaven nou een winstgevende zaak? „Welnee. Het is ontstaan uit een hobby. We zochten op een gegeven moment, toen we zelf op het Alkmaardermeer zaten, ook naar een plekje. Nu kunnen er veel meer mensen van meeprofitieren. Maar die investeringen hebben zo veel gekost, dat komt er nooit uit.”

Nooit? „Nou ja, we hebben wel een optie op het stuk land hiernaast tot aan het gemaal. Als dat er nou ook bijkomt, dan gaat het misschien wel meer opbrengen. Maar het duurt allemaal weer zo lang met die vergunningen. Wel net zo lang totdat we hulpbehoevend en oud worden. En dan hebben we er geen zin meer in. Maar dan ziet iemand anders er misschien weer wat in.”

Via de propvolle „wilde kom” en de riant jachthaven van mevr. Verburg arriveren we in een andere hoek van De Rijk. De Grafters hoek. Daar blijkt de tuin van één op de zoveel huizen voorzien te zijn van een bord met de mededeling „Roelboten te huur”. De Rijkers wrijven zich in hun handen. Daar gaat er weer een 'n Amsterdammer met zijn gezinnetje in een roelboot. Lachend. Om de beurt roeiend. „Wilt U er ook een, meneer? Het is zo heerlijk daar, tussen het riet en de vogels, op het water. Een paradijs!”

MORGEN VEEL FESTIVITEITEN OP „DE BUURT”

Beemster Brandweer vocht in een halve eeuw tegen ruim 20 boerderijen

BEEMSTER. — Als morgen op het marktplein in Middenbeemster tal van spuitfestiviteiten van start gaan, is de vereniging „Vrijwillige Brandweer Beemster” officieel bezig met de afsluiting van een halve eeuw bewogen brandweerswerk. Een week na de eigenlijke verjaardag want die viel toevallig midden in de Pinksteren. Dat was tegelijk de reden om het feest nog een paar dagen uit te stellen. Om een juist beeld van de 50-jarige brandweervereniging te krijgen, duiken we even het verleden in. Aan de hand van waarnemend commandant Jan Visser, die onlangs 20 jaar lid was van de vereniging.

BEGONNEN MET SNELLE T-FORD EN 10 MANNEN

De exacte oprichtingsdatum van de vereniging is 2 juni 1924. Hetgeen overigens niet betekent dat men in de jaren daarvoor alle vuur lijdzzaam zijn weg liet gaan. De heer Visser: „Voor die tijd was iedere burger verplicht, dat was meestal één uit een gezin, om als er brand was mee te spuiten. Dat gebeurde met een oude aanspuiters die we nou nog wel op de kermis gebruiken bij de spuitwedstrijden. Er liep toen een paard voor. Zo hebben ze gewerkt vanaf 1885 ongeveer”.

Maar in 1924, onder druk van een landelijke verordening, kwam de huidige brandweer als vereniging officieel van de grond. Men bezat om te beginnen hypermodern materieel als een snelle T-ford en een uit tien kloekke manschappen bestaand corps. In 1941 werd het corps in verband met de benarde omstandigheden van de oorlog veiligheids halve uitgebreid tot 21 man. Ook kwamen voortdurend de oude en nieuwe, met de modernste technische snufjes uitgeruste brandweerwagens, elkaar afwisselen. In 1951 vond er weer een uitbreiding van het corps plaats. De komst van weer tien nieuwe brandweerlieden betekende de geboorte van een onderafdeling in Zuidoostbeemster, die tot op de dag van vandaag voortbestaat. Ook de totale sterkte van de twee afdelingen is vanaf dat moment gehandhaafd.

Uit bed gespoten

In het 50-jarige bestaan van de brandweer zijn volgens de statistieken van waarnemend commandant Jan Visser (hij bekleedt al ongeveer twee jaar de dubbele functie van commandant en administrateur bij gebreke van een „echte” commandant!) zo'n 20 tot 30 boerderijen in de Beemster in vlammen opgegaan. Als de meeste daarvan niet weer zouden zijn opgebouwd, zou de Beemster op dit moment wellicht over weinig architectonische schoonheid beschikken.

Natuurlijk gebeuren er gekke dingen met een brandweercorps. Er verschijnt een vrolijke grijns op het gezicht van de heer Visser als hij de brand in de boerderij van Velzeboer uit zijn herinneringen opdiept: „Die brand was in november en het was buiten verschrikkelijk koud. Maar de mannen vonden op een gegeven moment in het nachtelijk duister in het luwtje een bedstee, en daar was het lekker warm in. De brand was nog niet helemaal geblust, maar ze

kropen er toch maar lekker in. Om er een sigaartje te roken. Maar we hadden in die tijd iemand die verschrikkelijk gek op vuur was, altijd het eerst bij de kazerne stond, enzo. Dat was Cor Visser. Toen dus een van die mannen in de bedstee z'n sigaar aan wou steken zag Cor Visser uit de verte een vlammetje. Hij spuit natuurlijk meteen. Zo in die drie mannen in hun warme bedstee”.

Na de borreltjes

Nog op een andere manier blijft het saamhorigheidsgevoel en de onderlinge sfeer bij de spuitgasten op een plezierig hoog niveau voortbestaan: „We oefenen twee keer in de maand. Overal in de Beemster. We zoeken gewoon een object. Een boerderijtje of een buurtje. Dan zeggen we, jongens, nou doen we net of er een brand is. Maar als dat allemaal voorbij is en als we alle werkzaamheden hebben gedaan om alles weer uitruk-klaar te maken, dan gaan we naar het Heerenhuis of naar het café. Dan drinken we eerst koffie en een paar borreltjes. En dan pas komt het. Grote verhalen over alles en nog wat. Over brand maar ook over politiek. Tot diep in de nacht. De meesten beschouwen dit dan ook als een soort soosavond”.

Straks radiografie

Toch staat een dergelijke werksfeer de paraatheid van de mannen zichtbaar niet in de weg. Op een ingenieus kaart-systeem dat brandweerbaas Visser in zijn vrije tijd heeft onderworpen, staat de hele procedure omschreven. Van het eerste alarmerende telefoontje, (dat in

vijf verschillende huizen kan worden opgenomen) tot de communicatie bij het uiteindelijke blussen. Maar in een jubeltoon zal de heer Visser waarschijnlijk eerst spreken als over enkele jaren de radiografie bij het oproepen zal worden ingevoerd. Zover is het echter nog niet.

De vrijwillige brandweer van Beemster beschikt in totaal dus over 31 brandweertjes, waarvan er tien - zo nodig zelfstandig optredend - in Zuidoostbeemster zijn gestationeerd. Er staan twee brandweerwagens in Middenbeemster en één staat in de Zuidoost. Deze opzet beantwoordt momenteel volledig aan de wensen van het bestuur. Dit bestuur bestaat uit J. Visser als commandant-voorzitter-administrateur,

H(enk) Albertsma als secretaris, A. Leegwater als penningmeester, terwijl D. van Vuure, K. Klink en H(ans) Albertsma gewone bestuursleden zijn.

45 jaar lid

Niemand echter heeft bij het brandweercorps een dusdanig indrukwekkende carrière gemaakt als wijlen de heer M. Kerkhoven. Een man die op zijn lijst van verdiensten een 45-jarige lidmaatschap van de Beemster Brandweer heeft staan, waarvan vele jaren als commandant.

Maar ook in de huidige structuur van het corps staan de Beemster brandweertjes hun mannetje. Al is er dit jaar nog maar een boerderij platgebrand (van Bleeker) en al dwarrelt er tussen de vele brandweerpapieren van chef Jan Visser slechts voor 1974 dit summere lijstje: sloopwoning Hobredeweg, afvalbrandje Zuiderweg, brandwacht in de kerk, gezonken woonboot leeggepompt

„De Purmerade zie ik als 'n verbroedering op muzikaal terrein”

PURMEREND — Hij zit altijd op het wat hogere stoeltje voor het orkest. Met zijn ene hand dirigerend en met de andere middels een bestraffend vingertje de valspelers tot de orde roepend. Iedere woensdagavond zit hij daar. Beroepsmusicus Dirk Leurink (57). De artistieke vader van het onlangs geboren Purmerendse jeugdorkest, dat straks op de Purmerade temidden van vele gerenommeerde buitenlandse ensembles een Hollands deuntje moet meetoeteren. En liefst zo goed mogelijk. Over dit laatste lijkt overigens weinig twijfel te kunnen bestaan als het van dirigent Leurink moet afhangen. Want wie zou er nou beter aan dit jeugdorkest kunnen schaven dan de eerste trombonist van het Radio Philharmonisch Orkest. Een rasechte Purmerender beroepsmusicus, die dagelijks in Hilversum de studio's in- en uitwandelt, met zijn toeterkoffer in de hand. Gedurende de afgelopen 25 jaar heeft de heer Leurink in vrijwel alle Nederlandse toporkesten meegespeeld, zijn solo's anno 1974 kun je regelmatig op de radio of op de televisie bewonderen en het Amsterdamse concertgebouw kent hij alleen vanaf het podium.

„Ik sta niet op een voetstuk”

En toch zit muziekmatador Leurink op dat stoeltje heel gewoon de maat te slaan. Zij verklaart: „Ik sta niet op een voetstuk, helemaal niet. Je moet proberen gelijk op het niveau van je leerlingen te praten. Ik ben niet de grote musicus die daar effectjes vertelt hoe het moet. Ik moet dat wel, maar niet met die opzet. En ik vind het fijn om te doen, omdat het een internationaal gebeuren is. Er komen jongelui uit allerlei landen. Daar is veel van te leren. De Purmerade zie ik als een soort verbroedering op muzikaal terrein. Dat is altijd iets goeds.”

Het Purmerendse jeugdorkest, dat volgens de statistieken van organisatiechef J. A. Prommel uit 65 à 70 jeugdige muzikanten bestaat, begon in januari van dit jaar te repeteren. Kan het straks een vergelijking met de buitenlandse gastorkesten doorstaan? De heer Leurink: „Ik geloof dat we maar geen vergelijking moeten trekken. Nog niet. Ik weet uiteindelijk niet wat er uit de bus komt. Ik ben er wel van overtuigd dat er zeer goede orkesten komen waar we eenvoudig niet tegenaan kunnen. Omdat die orkesten al veel langer bestaan. Wij zijn pas begonnen. Wat wil je eigenlijk bereiken in een paar maanden tijd? Maar ik vind het leuk om aanwezig te zijn als Purmerender. En het moet altijd een stimulans blijven, dat geldt ook voor het jeugdorkest, om je op te trekken aan wat er gespeeld kan worden. Maar ik dacht dat wij wel een leuk figuur zouden kunnen slaan.”

Niet geselecteerd

De leden van het jeugdorkest hebben

zichzelf aangemeld. Zij maken deel uit van harmonie- en fanfarekorpsen uit Purmerend en omgeving. Aan de samenstelling van zijn heterogene gezelschap, waaruit inmiddels ook een eigen orkestbestuur is ontstaan, heeft de heer Leurink nauwelijks gedokterd: „Ik heb met opzet niet geselecteerd. Voorlopig heb ik gezegd, kom maar allemaal en onder het repeteren door hoor ik dan wel wat wel en wat niet kan. Nou, en ik heb er nog niet een weg hoeven sturen. Ze zijn allemaal leuk enthousiast en je moet ze natuurlijk ook de tijd gunnen om bij te kunnen trekken.”

Gaat hij nog wel mensen wegsturen? „Nee, dat doe ik maar niet. Dat vind ik helemaal niet leuk. Het is mijn werk ook om er zo veel mogelijk van te maken. Ik moet de verhoudingen natuurlijk wel een beetje in het oog houden. Dat ik niet te veel van het ene instrument krijg en van het andere haast niets. Maar dat loopt nogal vrij aardig.” Wel heeft hij enkele meer gevorderde muzikanten van naburige orkesten geleend: „Dat moest wel. Ik moet het een beetje aan kunnen vullen.”

Trombonist Leurink (Purmerender, getrouwd, vier kinderen, snelle auto) is op een wat vreemde manier het vak ingeduid. Aangezien muziek maken voor je brood in zijn jonge jaren als een inferieur beroep werd beschouwd werkte hij zich op de MTS op tot electrotechnicus. Wel was hij al voor zijn plezier baritonblazer in een bescheiden harmonieorkestje. Toen in de oorlog de Duitse bezetters hem met het oog op zijn technische vaardigheden wensten te charteren, kreeg hij onverwacht de kans een opengevallende plaats in een beroepsamusementorkest in te nemen. Die kans greep de jonge muzikant Dirk Leurink met beide handen aan. Hij was nu meteen professional en zijn salaris werd

verviervoudigd. Het woord electrotechnicus bleef, ook later, angstvallig onder tafel. De heer Leurink: „Ik kwam in een heel ander leven terecht. Ik was bijvoorbeeld op momenten vrij dat andere mensen moesten werken. Ik voelde me zo vrij in alles en nog wat, dat ik dacht, hé, als ik nou maar de goede noten weet te spelen en ik kan me goed bewegen in dat ensemble, dan heb ik toch wel grote voordelen boven andere beroepen.”

Tot het eind van de oorlog bleef de nieuwbakken beroepsblazer spelen in dat amusementorkest, dat zich veel op het terrein van de theaters bewoog. Inmiddels had hij in zijn vrije tijd een volledige conservatoriumopleiding doorgevolgd. Op 1 januari 1950 kwam de toen 33-jarige Dirk Leurink in dienst bij de radio, nadat een invloedrijk persoon van het radiowezen hem eens had beluisterd. Onder de omstreeds die tijd opgerichte NRU maakte hij afwisselend deel uit van het Omroeporkest (opera), het Promenadeorkest (opere), het Kamerorkest (kleine symfonie), het Metro-poorkest (amusement) en het Radio Philharmonisch Orkest (symfonie). Van dit laatste orkest, dat meestal uit een kleine 100 topmusici bestaat, behoorde hij na verloop van tijd tot de vaste kern. Dat is op de dag van vandaag zo gebleven.

Met zijn snelle rode Ford stuift zo de heer Leurink door alle grote plaatsen van Nederland om er de concerten met zijn tonen op te luisteren. Maar het meest is hij in Hilversum, waar hij iedere dag zes uur in de studio moet repeteren. Daarnaast studeert hij ook nog thuis om bij te blijven (legt uit: „Iemand die drie uur per dag studeert zal het allicht verteren brengen dan iemand die een half uurtje per dag studeert”), houdt zich bezig met andere ensembles en brengt eveneens thuis veel leerlingen de eerste beginselen van het muziek maken bij. Hij hoeft zich dus niet te vervelen.

Desondanks houdt de heer Leurink zich ook in gedachten intensief bezig met 't beroep. Zijn meest markante theorie: „Het musiceren en vooral het koperblazen is een toegepaste yoga. Een ademhalingsyoga. Als je weet wat je longen moeten presteren om een bepaalde muzikale zin — zoals wij dat dan noemen, te vertellen, dóór te spelen, dan heb je een heel bepaalde adembeheersing nodig. Om niet onderweg erin te stikken of vlug te moeten ademen. Je moet dat helemaal uitkielen, zodat je kan zeggen, hier mag ik ademen en daar ook en dat moet ik achter elkaar uitspelen.”

90 procent transpiratie

Theorie 2: „Musiceren is buitengewoon gezond. Omdat je je volle longen moet gebruiken. In het gewone leven gebruik je maar een klein gedeelte van je longen, maar bij sport en bij het musiceren moet je je longen heel sterk gebruiken. Dat bevordert de bloedsomloop. En je kunt het in tegenstelling tot de meeste sporten tot op latere leeftijd volhouden.”

Theorie 3: „Je moet ontzaglijk veel oefenen. Men zegt wel eens dat de kunst voor 90 procent transpiratie is en voor 10 procent inspiratie. Want je kan eigenlijk pas met musiceren beginnen als je de techniek beheerst. Daar krijg je vele oefeningen in. Als je pas begint dan blijkt dat er vaak een heel belabberd geluid uit dat ding komt. Of helemaal geen geluid. Maar wat je er vooral sterk bij moet ontwikkelen, dat is je muzikaal gehoor. Dat is het eerste principe. Waar je mee beginnen moet.”

Theorie 4: „Musici zijn meestal meer gevoelsmatige mensen. Hun meeste reacties gaan door het gevoel heen. Bij andere mensen misschien meer door het verstand. Ook in het gewone leven. Musici zullen misschien sneller kwaad zijn, een beetje typisch onredelijk of overdre-

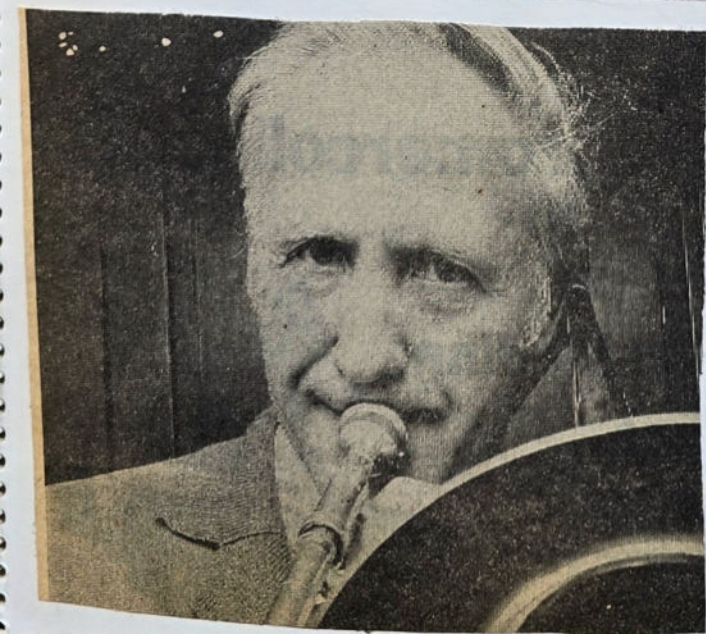
ven gevoelig. Dat hebben ze ergens ook wel nodig. Bepaalde gevoelselementen in de muziek in een bepaalde solo of wat ook moet je helemaal tot het uiterste kunnen brengen. Dat kan je niet nuchter spelen. Dan lijkt het gewoon nergens meer op. Wat dat betreft is muziek maken ook een heerlijke liefhebberij. Je verkeert allemaal wel eens in een rotstemming. Meestal niet aanwijsbaar waar het vandaan komt. Daar loop je dan mee rond. Dingen die je heel onprettig vindt, die je aangedaan zijn. Nou, dan, pak je maar dat instrument en dan ga je je maar eens concentreren op een of andere moeilijke etude. Dat ga je dan maar zien te blazen. En na verloop van een half uur studeren, dan ben je er over heen. Dan denk je, hé, hé. En je hebt nog wat geleerd ook.”

Naar het oordeel van de heer Leurink zou iedere muzikminnaar gebaat zijn bij een introductie van de Amerikaanse muzikale werkwijze in Europa: „Moet je kijken naar die „colleges” in Amerika. Daar heb je de jeugd jaren bij elkaar, omdat zo'n college uit verschillende scholen bestaat: lagere school, middelbare school en ook hogere scholen. Dan kan je pas komen tot de vorming van een fantastisch orkest. En je hebt een vaste dirigent voor zo'n „schoolband”, er zijn altijd instrumenten aanwezig. Zoals zou ik hier in Holland het meeste voorstaan.”

Als men eenmaal zover is in ons land, zou men zich volgens de heer Leurink het beste richten op een zgn. „symfonie band”. Een met meer kleur geschakeerd ensemble dat ook over fagotten, basklarinetten en een uitgebreid slagwerk beschikt. Maar stuit hij niet op de allergegrootste Hollandse kwelgeest, het geld? „Je stuit altijd op het instrumentarium. Dat is kostbaar. Eigenlijk zou een speciale instelling of een of ander concern zich daarvoor moeten interesseren. Die hebben toch vaak geld genoeg. Ze doen er goed werk mee en het is nog een soort reclame voor hun eigen bedrijf ook.”

De heer Leurink is de laatste jaren ook van diverse kanten benaderd om te komen tot de vorming van een symfonieorkest in Waterland. Hij is er bepaald een voorstander van: „Ik zou zo iets hier in Waterland wel onder mijn hoede willen hebben. Als een soort liefhebberij dan in dit geval. Het moet gedeeltelijk uit amateurs bestaan, of gewezen beroepsmuzikanten, het doet er niet toe. Maar daarvoor heb je ook strikers nodig. Vooral violisten. En cellisten. Maar ik neem aan dat hier in Waterland toch wel genoeg mensen zijn die dat bespelen en die er misschien wel voor voelen om iets dergelijks te beginnen”. (Men kan zich wenden tot de heer D. Leurink, Dubbele Buurt 11, Purmerend, tel. 21257.)

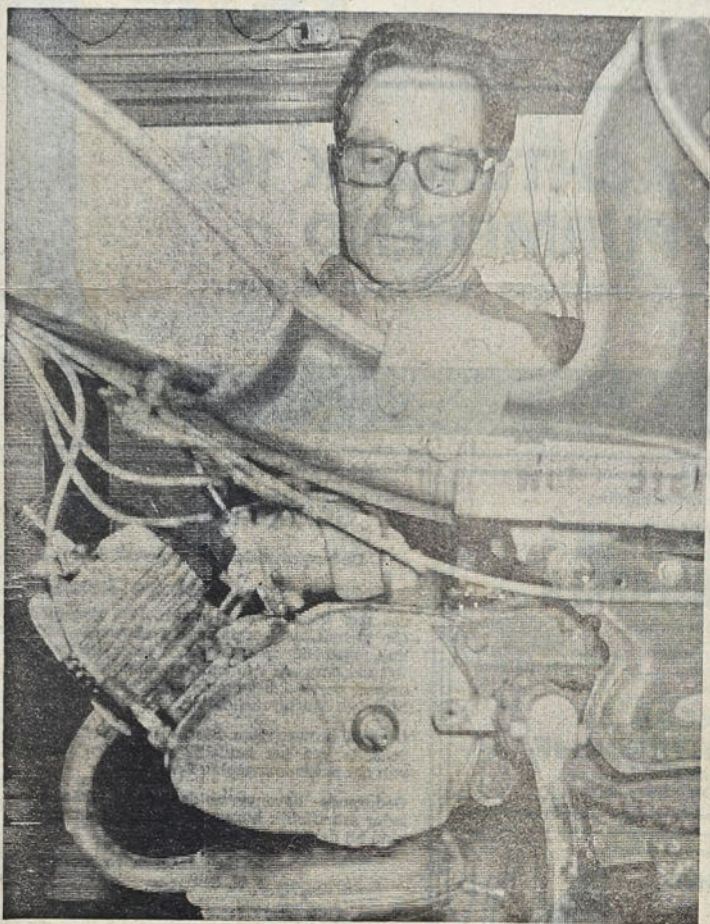
Tot slot nog even terug naar de komende Purmerade: „Men zou zich goed moeten beseffen wat het betekent als er zoveel buitenlandse orkesten in Purmerend komen. Ik vind dat veel mensen zich maar eens moesten melden om een paar van die slapertjes te nemen. (Men kan zich wenden tot de heer J. A. Prommel, Jhr. van Cittersplein 2, Purmerend, tel. 21714). En dan nog even dit: begin juni brengt het Purmerendse jeugdorkest ter voorbereiding van de Purmerade een zgn. „Koffieconcert” ten gehore in de Taborkerk. Wie belangstelling heeft mag komen. Enne... eerste vereiste is dan niet dat het applaus zo eindeloos lang is als het geklatter dat in die grote, indrukwekkende concertzalen gewoonlijk over de heer Leurink en zijn confraters wordt uitgestort.

Ples shany voor gelhege

Piet Poppen laat zijn brommers in de steek

brommers hi in service gehad

Poppen niet alleen tot uiting in het repareren en handelen. In zijn jonge jaren was hij ook een verwoede en zelfs succesvol coureur:

„Ik heb veel terreinwedstrijden gereden in de jaren voor de oorlog, in 1935-'36 vooral. Dat ging vaak lang niet gek. Ik heb aardig wat prijzen gewonnen bij grasbaanwedstrijden en zo." Dan even een vraag aan zijn vrouw waar de doos staat, een mysterieus glimlachje en een snelle ren de trap af naar beneden. Even later kwam Piet Poppen terug met een uit zijn krachten gegroeide naaldos, waarvan hij het glazen deksel met een teder gebaar opende:

„Kijk, deze grote won ik toen ik 2e werd bij de kampioenschappen van Nederland in de 250 cc. Dat was het hoogste dat ik ooit heb bereikt. Deze twee voetstukjes, daar horen eigenlijk nog bekertjes op. Die heb ik gewonnen toen ik 2 maal eerste werd bij terreinwedstrijden in Noordwolde. En dat op een middag."

Behalve deze voornaamste trofeeën bleken er in de naaldos nog wel tussen de 15 en 20 medailles van verschillende vormen en groottes te liggen. Poppen:

Tegenwoordig worden alle motoren zo maar boven op een auto gezet en dan naar het parcours gereden. Maar wij moesten er vroeger altijd op onze eigen motor heen. Dat was een hele toestand. We hebben onderweg heel wat meegemaakt, want mijn zwager ging altijd met me mee en het gebeurde vaak genoeg dat we onderweg aan het repareren moesten. Maar de rit op de motor naar het terrein was nog niet alles. Als we daar aankwamen, moesten eerst een heleboel spullen van de motor gesloopt worden voordat je het terrein opping."

Mevrouw Poppen zei: „Maar die wedstrijden kostten ook een heleboel geld." Haar man: „Ja, maar het liep toen ook nog niet zo geweldig met de zaak. Pas toen de brommers kwamen ging het beter. Toen hebben we dit hier allemaal bij laten bouwen (gebaar om zich heen): de tegenwoordige garage met de werkplaats en de bovenwoning. Vanaf dat moment is het steeds excelsior gegaan, he? In de hoogte gegaan dus. We hadden de klanten overal zitten, in Enkhuizen zelfs. Tegenwoordig zijn het meer van die jonge jongens uit Purmerend en De Rijp en zo, die hier met hun brommertje komen."

Piet Poppen heeft in zijn lange carrière ook wel eens zonderlinge dingen meegemaakt:

„Zo kwam hier eens op een dinsdagmorgen een man die een gebruikte motorfiets wilde huren. Als hij die dan een tijdje in gebruik gehad had, wou hij 'm misschien wel kopen. Nou, ik keek die man eens aan en ik dacht, oh, hij ziet er wel eerlijk uit. En ik gaf hem die motor mee. Maar hij was net weg, en toen dacht ik, allen mensen, ik was helemaal vergeten te vragen wie hij is. Ik wist zijn naam niet en ik had helemaal vertegente op te schrijven waar hij woonde. Maar gelukkig liep het goed af: hij kwam prompt de volgende week terug en betaalde vlot."

„Op een zondagmiddag was ik alleen thuis. Mijn vrouw was weg. Ik denk, weet je wat, ik ga naar Oostzaan naar de kermis. Dat was in 1938 gelooft ik. Tussen Purmerend en Purmerland stond er opeens een ijskar op de weg en daar stond een hond bij. Die man roept zijn hond en dat beest loopt zomaar over de weg. En ik kwam natuurlijk niet aanrijden op mijn motor en ik vlug zo over die hond heen te water. Met motor en al. De hond was dood en ik zat van top tot teen onder het dobertjeskroos. Maar het gekke van het geval is dat er later een jongen bij mij in de zaak kwam die zei, dat hij mij een keer gezien had op een dia. Daar stond op dat ik net te water vloog. Een onderwijzer van hem schijnt mij juist op dat moment op de foto gezet te hebben. Later liet hij hem zien aan zijn leerlingen."

Het echtpaar Poppen, dat drie kinderen heeft (zoan Jan is vlieger en zwerft de hele wereld rond, dochter Alice woont ik Krommenie en dochter Ellie in Broek in Waterland) gaat het er nu van nemen. Voor Piet Poppen behoort straks het tijdperk van sleutelen en handelen tot de verleden tijd. Misschien dat hij dan soms met een tikje heimwee zal terugdenken aan zijn tweewielersleven.

BEEMSTER — Na een kleine 40 jaar in zijn zaak aan de Wouter Sluislaan aan de Zuidoostbeemster, elke dag in zijn blauwe overall onder fietsen en bromfietsen te hebben gelegen, vindt Piet Poppen (62) de tijd gekomen er mee te stoppen. Het is afgelopen. Voortaan zullen de brommermaniakken, die van heinde en verre komen om Piet Poppen raad en onderdelen te vragen, een ander tegenkomen. Na 1 april trekt Piet Poppen zich terug en gaat een eindje verder in het hart van Zuidoostbeemster wonen. Waarom? „Ik wil ook wel eens een paar jaartjes voor mezelf hebben."

Een groot aantal Beemsterlingen zal waarschijnlijk wat ongelovig naar buiten kijken als ze horen dat (brom)fietsenman Piet Poppen zijn wandeling door de maatschappij is begonnen als jong en ambitieus melkboer. Nou ja, ambitieus:

„Ik had een winkel gekocht in Amsterdam en ik was gewoon melkboer, ja. Maar dat hield ik niet zo lang vol: er stonden al gauw meer motorfietsen dan melkkratten voor de deur. Het ging niet meer, ik heb al gauw de melkzaak verkocht."

Toen ben ik van Amsterdam naar Purmerend verhuisd. In Purmerend ben ik een tijdje met mijn oude dienstkameraad Kees van de Velde, die was hier groenteboer geworden, gaan venten met een hit van Barend Cruyff. Als groenteboer dus. Maar ook dat heb ik naar een klein jaartje gedaan, het was eigenlijk alleen maar om een tijdje wat geld te verdienen."

lichtgewicht Piet Poppen onderzocht echter liever de mogelijkheden om iets op het gebied van motoren te beginnen. Uiteindelijk hakte hij de knoop door en sloopte zijn eerste tweewielers naar een pakhuisje in Purmerend, dat hij van Arie Tromp gehuurd had. Toen na verloop van tijd de handel niet onaardig liep terwijl veel Purmerenders met hun gewonde (brom)fietsen naar hem toe kwamen, wilde Poppen meer. Hij kocht een stukje grond aan de Wouter Sluislaan en liet er een kleine woning bouwen. Hij werkte en woonde toen in een ruimte, die nauwelijks een kwart gedeelte was van zijn huidige zaak. Maar het zakelijke begin in zijn kleine winkeltje en kleine werkplaatsje was overwacht moeillijk. Zij vrouw: „De handel was daar eerst droevig. We ver-

dienden eigenlijk geen droog stukje brood."

In 1940 kwam de zaak pas goed van de grond. Met fietsen, want voor de handel in motoren kwamen tal van vergunningen en paperassen kijken, die Poppen nog niet had. Nóg niet. In 1947 namelijk kreeg hij het Java-agentschap en kreeg hij de gelegenheid zich ook in het zwaardere werk te verdiepen. Poppen: „Maar eerst was er de oorlog nog. Toen ging het wel aardig goed met de fietsen. Brommers waren er nog niet. We kochten die rijwielen, en gingen ze afkrabben en lakken. Dan kwamen er biezen op en gingen er bandjes om en dan verkochten we ze, of ruilden ze in voor groente of ander voedsel."

In de jaren, dat de brommers in een snel tempo de markt veroverden, beleefde de zaak van Poppen een nieuwe bloeiperiode. Maar alle begin is moeillijk:

„Toen de eerste brommers kwamen hebben we een heleboel leuke dingen beleefd. Het begon met doodgewone motorfietsen, die zo op de fiets gemonteerd konden worden. Die mensen reden dan op 'n gewone fiets, maar hoefden niet te trappen. Ik weet nog goed dat ik mijn eerste brommermotorfiets verkocht. Dat was aan meneer Kwakernaat uit Spijkerboor. Een lawaai dat dat ding maakte. Als Kwakernaat over de Zuiderweg kwam aanrijden, liepen alle koeien met de staart omhoog het weiland in. Zo'n motorfiets was gewoon achter op de fiets geschroefd. Verder hadden die dingen een eeuwigdurende garantie, dat kon toen nog. Als ze na 1½ jaar kapot waren (dan waren ze gewoon aan hun eind), kon je zo een nieuwe halen. Voor niks."

Toch kwamen de motordriften van

Vrijdag première „De gebroken kruik” „Middenbeemster” brengt halve eeuw toneel

BEEMSTER — Geploeterd hebben ze de afgelopen weken, die leden van de toneelvereniging „Middenbeemster”. Sjouwen, hollen, timmeren, schilderen, bekritisieren, praten en bovenal natuurlijk repeteren en nog eens repeteren. Zo langzamerhand echter is alles en iedereen er klaar voor.

Klaar voor de première van het blijspel „De gebroken kruik”, vrijdagavond in het Heerenhuis, waaraan deze keer twee bijzondere kanten zitten. In de eerste plaats zijn de verwachtingen alom hoog gespannen na die opzienbarende toneelprestaties bij voorgaande gelegenheden; en in de tweede plaats bestaat de toneelvereniging „Middenbeemster” dit jaar een halve eeuw.

Toneelvereniging kreeg naam in wijde omgeving

Hoewel de bijzonderheden niet meer precies in de notulen zijn na te zoeken, moet het ongeveer in het jaar 1925 zijn geweest dat de twee toenmalige toneelclubs op „de buurt” — aan beide zijden van de Rijksweg één — besloten voortaan samen te gaan. Uit dit besluit is de toneelvereniging „Middenbeemster” voortgekomen.

Er is veel gebeurd in die 50 jaren. De regisseurs Krol (1925-1932), Hemmer (1932-1945), Kostelijk — Bom (1945-1948) en Zachariasse (1950-1956) kwamen en gingen, bestuursleden werkten en namen weer afscheid, talloze toneelstukken, kluchten en drama's werden opgevoerd in verschillende zalen en zaaltjes, er werden successen geboekt en wellicht ook de nodige tegenslagen verwerkt.

Maar met de komst van regisseur Jan Sanders in 1956 veranderde er iets, werd een andere richting ingeslagen. De heer Bert Kooiman, die nu al weer zo'n 15 jaar voorzitter is van de vereniging, omschrijft dat aldus: „In grote lijnen komt het hier op neer dat we als toneelvereniging, zo lang we met Sanders werken, een grote vlucht hebben gemaakt. Zonder dat ik de vorige regisseurs maar iets te kort wil doen, mag ik

wel zeggen, dat Sanders hoofdzakelijk door zijn artistiek inzicht, ons heel erg omhoog heeft gebracht”.

Geperfectioneerd

„Vroeger had je bij het toneel gewoon wat gezellige avonden. Het gebeurde wel dat we met de pauze naar beneden gingen (daar staat de bar, red.) en dat we helemaal niet meer boven kwamen”.

Tegelijkertijd echter met de opkomst de heer Kooiman wat het toneel betreft kritischer en veeleisender heeft doen worden, gooidde „Middenbeemster” het over een andere boeg.

Voorzitter Kooiman: „In de afgelopen jaren hebben we alles geperfectioneerd. Het toneelspel, maar ook de technische kant. Een daarvoor hebben we allemaal hard moeten werken”.

In het fraaie en informatieve programmablad voor „De gebroken kruik” staat hierop aansluitend te lezen: „Dat deze inspanning royaal wordt beloond door een steeds groeiende schare enthousiaste bezoekers, geeft ons grote voldoening. Het bewijst dat er ook in deze tijd plaats is voor serieus amateur-toneel”.

De „boeren” wonnen

Daarnaast werden de prestaties van toneelvereniging „Middenbeemster” ook in een ruimer verband onderkend. Zo werd bij provinciale toneelwedstrijden in Alkmaar twee jaar achtereen de eerste plaats behaald. Overigens werd de

deelname van de „Beemster plattelanders” aan die wedstrijden, waaraan door zes prominente — meestal stedelijke — gezelschappen placht te worden deelgenomen aanvankelijk met zekere argusogen gadeslagen. Penningmeester Jan Zweed zegt hierover: „Je zag ze eerst kijken. Zo van, wat moeten die hier eigenlijk, die boeren, het zal mij benieuwen wat die er van klaar brengen, uit dat boerenland”.

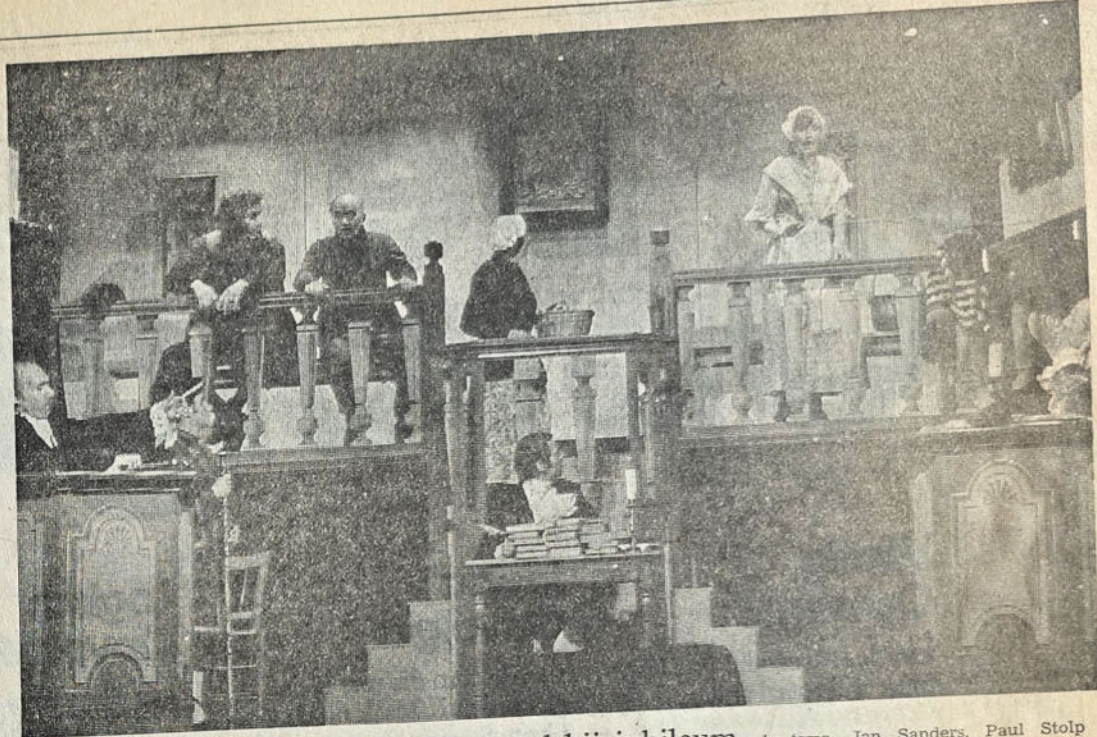
Ze brachten er heel wat van klaar. De sterk uiteenlopende stukken „Bushalte” van William Inge en „De Koppelaarster” van Thornton Wilder leverden verschillende prijzen voor persoonlijke spelprestaties op; met Heyermans’ „Schakels” en „Een bruid in de morgen” van Hugo Claus werd de hoofdprijs — de Gulden-vliesketen — in de wacht gesleept, naast de hoogste waardering voor de regie en de persoonlijke prijzen. De Gulden-vliesketen is nu trouwens na het verdwijnen van de provinciale wedstrijden, eigendom geworden van „Middenbeemster”.

„Technische ploeg”

Bijna alle 30 leden van de vereniging werken meestal actief mee aan de voorbereidingen van de stukken. Enkel als spelers, anderen weer als „technische ploeg”, bij de uitvoering van de vele noodzakelijke werkzaamheden. Als één van de hardste werkers geldt bij „Middenbeemster” de heer Henk Tol, die ditmaal niet alleen een van de belangrijkste rollen vertolkt, maar die bovendien het décor voor zijn rekening heeft genomen en het programmablad heeft ontworpen.

Verder verzorgt dokter Laan de geluidstechniek (voorzitter Kooiman: „Het is grandioos wat die doet”), dwingen de heren Schenke en Winkelhuizen steeds weer bewondering af voor hun perfecte verlichting, zijn er steeds wel dames beschikbaar voor die typisch vrouwelijke klusjes op het toneel en maken nog vele anderen zich verdienstelijk.

Ook in de zomermaanden — als er geen toneelstuk hoeft te worden ingestudeerd — zitten de toneelmensen bepaald

niet stil. Men denke maar aan de „Beemsterwagenspelers” de opvoeringen in andere hoeken van Nederland en aan de bijdragen van de toneelvereniging in de jaarlijkse Beemster Feestweek.

Rolverschuivingen

Wat de voorbereidingen van het nu voor de deur staande toneelstuk betreft, het heeft er twee weken geleden even precair uitgezien. Door de plotselinge ziekte namelijk van Peter Korff de Gidts, die de rol van de griffier Ligt zou spelen, werden op het laatste moment nog twee rolverschuivingen noodzakelijk. Voorzitter Bert Kooiman „himsel” heeft ijlings de griffiersrol moeten instuderen, terwijl zijn eigen niet zo omvangrijke rol van Boer Harmen nu door niemand minder dan regisseur Jan Sanders zal worden vertolkt. Toch is Bert Kooiman nog niet in een jubelstemming over die plotselinge rolwisseling: „Voor mijn gevoel beheers ik het nog niet. Het is altijd zo, primair moet je je rol kennen, maar als je die eenmaal kent, dat begint pas het spel. Want je hebt echt geen 30 repetities nodig om alleen je tekst te leren”.

Passend bij jubileum

Het toneelspel dat nu op het programmablad staat, „De gebroken kruik” is omstreeks 1800 geschreven door de Duitser Heinrich von Kleist en voor deze gelegenheid gesitueerd „vóór en in het rommelige huis van rechter Adam, ergens in Edam, op een winterse ochtend in januari 1730”.

In het programmablad, waaraan ook deze laatste zin is ontleend, typeert regisseur Jan Sanders het stuk als „een klassiek blijspel, kleurig, pikant en vermakelijk” en als zodanig als passend bij dit 50-jarig jubileum van de toneelvereniging. En verder: „Het beschrijft de hachelijke liefdeswandel van de corrupte rechter Adam, zijn benauwenis en zijn smadelijke afgang, door sloot en slop, met achterlating van zijn wildgepoeierde prui”.

Vijf maal opgevoerd

In de verschillende rollen zullen te zien zijn: Henk Tol, Bert Kooiman, Jan Zweed, Els But, Atie Bier, Jan Kreuger, Theo Groen, Ina Schenke, Sjoukje Al-

bertsma, Jan Sanders, Paul Stolp en Jeanne Doets.

„De gebroken kruik” zal in beginsel vijf keer worden opgevoerd. Drie keer in het Heerenhuis te Middenbeemster (31 januari en 1 en 8 februari) met bal na, één keer in het Buurthuis te Zuidoostbeemster (15 februari) en één keer in het Damhotel te Edam (28 februari). Een „entracte-muziek” zal worden verzorgd door drie leerlingen van de Purmerender Muziekschool.

Ook in Edam dus. Eén van de bijkomstigheden van goed toneelspel is de kans dat je veel uitnodigingen ontvangt om elders in den lande op te treden. De meeste uitnodigingen worden door „Middenbeemster” echter bewust afgeslagen.

Niet alleen zouden de zucht naar perfectionisme en de traditie de Beemsterlingen nopen tot het meebrengen van een hele vrachtwagen met attributen, maar bovendien wil voorzitter Bert Kooiman tenslotte wel erkennen: „Het Heerenhuis is echt ons domiellie. Daar hebben we nou 50 jaar gespeeld en we hopen dat in lengte van jaren nog vol te kunnen houden”.

Middeleeuwse muziek uit Beemster

Beroepsensemble „Musike Merlant” muzikale beleving van ver verleden

BEEMSTER. — Het valt moeilijk te ontkennen. Vrijwel ieder van ons vindt ze mooi, die oude verhalen over kastelen, ridders en jonkvrouwen. Een andere manier om die verre romantiek op te roepen kan het maken van middeleeuwse en renaissancemuziek zijn. Die manier is nog niet zo gebruikelijk. Dat is niet zo gek eigenlijk. Je kunt tenslotte moeilijk nagaan hoe die „liedekens” en melodietjes van toen geklonken hebben.

Toch zijn er momenteel in Nederland twee à drie, uit beroeps-musici destande ensembles die zich hardnekkig ten doel blijven stellen muziek uit die tijd zo authentiek mogelijk weer te geven. Eén van die ensembles is het vorig jaar opgerichte „Musike Merlant”, een uit drie muzikmatadores bestaand gezelschap, waarvan twee leden in de Beemster wonen: Maria Rondel en Marijke Smit Sibinga.

„Wie wil hooren een goet nieu liet”

Het woord „matadores” is hier zeker niet geflatteerd gebruikt. De drie beroepsmusici van Musike Merlant, die het ensemble bewust tot een serieus onderdeel van hun dagtaak maakten, hebben hun sporen in Neerlands muzikale wereldje al ruimschoots verdiend. Zo speelt Marijke Smit Sibinga, in de Beemster wonend aan de Volgerweg, beroepshalve clavicimbel in dienst van de NOS. Onlangs stond een serie radioprogramma's over oude muziek onder haar redactie. In Musike Merlant speelt zij clavicimbel, portatief, slagwerk en kromhoorn.

Zangeres van het ensemble is Maria Rondel uit Noordbeemster. Zij verzorgt bovendien dikwijls het slagwerk en de kromhoorn. In het leven van alledag doceert zij middeleeuwse muziek aan

het Rotterdams Conservatorium. Die leeropdracht aan het Rotterdams Conservatorium heeft zij samen met Willem Bremer, het derde en laatste lid van Musike Merlant. Willem Bremer houdt zich in het ensemble bezig met doedelzak, blokfluiten, zink, pommer, schalmel, hakkebord, serpent en slagwerk.

Actualiteit

„Wie wil hooren een goet nieu liet”. Aldus luidt een kop in het professioneel verzorgde en uitvoerig informerende programmablad van Musike Merlant. Het zinnetje dateert blijkens de ondertiteling uit het Antwerps Liedboek van 1544 en kan in de praktijk geen ander doel gehad hebben dan de toehoorders van toen, die zich meestal hoofdzakelijk wegens feestelijke of plechtige gebeurtenissen op pleinen, burchten en in kerken verzamelden, vast wat te animeren.

Vooral de laatste tientallen jaren van deze eeuw is er een tendens dat men zich weer steeds meer aangetrokken gaat voelen tot muziek uit de Middeleeuwen en Renaissance. Willem Bremer zegt hierover: „Het is voor mij een groot raadsel. Ik denk toch dat die muziek

een bepaalde actualiteit vertegenwoordigt. 't Hooft ook een beetje in de context thuis van de hele vorm van monumentenzorg, al heeft het voor mij persoonlijk wel een diepere betekenis. Je vindt er iets in terug, voor ons is het een middel om ons uit te drukken.”

Volgende maand

Marijke Smit Sibinga, Willem Bremer en Maria Rondel kennen elkaar al erg lang, via een grotere groep liefhebbers en beoefenaars van Middeleeuwse en Renaissancemuziek. Maar pas vorig jaar, naar aanleiding feitelijk van een serie radioprogramma's onder redactie van Marijke Smit Sibinga, hebben ze zich als een eenheid van die groep afgescheiden.

De eerste uitvoeringen, vorig jaar tijdens de kerst in de kerk van Middenbeemster en dit jaar in de kerk van Schermerhorn, werden een groot succes. Voor de komende maand december staat er weer een aantal concerten van Musike Merlant op het programma. Het zijn er drie: in Etten-Leur, in Wadway en in Bergen.

Musike Merlant krijgt zijn „nieuwe papieren met oude muziek”, die door de moeilijke en tijdrovende vertalingen erg veel geld kosten, van beroemde muziekbibliotheken, waaronder bijvoorbeeld die van Parijs en van München. Ook de Middeleeuwse instrumenten met die moeilijke namen zijn erg duur. Zij moeten de oude werkelijkheid zoveel mogelijk benaderen en dienen daarom met de hand te worden vervaardigd. Zo heeft het „portatief” van Marijke Smit Sibinga, een draagbaar orgeltje uit de Middeleeuwen, bijvoorbeeld f8000 gekost.

Uitbreiden

Dit alles maakt het maken van eeuwenoude muziek tot een dure bezigheid, tenminste als men zo naar perfectie streeft als Musike Merlant. Het bovendien nog steeds ongesubsidieerde ensemble — hoe professioneel in muzikale zin

dan ook — is beslist geen winstgevende instelling. In die zin blijft het een fraai stukje hobbyisme.

De leden van Musike Merlant repeteren iedere week vaak twee, maar zeker één maal een paar uur achtereen. Maria Rondel: „We hebben een aantal pro-

gramma's waarin we moeten oefenen, maar we zijn voortdurend bezig met vernieuwingen. We hebben voor elk wat wils, maar voor onszelf streven we naar meer, uitbreider...”

„En beter”, vult Marijke Smit Sibinga haar aan.

„Alle Noordhollandse boeren grijpen in je portemonnee”

7 maart '73

PURMEREND — Het vinden van varkenshandelaar Jaap de Wit (54) op de varkensmarkt in Purmerend levert niet zo veel problemen op. De eerste de beste handelaar wijst overtuigd met zijn wandelstok naar een groepje collega's. „Dat is hij daar. Die daar staat te handjeklappen. Zie je het? Die grote met die grijze jas”. Jaap de Wit uit Oudewater is niet meer weg te denken van de varkensmarkt. Iedereen kent hem. Bijna een halve eeuw geleden kwam hij voor het eerst achter de rug van zijn ome Gerrit Verdouw handelen in de Willem Eggertstraat. „Van hem heb ik mijn opleiding gehad, van hem heb ik mijn vak geleerd”, zegt hij zelf.

Wie met Jaap de Wit wil praten, moet even met hem mee het café in. Binnen zitten aan elk tafeltje grijzende boeren gedempt met elkaar te praten, allemaal met een klein glaasje vocht tussen duim en wijsvinger. Het is half negen. Hele-

maal achterin, waar het nog niet zo druk is, gaan wij zitten. Misschien is er een kans dat ze hem daar niet weten te vinden. Jaap de Wit is wel een handelman. Hij zegt: „Als jij tracteert, wil ik wel wat vertellen.” Als een meisje met een witte schort vraagt wat we willen drinken, zeg ik: „Een koffie.” Jaap zegt: „Eén jonge graag.”

Waarom komt hij nou helemaal uit Oudewater hier naar de markt? „Om geld te verdienen natuurlijk. Daar heb ik wel een uur rijden voor over. Maar het is heus niet zo makkelijk als het lijkt. Ik heb in die 40 jaar veel geleerd. Je moet altijd heel voorzichtig zijn met die Noordhollandse boeren, want ze grijpen allemaal in je portemonnee.”

Het is jammer, maar Jaap de Wit is nou eenmaal onmisbaar op de varkensmarkt. Een gerimpelde boer op klompen en in stofjas staat met een grijns, die zegt -kip, ik heb je- naast ons tafeltje. „Zeg, Jaap, die 16, he, waarom ga je daar nou niet mee door? Ik geef 1,50.” Jaap de Wit kijkt hem even aan en zegt: „Dat vind ik wel een beetje weinig. Dat ben ik niet van je gewend.” Even later gaat de man toch tevreden weg, na een driftige handjeklapceremonie.

Romantiek dood

„Weet je wat je wel kan opschrijven? Dat ik hier in die 40 jaar zoveel vrienden ben kwijtgeraakt. Allemaal doodgegaan. De meesten van ouderdom, maar sommigen ook aan ongelukken en hartinfarcten. Ik heb altijd veel gehandeld met Jan de Lange en de jongens van Half. Schrijf dat maar op. Die zijn nou dood, maar iedereen kent ze hier nog op de varkensmarkt.”

Weer staat een boer triomfantelijk naast ons tafeltje en weer wordt even gevloekt en geklapt over het lot van een familie varkens. Als de handelaars een gemeenschappelijk bedrag gevonden hebben, zegt de pas binnengekomene: „Jaap, zegen!” Jaap zegt: „Ja, Gerrit, zegen, hoor!” Maar één van hen zal er aan verdienen.

„Ik heb in die 40 jaar wel geleerd dat ik verschrikkelijk moet uitkijken met de Noordhollandse kooplui. Maar toch zijn het allemaal geschikte kerels. Het is een gezellige markt hier.” Maakt hij veel winst? „Ja, als ze me geloven. Alleen heb ik in die 40 jaar nooit gekregen wat ik vroeg. Maar ik heb wel prettige herinneringen aan de markt hier. Vroeger zaten we altijd in het café van Marie Zwitser, die kent iedereen hier nog wel. Een paar jaar geleden hebben ze van dat café een boetiek gemaakt.”

Is de markt nog dezelfde als 40 jaar geleden? „De romantiek van de handel is een beetje dood. De mensen zijn veel scherper geworden. Het handelen wordt steeds moeilijker, de Noordhollanders zijn veranderd, ze zijn veel netter geworden. Vroeger zopen ze als ketters, dat maakte alles een stuk makkelijker.”

populair

Jaap de Wit is populair op de varkensmarkt. Iedereen weet al dat hij achterin het café zit. Verscheidene boeren komen eventjes met hem handelen en twee van zijn dikste vrienden zijn bij ons komen zitten. Uit solidariteit. Een van hen verklaart: „Wij zijn nou eenmaal luie mensen. Weet je niet waar varkenshandelaars die stok voor gebruiken? Om op te leunen.” Als we uitgelachen zijn zegt Jaap bedachtzaam: „De markt zelf is ook veranderd. Vroeger kwamen er wel 300 of 400 vette varkens, die zie je nou niet meer. Weet je wat je er ook in moet zetten? Dat ik al 30 jaar al m'n vette varkens aan Jo Beverwijk geleverd heb. Ik heb altijd met hem samengewerkt en nou doe ik het met Simon, dat is z'n zoon.

Hoe werkt zo'n varkenshandel nou eigenlijk? „Nou, ik kom hier met een luxe wagen, daar doe ik een uur over. Vroeger gingen we altijd met een vrachtwagen met 100 varkens en deden we er wel 3 uur over. Nou gaan de varkens apart. In een vrachtwagen waar wel 270 varkens in kunnen.”

Verkoopt hij alleen varkens? „Ben je gek. Ik kom hier met een vrachtwagen vol varkens naar toe en ik ga met een vrachtwagen vol weer weg. Mijn eigen biggen verkoop ik en ik koop weer andere van m'n klanten. Dat is de handel. Het gaat er maar om wie de winst maakt.”

Maar nu moet het echt afgelopen zijn. Varkenshandelaar Jaap de Wit heeft geen tijd om nog langer op zijn gat te zitten. Als ik hem een hand geef, zegt hij: „Vergeet je niet te betalen?”

k H.

Rek naar
Verkeerde
foto.
Veel lol
op
redactie
Mijn
boort!

oorpsfiguren

J. Kramer (58), een geboren en getogen voor iedereen in het dorp gekend wordt. Als bestuurslid of lid van bijna alle plaatselijke en altijd goed gehumeerde postbode, die te maken. Het feit, dat hij volgende week zaam is bij de PTT, is misschien een beetje tijd timmerman willen worden. In het café zullen dinsdag heel veel collega's, familie- de heer J. Kramer in het zonnetje te zetten. uur.

dijk een afdeling van de PvdA onge-
richt. De heer Kramer was een van de
belangrijkste figuren in dat groepje.
„Toen stond ik als Nederlanders-
reinege
ben. Ik
ik heb

Wethouder Tim Noome ziet ambt ook als uitdaging

„Ik probeer constructief kritisch te zijn”

BEEMSTER — De wethoudersverkiezing van enkele weken geleden heeft in de Beemster, misschien enigszins verrassend, de heer Tim Noome (41) in het dagelijks bestuur van de gemeente gebracht. Een serieuze en populaire man. Tot die conclusie moet men al komen, wanneer men bedenkt dat de heer Noome nooit eerder in de gemeenteraad heeft gezeten en desondanks, na zijn eerste stap als raadslid over de drempel van de raadszaal, tot wethouder werd gekozen.

Al veel eerder had hij zich binnen zijn eigen partij, de Partij van de Arbeid, van zoveel aanhangers verzekerd dat hij nog boven enkele ervaren raadsleden de eerste lijst van het stembiljet aanvoerde.

„Waar dat hem in zat weet ik niet”, zegt hij er zelf van.

Socialist dus. En agrariër bovendien. Een combinatie die menigeen een extra denkrimpel bezorgt. Wethouder Noome gaat er niet gebukt onder. Dat ging hij wel onder een vervelende maagziekte, die hem meer dan 10 jaar heeft afgehouden van het echte bestuurlijke werk, waartoe hij zich van jongsaf wel aange trokken voelde.

„Het gaat nu prima. Ik heb nergens last meer van”, zegt de nieuwe wethouder. Zijn grote hobby: eten koken.

In een vraaggesprek maken we nog wat nader kennis met de heer Noome, die in de raad van Beemster als progressieve wethouder de heer D. Kleyn is opgevolgd.

Positiever

De heer Noome stelde zich beschikbaar voor de gemeenteraad, in de eerste plaats door een duidelijke interesse voor alles wat de gemeente raakt. Een interesse die van oorsprong is gegroeid uit de sportverenigingen, waarin hij voorheen in diverse besturen heeft gezeten.

„Dat begon al van mijn 17, 18e jaar. Maar één van de redenen is dat er overal nogal wat kritiek komt. In de hele gemeente. Soms misschien terecht, maar ook heel vaak ten onrechte. Dat heeft in de Beemster, dacht ik, vooral ook te maken met de wat ongezonde verhouding tussen de autochtonen en de import. Er zouden overal meer mensen moeten zijn die zich bewust wat positiever opstellen. Ik weet van mezelf heus wel dat ik ook kritisch ben. Dat moet ook. Maar ik probeer te zijn constructief-kritisch.”

Instelling

De heer Noome is agrariër en van 1957 af lid van de Partij van de Arbeid. Uit principe?

„Ja. Ik weet wel: als je als zelfstandige en als agrariër lid bent van de Partij van de Arbeid, dan is dat voor velen van je stadgenoten, nou, verraad mag ik niet zeggen, maar het is toch wel door de jaren heen gebruikelijk: als agrariër, als boer wordt je door velen automatisch ingedeeld bij de rechtse groeperin-

gen. Wat dat betreft is mijn keuze voor velen onbegrijpelijk, maar die hangt gewoon van je instelling af; van je sociale bewogenheid.”

Jaar inwerken

De heer Noome heeft het beheer gekregen over de portefeuilles Financiën, Onderwijs, Culturele Zaken en Sportzaken. De bedoeling is dus dat hij zich met het beleid van die zaken speciaal zal bezighouden. Hoe stelt hij zich dat voor?

„In ieder geval stel ik me voor, in een tijdsbestek van hooguit één jaar me volledig in te werken in de hele problematiek van onderwijs, van culturele zaken, van sportzaken en van financiën. Ik zal aan het ene wel iets langer werk hebben dan aan het andere. Op het moment ben ik al bezig bepaalde initia-

tieven te ontplooiën. Dat moet dan in eerste instantie via B. en W. en via de commissies. Bij culturele zaken denk ik bijvoorbeeld sterk aan een cultureel fonds, waarmee je bepaalde dingen kunt gaan doen. Dat komt hier onherroepelijk.”

Bereidheid

Over de samenwerking in het college van B. en W. kan de heer Noome nog niet zoveel zeggen.

„Daarvoor zijn we nog te kort met elkaar bezig. Bovendien, we komen nu één keer per week samen en dat vind ik eigenlijk te weinig. Maar laat ik zeggen: de bereidheid goed samen te werken is er. Ik heb daar wel vertrouwen in. Ik geloof trouwens ook dat het vorige college — en dat bestond al langer dan één periode — misschien niet optimaal heeft gefunctioneerd. Als je wat meer ambities hebt en wat jonger bent, dan ga je naar een andere aanpak in het college.”

Vuist maken

In de laatste gemeenteraadsverkiezingen behaalde rechts in de Beemster een duidelijke overwinning. Een teken dat de Beemster er niet progressiever op wordt?

„Die wordt er niet progressiever op, nee”, beaamt de wethouder. „Maar dat moet je gewoon analyseren: waardoor eigenlijk niet? Ik weet het niet, maar ik ben van mening dat het beleid van de laatste jaren, vooral het beleid van de wethouders, duidelijk van invloed is geweest op het vuistmaken, later. Ook het zich afsplitsen van de groepering Bakker heeft veel mensen, dacht ik, wat onzeker gemaakt. Het is voor mij ook een beetje een uitdaging, de PAK-groepering weer de plaats te geven die ze in het verleden had.”

Organiseren

Komt door de nieuwe functie het werk op de boerderij niet een beetje in het gedrang?

„Je moet er wel op rekenen dat je er twee hele dagen in de week zoet mee bent. Maar die tijd heb ik er wel voor. Dat heb ik me van tevoren echt wel gerealiseerd. Ook wat dat betreft is het een uitdaging: je bedrijfsvoering zodanig te organiseren dat het allemaal kan.”

De heer Noome staat positief ten opzichte van alle raadsleden, ongeacht hun politieke kleur. „Maar”, laat hij er op volgen, „ik vind het persoonlijk wel heel jammer dat Peter van Voorst (D '86) er uit is. Ik vond hem een prima raadslid, dat de zaken netjes op een rijtje wist te zetten. Maar ik heb er vertrouwen in dat we met ons allen duidelijk wat inhoud kunnen geven aan de komende vier jaren.”

En dan? Verder in de politiek?

Oh nee. Ik heb beslist niet in mijn hoofd een politieke carrière na te streven”, aldus wethouder Tim Noome.

HARDE WOORDEN IN MIDDENBEEMSTER

A. C. Bakker niet welkom achter de raadstafel

BEEMSTER — Groot was de verbazing van de leden van de raad Beemster gisteravond toen de heer A. C. Bakker — onlangs afgetreden als lid van de PvdA — doodgemoedereerd de raadzaal kwam binnenstappen. Hem was namelijk door zijn eigen partijbestuur verzocht het lidmaatschap van de raad met onmiddellijke ingang op te geven. Een stroom van harde woorden aan het adres van de gewezen PvdA'er kon dan ook niet uitblijven. Zijn voormalige fractiegenoot drs. M. Schenke sprak van „politiek onfatsoen”, de heer P. Waterhout (Belangengroep Zuidoostrbeemster) stelde bewogen vast de heer Bakker nooit meer te zullen vertrouwen, terwijl de heer P. van Voorst (D '66) eveneens fel van leer trok.

P. van Voorst: „Dit — blijven zitten — van de heer Bakker is eigenlijk een logisch gevolg van vele eerdere handelingen van hem. Hij heeft me enorm

teleurgesteld. Dit is niet alleen politiek onfatsoen, dit is gewoon onfatsoen.” De heer Waterhout verder: „Ik heb een klein beetje medelijden met de figuur Bakker. Ik heb het gevoel dat de heer Bakker noch een hart, noch een ziel heeft. Hij vindt alleen maar de heer Bakker zelf belangrijk. Ik vind het jammer dat we een zodanig figuur in ons midden hebben. Ik zal de heer Bakker nooit meer vertrouwen.” Drs. Schenke bracht nogmaals duidelijk het standpunt van het partijbestuur naar voren aan de hand van een brief. Ook zei hij: „De heer Bakker vertegenwoordigt op dit moment niemand. Hij wordt geacht de PVDA te vertegenwoordigen, maar daar is hij geen lid meer van”.

Het mikpunt van deze alleszins duidelijke bewoordingen zelf, reageerde nauwelijks. De heer A. C. Bakker: „Ik wil daar nu niet over discussiëren. Het hoort niet op deze vergadering thuis.” Ook na de felle aanvallen op zijn persoon bleef de heer Bakker achter de raadstafel zitten.

In zijn brief aan alle leden van de PVDA-Beemster heeft het partijbestuur duidelijk zijn standpunt geformuleerd zoals dat tijdens de laatste PVDA-ledenvergadering naar voren was gekomen. Een passage uit die brief: „Op 13 maart 1974 vergaderden we over de samenstelling van onze eigen kandidatenlijst. De stemming over de eerste 5 plaatsen was zeer duidelijk. Met overgrote meerder-

heid werd, volkomen reglementair, door de leden deze volgorde vastgesteld: 1. T. Noorne, 2. M. Schenke, 3. A. C. Bakker, 4. mevr. M. Poel, 5. C. de Waal. De heer Bakker heeft op deze vergadering geen enkel bezwaar tegen deze volgorde laten horen.” Het partijbestuur gelooft vervolgens dat de heer Bakker erg teleurgesteld moet zijn geweest over zijn derde plaats, aangezien slechts twee PVDA-ers bovenaan de gecombineerde lijst met D'66 voor de gemeenteraadsverkiezingen worden geplaatst.

De brief gaat verder: „Op 22 maart hoorde het bestuur voor het eerst de geruchten over de Beemster Polder Partij, waarbij de naam van ons gemeenteraadslid, de heer A. C. Bakker, in één adem werd genoemd. Op 25 maart was er een fractievergadering, waar het grootste deel van ons afdelingsbestuur aanwezig was. Aan de heer A. C. Bakker is toen duidelijk gevraagd of hij de volgende raadsperiode voor de PVDA, of voor de nieuwe BPP op de lijst zou staan. Tot onze grote teleurstelling wilde Bakker op die vraag geen antwoord geven, maar eerst de verkiezingsuitslag van de Provinciale Staten van de volgende dag afwachten. Maar ook een dag later bleek hij, ondanks zijn uitdrukkelijke belofte, niet bereid duidelijkheid te verschaffen. Onze beide andere raadsleden, de heren Kleyn en Schenke, meenden toen dat zij op deze wijze niet langer konden vertrouwen op de heer Bakker, hetgeen, na overleg met het bestuur van de afdeling, leidde tot de verklaring in de raadsvergadering van 28 maart, die U allen in de krant letterlijk hebt kunnen lezen.

Op 3 april 1974 bedankte de heer Bakker schriftelijk voor zijn lidmaatschap van de PVDA, waardoor hij vanzelfsprekend ook van onze kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen afgevoerd moest worden. Het bestuur en de afdeling betreuen deze gang van zaken ten zeerste. Niet alleen uit het optreden van de heer Bakker, maar vooral de zeer onplezierige en onwaarschijnlijke wijze waarop de heer Bakker is opgetreden. Door deze omstandigheden hebben wij de heer Bakker moeten verzoeken zijn raadslidmaatschap voor de PVDA in de thans zittende raad op te geven.” Aldus het partijbestuur van de PVDA-bestuur, dat nog wel bereid is te erkennen „dat het pijnlijk is dat de heer Bakker op deze wijze de PVDA, voor welke partij hij jarenlang een enorm stuk werk heeft verzet, meent te moeten verlaten.”

De heer Bakker bleef echter in de raad. B. en W. houden zich uiteraard, neutraal: „Het behoort uitsluitend tot de competentie van de heer Bakker of hij al dan niet bedankt als lid van de raad”.

A. C. BAKKER
... gewoon binnenstappen ...

op
verzoek
partijvoorzitter

„Hinderik is Beets en Beets is Hinderik”

BEETS. — Nummer 62a lijkt spoorloos. Over de dorpsweg in Beets loopt een zonderlinge figuur in een bejaarde spijkerbroek Hij heeft een boodschappentas in zijn hand. Zijn lange zwarte haar hangt wild over zijn met werkplekken besmeurde truitje. Even vragen. „Weet u misschien waar hier ergens Hinderik de Groot woont? Hij heeft een poppentheater”. „Ja”, zegt de man, en kijkt onderzoekend over zijn vierkante bril, die door twee kleine pleistertjes in structuur blijft. „Dat ben ik. Loop maar mee”.

„HET HEET GEEN POPPENKAST MEER”

Het heet geen poppenkast meer

Voor de deur van het huis met het nummer 62a staat een grote vierkante bestelauto federe oriëntatie in de weg. Achter de deur komen we eerst in een kleine hal, misschien de kaartenverkoopplaats? „Deze deur”, zegt Hinderik, „Je moet niet op de grote rotzool letten”. In de ruimte waar we nu binnenkomen zijn zowel de muren als het plafond plukzwart gemaakt. Dit is poppenstudio Hinderik tijdens het spitsuur. Overal staat licht of hangt wel wat. De toeschouwersruimte is bezet door languit liggende decors en stukken van poppen, deop het toneel is het één ongeloflijke wanorde van kleren, kisten, doosjes, toestellen, draden en woest uitzienende creaties. Een deur naast het toneel opent naar de kelder, die van top tot teen met eenzelfde materie is gevuld.

„Tableau Vivant”

Poppenstudio Hinderik, sinds 1 januari van dit jaar bestaande uit artistiek leider en regisseur Hinderik de Groot (31 jaar) verder een zakelijk leider, die zich over de administratie en de boekhouding ontfermt en een drietal spelers, heeft te weinig ruimte om naar behoren door het leven te gaan. Hinderik: „We zijn druk bezig naar meer ruimte te zoeken, maar die is niet zo gemakkelijk te vinden in Beets. Je ziet zelf wat voor een grote troep het hier is. Alle attributen en poppen die ik door de jaren heen gebruikt heb, liggen hier opgeslagen. Je kan er maar amper lopen. Ik hoop dat ik gauw meer ruimte vind. De gemeente zou het ook niet leuk vinden dat ik hier weg zou moeten, want ik hoor hier gewoon. Hinderik is Beets en Beets is Hinderik.”

hier, he, daar komt iemand in te zitten. Die loopt deze schuine vloer op, rolt dan naar beneden en komt pas hier onderaan tot leven. Het lijkt gek, he? Maar mijn theater heeft een diepe bedoeling, het beeldt mijn sombere visie uit op de maatschappij.”

Is er geen tekst bij het theater?

„Er wordt helemaal niet in gesproken, maar re is wel geld. eHt varieert van een lang zoemen tot een kort tikkend geluid. Maar er komt geen tekst in voor, ik doe het met beelden. Die moeten een bepaald gevoel opwekken bij de mensen. In die beelden breng ik tot uiting wat ik wil zeggen. Een ander zou er een boek over schrijven, of een toneelstuk. Ik doe het zo. Wacht even; er komt wel een liedje in voor, de titelsong.”

Al is Hinderik bij „Aai, moedertje aai uitsluitend regisseur, bij het komen-de kindertheater speelt hij wel mee, waarin hij wordt bijgestaan door een assistente.

Deze zomer doet de Stichting Poppenstudio Hinderik mee aan de tour-in, een touristisch-culturele manifestatie door het gehele land. In een voorlichtend epistel, waarin alle belangstellenden precies kunnen nagaan welke activiteiten waar worden georganiseerd, gaan 110.000 exemplaren de deur uit. In het kader van deze manifestatie is het kindertheater van Hinderik in de periode van 22 juni tot 16 augustus ieder dag (behalve maandag) geopend.

Hierover zegt Hinderik: „Onze kinderprogramma's lopen altijd erg goed. Maar het hangt ook van het weer af. We moeten het vooral hebben van de mensen die met de auto door Nederland gaan toeren en er toch ergens uit willen. We hebben het liefst dat het wat regenachtig is. Hoe slechter hoe beter. Soms zijn er 80-90 mensen. Maar als het heel mooi weer is, komt het ook voor dat er 4 mensen op de voorstelling zitten te wachten. Meestal vragen we dan of ze niet een andere keer kunnen terugkomen, maar als een van de kinderen uit teleurstelling begint te huilen, spelen we toch nog.”

Alles zwart

Waarom heb je hier eigenlijk alles zwart gemaakt?

„Dat is praktisch tijdens de voorstellingen. Zwart is niet storend. Bovendien word je door die kleur nooit afgeleid als je hier aan het werk bent.”

Er hangt overigens nog genoeg aan de muren. Hinderik:

„Ja, maar dat is niet erg. Dat zijn poppen.”

Tour-in

Kun je al die oude poppen niet weggoien?

„Natuurlijk niet. Ik gebruik ook nog wel eens een paar oude dingen. Bovendien verkoop ik er ook nog wel eens wat van. Maar het wordt wel wat vol op den duur, he? We moeten beslist meer ruimte hebben. Andere mensen zeggen soms dat ze die troep leuk en gezellig vinden, mara als je hier met je vrouw en je kind moet wonen, wordt het minder leuk.”

Hinderik de Groot heeft in zijn studio en in zijn keldertje zo'n 500 à 600 attributen opgeslagen. eHt varieert van de eenvoudigste hand- en stokpoppen tot de meest bizarre voorwerpen die hij ooit in het theater heeft gebruikt.

„Poppenkast”

Tegenwoordig geeft Hinderik de Groot op vele plaatsen, vooral op scholen, cursussen en demonstraties. Op de vraag of dat lekker verdient, antwoordt hij:

„Lekker verdienen we nooit. Het is voor ons eigenlijk erg moeilijk om het hoofd boven water te houden. Dat komt vooral omdat het woord „poppenkast” nog steeds een scheidsnaam is. Maak de mensen mara eens wijs dat het geen poppenkast is. Het is erg moeilijk er een redelijke prijs voor te vragen. De mensen willen maar een bepaald bedrag uitgeven voor een „poppenkast”. Ze weten nu eenmaal niet wat het allemaal kost. Als je rekening houdt met de vaste lasten die je hebt, met de salarissen van de spelers, de kosten van de dure auto die we hebben, de organisatiekosten, de kleren, de attributen, de verzekering en de belasting, wordt het allemaal veel te veel. De mensen denken misschien wel eens dat ik lekker verdien, maar er blijft toch echt niets over. De assistenten zijn er vaak nog beter aan toe dan ik.”

Maar je hebt toch een vrij beroep?

„Die vrijheid is maar heel betrekkelijk. Zoals ik nu werk, moet ik persé 1 april klaar zijn met dit programma en dan moet ik snel aan de gang met het kinderprogramma voor aanstaande zomer. Ik kan natuurlijk wel een middagje gaan vissen, maar daar heb ik alleen mezelf maar mee. Veel vaker komt het voor dat ik tot diep in de nacht blijf overwerken om op tijd ergens voor klaar te komen.”

De meestal onzichtbare facetten van

het leven van een regisseur zijn kennelijk minder plezierig dan je zou verwachten. Maar misschien, dat de populariteit van het lang verhuisde poppentheater door de moderne inbreng van

Hinderik de Groot binnenkort snel zal toenemen. Dan breken voor hem en zijn theater de gouden dagen aan.

HARRIE A.

Brand maakte puinhoop van woonhuis

PURMEREND. — Gisteravond omstreeks 10 uur is in de woning van de familie Post aan de Nieuwstraat te Purmerend op onverwachtbare wijze brand uitgebroken. Het interieur van de woning, de gang en de woonkamer van wel geheel verwoest. De 2 kinderen van het echtpaar, die boven in het huis lagen te slapen, konden door mevr. Post tijdig in veiligheid gebracht worden. Van 2 honden en 1 kat, die zich tijdens het uitbreken van de brand in huis bevonden, ontbrak ieder spoor.

Na het ontdekken van de vlammen in de keuken, leek de situatie geen al te ernstige vormen aan te nemen, zodat de heer Post eerst zelf nog trachtte het vuur te bussen. Toen dit niet lukte, en de vlammen zich steeds verder uitbreidden, werd er al spoedig bij de brandweer verzocht. Toen de brandweer niet meer te worden, maar kon vuurweer veroorzaken in een complete ravage van de woning. Toen de rook en de vlammen opstegen, bleek er in huis weinig meer heil. De heer Post was verzekerd tegen brandschade.

*was
toevallig
in p. bed*

„Overal worden we verjaagd”

PURMEREND. — Nog drie dagen mogen ze hun precieuze vlechtwerk naast de caravan voortzetten, nog drie dagen mogen ze wonen op het parkeerterrein tegenover het Stadsziekenhuis. Dan is het weer afgelopen. Worden ze gedwongen naar een andere gemeente uit te wijken. Stoelenmaker en koopman Job Brink haalt vertwijfeld zijn schouders op: „Overal waar we komen worden we opgewacht door de politie. Ze leggen je nog veel sterker vast dan de moffen in de oorlogstijd. We worden gewoon verjaagd. En daarmee ontnemen ze ons het brood. De laatste jaren leven steeds meer zigeuners van de sociale dienst. Maar dat is de gemeente d'r eigen schuld. De mensen krijgen geen kans meer hun beroep uit te oefenen. Je wordt van kamp naar kamp gejaagd. En in zo'n groot kamp is het nog erger dan hier.”

Geen stroom, geen water, geen WC

Waarmee de heer Brink te kennen geeft dat het relatief gezien op dit parkeerterrein zo beroerd nog niet is. Ondanks de afwezigheid van stroom, water en zelfs een WC.

Collega Arie Lakeman, Purmerender van geboorte, daartegenin: „Het is hier hopeloos. Als we onze behoefte moeten

doen, dan moeten we met de auto weg. Ergens naar een café of zo. En eerst nog een kop koffie kopen.”

Mevr. Brink, de moeder van Job (en ook van Gijs, die geconcentreerd bezig is een stoel van een gevlochten leuning te voorzien): „Ik heb veel kinderen gehad en ze zijn allemaal schoon en netjes groot geworden. Maar de mensen maken het je zo moeilijk. We hebben geneens water. Dat moeten we bij anderen halen.”

Wat maakt dan dit parkeerterrein aantrekkelijker dan een officieel woonwagenkamp, waar wel water is, een beheerder en vaak ook nog onderwijs? Job Brink: „Dat onderwijs op zo'n kamp is vreselijk. Dan is de meester met vakantie, dan is er gewoon vrij, dan is er dat. Het is ook geen goed onderwijs. De meesters en juffrouwen zijn ook niet geschikt. En het is alleen al discriminatie dat er een aparte school op het kamp staat. Zijn we zo zielig? Kunnen we niet naar een gewone school? Nee, daar mogen we niet komen. De mensen kunnen niet anders dan praten over die woonwagentroep. We worden gewoon verstoeten. Terwijl we gewone Nederlanders zijn. Waarom kunnen we niet behandeld worden als iedere andere Nederlander? Zie ik er zo anders uit?” Toegegeven, dat ziet hij niet. Hij heeft een spijkerbroek, een truitje en een eerlijk gezicht.

GEEN ANDER BEROEP

Overigens lijken de materiële en de psychische kant van de maatschappelijke positie der zigeuners nogal uiteen te liggen. Enerzijds zijn daar de kraakzindelijke, blinkende caravans en de nieuwe auto's (Arie Lakeman: „Daar hebben we ook ons leven lang ons best voor gedaan”), aan de andere kant worden ze blijkens de realiteit niet als volwaardige burgers beschouwd. Maar als dit laatste zo zwaar weegt, hebben ze dan nooit overwogen een ander leven te gaan leiden, een ander beroep te kiezen?

De heer Lakeman: „We zijn erin gebo-

Hierboven is het gezelschap intensief bezig met het maken van stoelen. ZeU worden huis aan huis verkocht. V.l.n.r. Gijs Brink, Job Brink, Arie Lakeman, moeder Brink en vader Brink.

Hiernaast, boven: Het vuil dat zich achter de caravans heeft opgehoopt. De woonwagenbewoners krijgen er de schuld van.

Hiernaast, onder: Waar het vuil van de woonwagenbewoners in werkelijkheid gebleven is. Keurig opgeborgen in zakken van de gemeente.

ren en grootgebracht, we kunnen niet anders. We hebben geleerd zelfstandig ons brood te verdienen. En de meesten van ons kunnen praktisch niet lezen schrijven.”

Waarom zijn ze uit Alkmaar, waar hun vorige standplaats was, weggegaan? De heer Lakeman: „We zijn stoelenmaker van beroep en op een gegeven moment ben je ergens uitgewerkt. Dan heb je alle straten van de stad gehad. Je moet wel ergens anders heen.”

Waar gaan ze nu heen? Korte stilte. En dan, met een wat moedeloos gezicht: „Geen idee. We zitten vast.”

De heer Job Brink: „Als de gemeente nou zou zeggen, daar en daar is plaats, dan waren ze nog schappelijk. Maar die burgemeester zit op een mooie stoel — en dat gun ik hem ook wel —, maar waarom moet ik daar onder lijden? Steeds maar weggejaagd worden? Ik heb ook een vrouw en drie kinderen. Daar moet ik ook voor zorgen.”

HET EERST DE SCHULD

Wat de woonwagenbewoners op het parkeerterrein momenteel het meest opwindt, is de mentaliteit van de omwonende bevolking en speciaal die van het gemeentebestuur. Achter de caravans, tussen de struiken, heeft zich vuil opgehoopt. Er ligt papier en ander afval, er is zelfs een oude po bij. Aan de overzijde van het parkeerterrein staan dicht bijeen rond een boom, volle vuilniszakken, keurig dichtgebonden.

Moeder Brink, met een wanhopig gebaar: „Maar wij krijgen de schuld van die afval daar. Terwijl we het niet gedaan hebben. Wij zijn schone mensen. Als ik hier wegga, is de boel hier schoon. De mensen die die boel weggooien, moesten bekeurd worden.” Haar zoon Job: „Als er iets gebeurt, waar dan ook, wijzen ze ons altijd het eerst aan. Het is gewoon discriminatie. Bij de gemeente zeggen ze dat ze niet zien wie die troep maakt. Maar vroeger konden ze dat wel. Hoe zit dat?”

Het leven van een woonwagenbewoner valt kennelijk niet mee. Terwijl het zoveel gemakkelijker zou kunnen. De heer Arie Lakeman: „Laat ze ons die kleine kampjes teruggeven. Met de rechten en de plichten als iedere andere Nederlander. Zo hoort het toch?”

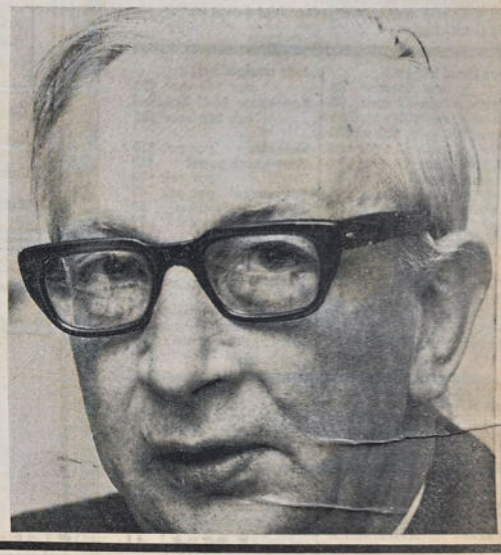

Maar eerst in het kort dr. Joustra toen hij nog geen dokter was. Hij praat er eigenlijk liever niet over, maar doet het toch. De woorden komen steeds wat langzaam en slordig geformuleerd uit zijn mond, als de uiteenzetting van een verstrooid wetenschapsmens:

Gezin

Dr. Joustra en zijn vrouw zijn in 1942 getrouwd. Mevr. Joustra: „Ik was nog op school en hij was net in Amsterdam aan het studeren, toen we elkaar leerden kennen. Ik heb altijd in de binnenstad gewoond. Ik was altijd doktersassistente. De eerste tijd dat we getrouwd waren

De dokter zag zijn dorp een stad worden

NA 2/ sept
 ter zelf had
 klein stukje "
 gewild

Nog voordat het echtpaar Jounstra zich in Nieuwendam zou vestigen, kwam de samenstelling van het gezin tot stand. In 1944 kwam als eerste Nicolien, die zich later als een raschte Nieuwendamse zou ontpoppen, twee jaar later kwam Tjerk, en nog eens vier jaar later Hans. En bij deze drie is het gebleven. Wel hebben Nicolien en haar man inmiddels voor drie kleinkinderen gezorgd.

Psychisch

„In de eerste plaats stond je toen nog voor meer echt lichamelijke gebreken en kwalen. Toen had je nog die kleine moeilijkheidsjes met penicilline inspuiten bijvoorbeeld. Die moest dan eerst in olie opgelost worden. Er kwam veel bij kinderen

Tegenwoordig gaat het allemaal met tabletjes en capsuultjes. De problemen

Hij is meer een denker, onze dr. Joustra. Soms valt er een stille tussen zijn zinnen en dan hoor je hem bijna denken. De ogen achter zijn bril blijven daarbij strak op de Nieuwendammerdijk gericht. Als of de geparkeerde auto's daar en de straatstenen plotseling met de oplossing kunnen komen.

Social

„De mensen hebben het tegenwoordig sociaal veel beter. Daardoor verliezen ze een soort zelfstandigheid, ze hoeven geen prestaties meer te leveren om te blijven leven. En toch is er een streven in de mens naar een zekere zelfstandigheid. De mens wil zichzelf zijn, maar is in feite alleen maar een massa-mens. Dat brengt psychische problemen met zich mee. Hij kan...

In Noord bijvoorbeeld werkten op de
scheepswerven van die echte vakmensen.

Hoepelen

"Het was heel anders in Nieuwendam 25 jaar geleden. Toen waren de kinderen hier achter het huis nog aan het tolleren en het hoepelen. Dat zie je niet meer. Nieuwendam is een stad geworden. Dat spelen, ze waren dan aan het stoeien in een ontzettende moddertroep en als zwijnen kwamen ze weer binnen. Dat was fijn, dat was goed voor ze. Maar dat van die tegenwoordige klachten geldt niet voor Nieuwendam alleen. Het geldt voor elke grote stad. Het ziektepatroon verlegt zich".

De „Club van Rome“ en de verontruste maatschappijhervormers op radio en televisie hebben dr. Joustra niet van zijn stuk kunnen brengen. Hij toetst de nadelige gevolgen van de milieuveranderingen liever aan z'n eigen belevingen: „De invloed van het milieu, dat is iets waar ik in de praktijk nog niets van heb gemerkt. Echt, die milieuproblematiek, ik merk het niet. Die lucht van Ketjen

De meeste mensen in Noord kennen dr. D. A. Joustra (61) eigenlijk maar van een kant. Ze kennen hem als de wat verstrooide man in het wit, die iedere

bijvoorbeeld is een rot lucht, maar dat
het me bij de ziektes nou opvalt, nee".

Veel dokters propagieren de beoefening van sport. Dr. Joustra echter niet. Wel vindt hij lichaamsbeweging op zijn tijd goed voor een mens, maar aan de andere kant „krijg je er alleen maar builen en schrammen van. Ik vind niks aan sport en ik doe niks aan sport“.

Zijn vrouw dikt het nog een beetje aan: „Als-ie drie huizen verder moet, dan gaat-ie nog met de auto. In dat opzicht verschillen we wel een beetje. Ik hou veel van wandelen, maar hij zegt altijd - mij krijg je niet mee”

Een paar Joustale aanvullingen op verschillende gebieden. **Televisie?** „Ik kijk niet veel naar de televisie, maar als ik het doe zoek ik de programma's wel uit. Naar voetbalwedstrijden kijk ik wel altijd. Ik vind het wel leuk als ze een beetje met elkaar gaan knokken. Daar kijk ik graag naar“.

Hobby's? „Iedereen in het oude dorp weet dat ik een liefhebber van varen ben. Zomers maken we vaak heel grote tochten, dan gaan we de rivieren af met de boot. Mijn vrouw of een paar vrienden gaan dan mee. Maar mijn hoofd-hobby is muziek. Ik speel zelf slecht piano, ik doe het niet zo veel meer, Maar ik luister er ontzettend graag naar. De grote man voor mij is meneer Mozart. Die hobby's vullen mijn leven een beetje aan“.

Lezen? „De Noord-Amsterdammer is een van mijn lijfbladen. Al het nieuws

uit de streek lees ik graag, vooral wanneer je er veel bekende namen in tegenkomt. Verder lees ik niet veel, soms een roman. Ik lees twee tegengestelde grote bladen, dan kan ik zelf de middenweg een beetje bepalen".

Politiek? „Als ik naar de televisie zit te kijken en er is zo'n spreker voor, dan heeft-ie voor mijn gevoel altijd gelijk. Eerst komt er een en die staat een hele tijd te beweren dat een biljartlaken rood is. Dat geloof ik. Hij heeft gelijk. Maar dan komt er een spreker die zegt dat een biljartlaken geel is. En dat zegt-ie op zo'n manier dat-ie ook gelijk moet hebben".

Auto-ongelukken? „Ik heb één keer een total-loss gehad. Het was mijn schuld. Ik stond eerst drie minuten te kijken voor ik een grote weg zou oversteken en toen gaf ik gas. Opeens was het boom. De politie zei later dat die auto van rechts misschien wel te hard reed, maar ik weet het echt niet.

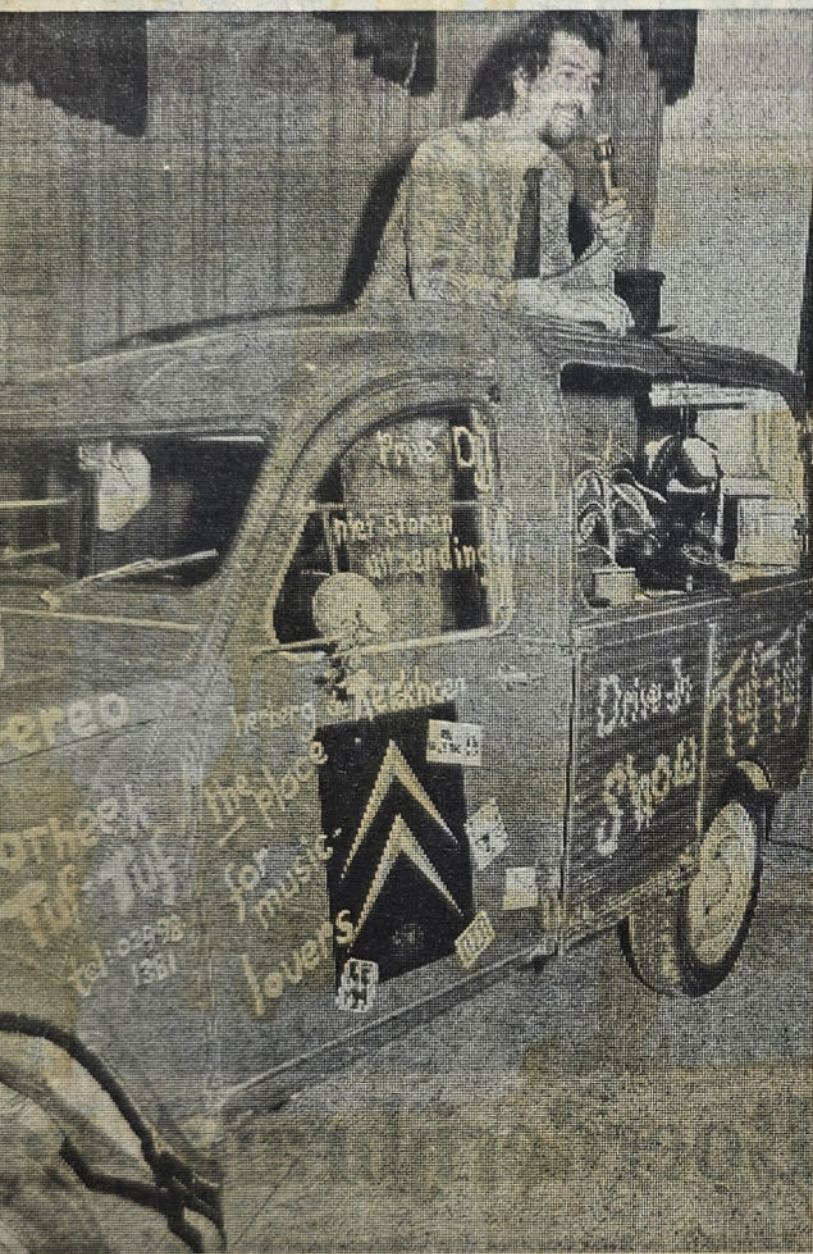
Een dag uit het leven van de Fries eindelijk in Amsterdam. Die begint met 's nachts, want de spijgende boeken horen volgens artsen het altijd afschrikkelijker te hebben en een paar keer per nacht uit hun bed te worden gebeld. Maar bij onze dokter komt dat „wel eens, maar niet zoveel en meestal niet” voor. Desondanks staat hij altijd zo laat mogelijk op en spreekt het principe te laat op het spreekuur. Om 20 minuten voor acht gooit hij meestal de deken van zich af. Naast zijn bed vind je het ochtendontbijt, dat zijn vrouw in kleine stukjes gesneden heeft.

klaargezet. "Zo gek ben ik", zegt ze. Hoelang het spreekuur duurt, dat om acht uur begint, hangt af van het aantal zieke mensen rond de Nieuwendammerdijk. Meestal wordt het ongeveer half elf. Als hij daarna zijn kop koffie naar binnen heeft gewerkt, gaat hij het programma voor de visites afwerken.

Gedeeltelijk tenminste, want om een uur is hij weer terug. Voor het tweede spreekuur, dat hij volgens onwettelijke traditie zonder uitje als afwezig. De rest van de dag trekt hij er weer met zijn Daf op uit om patiënten te bezoeken. Rond zes uur is hij weer terug. Maar als hij zijn vrouw niet had, zou de doktersdag waarschijnlijk jammerlijk in de soep lopen. Niet alleen zou de dokter misschien niet eens opstaan, maar bovendien wordt de telefoon, die in huize Joustera overdag bijna om het kwartier driftig rinkelt, altijd door haar opgenomen.

Dit was het dan ongeveer. Het relaas van 25 jaar dr. Joustra in Nieuwendam. Hij gaat er waarschijnlijk nog vier jaar mee door, want dan wordt hij 65. Op het ogenblik probeert hij het al een beetje minder druk te krijgen. Zo neemt hij geen nieuwe patiënten meer aan en doet vrijwel geen bevallingen meer. Maar voorlopig rijdt de Friese dokter nog in zijn Dafje door Noord en houdt er op toe stil aan de kant van de weg. Maar kom-je over het getelgad: een vertrouwde verschijning, zijn sgaar in de mond, de rug een beetje gebogen, zijn kentenis in de hand.

Hans Clous al drie jaar aan het veranderen

BEEMSTER — Zijn vrouw schrikt er midden in de nacht wakker van „Wat nou, Hans? Is er wat met de kinderen?”

Maar alles blijkt in orde. Er is Hans Clous (37), de enige caféhouder van Westbeemster, alleen maar weer een idee te binnen geschoten. En zie, niet lang daarna, nu weer ongeveer twee weken geleden staat in de grote zaal achter het café een exotisch uitgedoste besteledend van hoge leeftijd te pronken. Achterin, waar hier wat is weggezaagd en daar wat aangevuld, zal voortaan de discjockey zitten te roepen en te gebaren.

De Kerckhaen blies Westbeemster nieuw leven in

Op die manier probeert Hans Clous midden in een boerengemeenschap de sfeer erin te houden. Het lukt hem ook nog. Van heinde en verre komen in de weekends de vertierzoekers naar, zoals op een sticker staat aangegeven, „herberg De Kerckhaen, goed verzorgde bruiloften, steengoede orkesten, de bekendste discosoos van Noord-Holland.”

Akkoord, dit klinkt een beetje commercieel. Maar aan de andere kant is er toch maar niemand eerder op het idee gekomen een inmiddels bejaarde eend-bestelwagen tot DJ-zetel te verheffen.

Hans Clous en zijn vrouw zijn via

zeggen: „Hoe vind je dat of dat. Dan schrijven we het soms weer op de muur.”

Een slimme vondst van entertainer Clous is destijds geweest het invoeren van de disco-zondagmiddagen voor de jeugd. Een begrip inmiddels tot ver in de omtrek. Verder verschenen er plotse-ling vermaarde popgroepen zoals de George Baker Selection en de Dizzy Mans Band in het altijd zo rustige dorpje. En dat allemaal pal aan de voet van de katholieke kerk van Westbeemster.

Zelfwerkzaamheid

Maar goed, de vondsten sloegen in. Alleen op het ogenblik is het wat rustig in en rond de herberg De Kerckhaen. Er is namelijk net kermis geweest in enkele naburige plaatsen en er staan er nog een paar op het programma. Daarna start voor Hans Clous het nieuwe winterseizoen. Met de eend. Clous: „Je moet wel met iets nieuws komen, want het is uiteraard de bedoeling dat je de hele winter weer met wat mensen doorkomt. Maar met die dingen moet je het voor-namelijk hebben van zelfwerkzaamheid.”

Een zware steen aan die zelfwerkzaamheid draagt ook bij ene meneer Henny Lakeman, die kort geleden samen met Hans Clous driftig aan het zagen en verven is geslagen om het achterin de eend discjockey Gilbert van Dijk uit Krommenie zo comfortabel mogelijk te maken.

Hans Clous: „Maar je bent natuurlijk steeds bezig, hè, om er iets van te maken. Die discjockey bijvoorbeeld ook. Als er iemand binnenkomt met een grote hoed of zo, dan kan-ie even de muziek wegdraaien — zo met een knop — en zeggen, daar komt een meneer met een pracht van een hoed binnen. Zo iets hè? Of de mensen in de zaal, het zijn er soms wel een paar honderd. Dan komen er zo een paar naar voren om wat in de microfoon te zeggen. Dat moet ook kunnen.”

Met muzikale eend de winter door

omzwervingen ver buiten 'slands grenzen — steeds werkzaamheden in dezelfde branche uitoefenend — drie jaar geleden in Westbeemster terechtgekomen. Als de nieuwe exploitanten van het toen nog bedaard voortlevende café Groot-huizen. Het café en verenigingshonk van een dorp in de weilanden. Hans Clous: „Het was allemaal nogal gezapig in het begin, maar we zijn alles helemaal gaan veranderen. In het begin was dat een beetje te vooruitstrevend, maar nu komen ze al overal vandaan.” Hij bekent: „We waren overal in Europa al zo'n beetje geweest en we dachten nu eens rustig buiten te kunnen wonen. Maar ik heb nog nooit ergens zo hard gewerkt als hier.”

Spreuken

Het resultaat werd een sfeervol vertrek, waarin overal op de grond, aan de muur of aan het plafond wel wat staat of hangt gezellig te wezen; waarin eveneens, sedert twee weken een fonkelnieuwe geluidsinstallatie staat, waarvan mevr. Clous niet eens de prijs mag weten; en waar op de open gedeelten van de wanden allerlei spreuken zijn aangebracht. Bijvoorbeeld: „Als de wijn is in de man, is de wijsheid in de kan.” Deze doet wat paracoxaal aan. Hans Clous: „Die heb ik in Frankrijk ergens gelezen. In het Frans dan. Heb ik vertaald. Maar u ziet dat er nog veel meer spreuken zijn. Daar en daar. Soms komen er zomaar mensen binnen en die

Visventer Tjerk Veen

zette punt achter bakfiets en traditie

Ook in
De Typhoon!

OOSTZAAN — Nog niet zo lang geleden hobbelde hij nog achterop zijn motorbakfiets over de klinkers van het Oostzaanse Zuideinde. Dan wierp hij zijn hoofd achterover en brulde als uit een megafoon: „Schol! Schellevis! Aal! Panharing! Burgerhart!” Deuren gingen open en huisvrouwen dribbelden, in gezelschap van hun kat en een steelpannetje, de weg op. En Tjerk Veen lachte, Tjerk Veen vertelde, Tjerk Veen maakte zich populair. Tjerk Veen (62), een van de laatste echte visventers van boven het IJ, is er nu mee gestopt. Na 55 jaar onafgebroken visventen staat zijn grote lichaam nu wat onwennig in de tuin, een schoffel in de hand. „Het moet wel even wennen”, erkent hij. „Ze houden me op straat af en toe aan en zeggen dat ze het jammer vinden dat ik ermee gestopt ben. Het is ook zo lang, 55 jaar. Vooral de oudere mensen kennen je tot en met”.

Het besluit van Tjerk Veen om voorgoed van zijn bakfiets te stappen betekent tegelijkertijd het einde van een eeuwenlange traditie, van een visventers-tak in de familiestamboom: „M'n vader was het, m'n grootvader was het en die z'n vader viste ook nog op de Zuiderzee”. Het is voorbij. De twee dochters, die de vrouw van Tjerk Veen op de wereld heeft gebracht, voelen weinig voor de voortzetting van het visventers-beroep in Amsterdam-Noord. Iets waar vader Veen natuurlijk wel begrip voor kan opbrengen. Per 1 juni 1973 werd zijn bedrijf definitief opgeheven: „Ik kon het niet meer opbrengen, de lasten en de kosten werden veel te hoog. Ik moest het allemaal zelf doen, het ging niet meer. Visventen is een doodlopend vak. Vaak komen de vrouwen met één klein pannetje naar buiten. De meesten gaan trouwens naar de supermarkt. Het venten gaat eruit. En nou komt er ook geen kuulaal meer op de markt. Wat dat is? Dan leg je een net tussen twee botters en dat trek je over de bodem. Dan krijg je kuulaal. Maar tegenwoordig kan je alleen nog maar buitenlandse aal krijgen. Daar begin ik niet aan. Ik heb altijd kwaliteit willen verkopen op dit dorp hier”.

● Eerste stappen

Half Amsterdam kent Tjerk Veen. Meer dan een halve eeuw trok hij langs de huizen in Noord en over de polder-

Veen. Alle verdiensten van vader en zoon gingen bij elkaar in een pot, die beheerd werd door moeder. Zij was de penningmeester. De venters kregen hun zakgeld, maar alle uitgaven, die belangrijk uitstegen boven de kosten van een zak tabak moesten via moeder geregeld worden

● Drie uur

Na een jaar als beginnend ventertje op zijn fiets te hebben rondgereden, kreeg Tjerk op een goede dag een echte hondekar van zijn vader. Met één hond ervoor, want twee mocht niet: dat ging te hard. Vaak moest Tjerk 's morgens om drie uur al de deur uit om de te verkopen vis op te halen bij de visafslag in Durgerdam. Om zeven uur was hij dan weer thuis en kon hij gaan venten. Als het een beetje meeliep, was dan voor de middag de hele boel verkocht.

De hondekar heeft het twee jaar uitgehouden. Tjerk was 17 jaar toen wettelijk werd vastgesteld, dat het voortaan verboden was honden voor een kar te laten lopen. Vanaf dat moment besloten vader en zoon Veen met paard en wagen te gaan werken. De kleine hit, die voor de kar werd gespannen moest weer verkocht worden vlak voordat Tjerk in dienst ging. Het beestje hield het niet vol. Het steeds maar lopen en wachten, en de lange ritten door Waterland en naar Durgerdam in alle vroegte, hadden uiteindelijk zijn botten door het vel heen doen komen.

Vlak voor de mobilisatie van de tweede wereldoorlog was Tjerk Veen geruime tijd eigenaar van een viswinkel: „Op een dag komt er een beetje naar me toe, Jan Dijkman, en die zegt: Veen, ik heb een winkel voor je te huur. Ik zeg: „Wat vraag je voor huur”. Hij zegt: „12½ gulden”. Ik wou het niet voor meer dan 6½ gulden. Wat moet je met zo'n winkel? Na een uur komt-ie bij me en verhuurt die winkel aan me voor 6½ gulden per maand”.

● Getrouwd

Nadat eerst zijn broer en later zijn vader enige tijd achter de toonbank in de winkel vis hadden verkocht, werd net na 't begin van de oorlog de winkel weer van de hand gedaan. Het jaar daarvoor, in 1939, waren Tjerk Veen en zijn vrouw getrouwd. Na een avontuurlijke op de Oostzaner kermis had hij enkele maanden verkering met haar en omdat het gemakkelijker was om steun te krijgen als je getrouwd was, werd nog tijdens de mobilisatie daartoe besloten: „Ik kreeg f 16,10 als steun. Daar moest ik alles van doen, ook de huur van f 5,50 voor het huis betalen”.

In het begin van de oorlog werd er nog uitgebreid gevent in Amsterdam-Noord. Zowel vader Veen als grootvader Veen Waren nog volop in actie en met hen waren er nog 13 andere visventers. Aan de financiële souvereiniteit van moeder Veen was 'n eind gekomen na het huwelijk van Tjerk. Voortaan werd hij in staat geacht zijn eigen boontjes te doppen.

● Molenwijk

In het dieptepunt van de oorlog, wat onderdrukking en hongerlijden betreft, ging ook de vis „op de bon”. Voor de venters brak een moeilijke tijd aan. Hun enige verdiensten werden geput uit de verkoop op markt Mospelen, waar ze een plaatsje toegewezen hadden gekregen van de gemeente Amsterdam. Door het rijk waren de prijzen echter vastgezet. Ook omstreeks die tijd kreeg Tjerk een oproep om in dienst te treden van het Duitse leger: „Ik dacht, als ik visboeren, dan moet ik in ieder geval naar

hoef je niet weg”. Tjerk Veen herinnert zich nog vele avonturen, die hij en zijn dorpsgenoten in de oorlog beleefden. Tijdens een massale razzia waren hij en nog vele anderen eens massaal de graanvelden van de Wormer ingesprint om de Duitsers te ontvluchten.

Een ongekende bloeiperiode ging de visventerij van Tjerk Veen in in de jaren vlak na de tweede wereldoorlog: „Het ging al beter, vooral de eerste tien, elf jaar. Ik heb bij elkaar een stuk of drie motorbakfietsen versleten en met de verkoop ging het erg goed. Een ding vind ik alleen wel jammer. Alle weken had ik steeds een zoot katten op m'n kar. Dat was als ik een kar vol grommen had, visafval dus. In de Kerkebuurt had ik een klant met 13 katten. Als ik schreeuwde kwamen de katten uit alle hoeken naar me toeren. Een van m'n klanten zei wel eens: onze kat hoort je al van verre aankomen, dan gaat-ie bij de deur zitten en wil naar buiten. Hij kent je door en door. Hij weet precies wanneer je komt”.

Ze missen hem en zijn kar. De katten wachten tevergeefs op hun wekelijkse grommen, de klanten moeten het maar doen met grote zakken patat of met keurig verpakte, buitenlandse vis uit de supermarkt. Tjerk Veen haalt zijn schouders op. Probeert met zijn rechterschoen een uitgebloeide onkruidstengel plat te duwen, maar ziet in dat het met de schoffel beter gaat: „Ik moest het allemaal zelf doen, het ging niet meer”.

H.A.

● Op de fiets

Tjerk Veen hoefde maar 5½ maand in het militair gelid mee te hollen. Daarna kregen hij en zijn vader, nog steeds onder het financieel regiem van moeder Veen, ieder een bakfiets. Voortaan was het voor Tjerk fietsen geblazen. Vooral de lange ritten naar Durgerdam waren lang geen pleziertje voor hem:

„Ik werd op het laatst zo mager als wat. Later hebben we er daarom maar weer een hit bijgenomen. Dan kon die naar Durgerdam lopen. Ik kreeg een eigen wijk. Ik mocht de eerste huizen langsgaan in Tuindorp-Oostzaan, die waren toen net gebouwd”.

Rond 1930 kwamen de eerste motorbakfietsen uit. Vader Veen zag de progressiviteit in het vervoer nog niet zo zitten, maar Tjerk voelde er wel wat voor om het harde werken van zijn benen over te dragen aan een motortje. De hit werd weer verkocht.

Duitsland. Dus ben ik bij Klasebos gaan melken, die had toen een boerderij op de plaats waar nu de Molenwijk is gebouwd. Want dan ben je agrariër en

wegen door Waterland. Ook stond hij vaak op markten in de binnenstad van Amsterdam, waar hij met zijn stentorstem de vis aanpreef. Toen hij zeven jaar was, zette Tjerk Veen zijn eerste voorzichtige stappen op het pad der visventerij. Iedere dinsdagmorgen kreeg hij namelijk van meester een uur vrij om zijn vader te helpen met het venten. Samen met zijn twee broers ging hij er op uit, ieder met een kistje bokkings. Al gauw bleek wie van hen het visventen in zijn bloed had: de kleine Tjerk was altijd het eerste „los”. De eerste dagen dat Tjerk, 14 jaar, van school af was, mocht hij op zijn fiets vis rondbrengen. In die tijd leerde hij ook voor het eerst zijn stem als venter goed te gebruiken. Hij was er achter gekomen dat je dan niet meer hoefde aan te bellen. De vrouwen kwamen vanzelf wel naar buiten.

De financiën werden in die tijd gewoontegetrouw geregeld door moeder

„Meeste ouders denken nog te ouderwets”

MARKEN — Ergens in het woud van nieuwe ideeën en vernieuwingen met betrekking tot het onderwijs, staat vrij onopvallend het woord „projectenonderwijs”. Toch is dit woord de aanduiding van een manier van lesgeven, die tal van positieve perspectieven, vooral waar het de lagere- en nijverheidsscholen betreft, lijkt te bieden. Kunstenaar/onderwijsvernieuwer Coen van Oostrom, wiens huis op Marken in de schaduw van dat van Sijtje Boes staat, was bereid iets te vertellen over een aantal facetten van het projectenonderwijs en over de resultaten die hij er zelf mee heeft bereikt. Hij maakt deel uit van een zogenaamd „createam”, dat zich in de toekomst op pedagogische academies wil bezighouden met het voorlichten van de toekomstige onderwijzers over het projectenonderwijs. Verder heeft Coen van Oostrom op de Amsterdamse nijverheidsscholen Hadewych (meisjes) en Don Bosco (jongens) al de gelegenheid gekregen zijn visie gedeeltelijk in praktijk te brengen. De resultaten, die hij na enkele maanden experimenteren op beide scholen heeft bereikt, zijn verrassend.

mogelijkheden in het vaststaande, te verwerken programma kunnen worden geïntegreerd. Zijn taak als adviseur staat in verband met bepaalde feestelijkheden, waarbij gebruik gemaakt wordt van specialistische technieken, als dans, beweging, druktechnieken, licht, geluid, film, speciale schildertechnieken en problemen die rijzen bij ruimtelijk werk, enz. De scholen kunnen gebruik maken van materialen en gereedschappen van de werkschuit en zonodig beschikken over een aantal specialisten. Dit alles en dus ook de financiering ervan, valt onder het project „createams”. Hoe ambitieus de plannen van de werkschuitmedewerkers ook mogen lijken, in de praktijk blijken ze tot op heden vrijwel steeds te realiseren.

„ZE GAAN ALLEEN AF OP PRESTATIES”

Coen van Oostrom: „De ouders denken nog te ouderwets. De meeste althans. Ze gaan alleen maar af op de prestaties die hun kinderen leveren in het autoritaire schoolsysteem. De manier waarop dat gebeurt en of het wel nut heeft, vergeet ze. Zij gaan zo maar voorbij aan de andere mogelijkheden die echt wel in een kind zitten. De ouders, die alleen maar willen dat hun kind hoge cijfers haalt en daar mee uit, werken remmend in de werkelijke opvoeding. Die omvat veel meer. Daar moeten de ouders, maar ook de leraren en vooral de leerlingen zich van bewust worden.”

Enkele maanden geleden heeft Coen van Oostrom leraren en leerlingen een schematisch plan voorgelegd. Het plan gaat uit van het afschaffen van cijfers

en iedere andere genuanceerde beoordeling. Elke leerling krijgt een vorderingenboekje, waarin de verschillende vakken, verdeeld in opdrachten, taken, werkstukken, projecten, enz. schematisch zijn ondergebracht. Bij de beoordeling van elk van deze onderdelen, bepaalt de leraar, eventueel in overleg met de leerling of de geleverde prestaties voldoende of onvoldoende zijn geweest. Hiervoor krijgt de leerling dan een stempel, zegel of ander bewijs in het vorderingenboekje.

Creativiteit

De lesstof, behorende bij de schema's, wordt de leerling aangeboden in de vorm van stencils, die geponst zijn, zodat het verzamelde materiaal in een ringband kan worden opgeborgen. Steeds blijft het zelf doen, het zelf samenstellen, het zelf uitwerken door de leerling het voornaamste uitgangspunt.

Het zoeken en samenstellen van het nodige materiaal om tot de uitwerking van de resultaten van zijn werk, krijgt creativiteit. Hoewel de leerling een grote verantwoordelijkheid heeft ten opzichte van de resultaten van zijn werk, krijgt hij/zij in het werken met de schema's voldoende vrijheid zijn/haar eigen creatieve vermogens in te schakelen en daardoor te ontwikkelen. Hierover zegt Coen van Oostrom:

„Tot nu toe werd de leerstof de leerlingen bijgebracht zonder dat ze er zelf in feite bij betrokken waren. Hierin moet verandering gebracht kunnen wor-

Examenwerkboekje

In concrete bewoordingen is het werken van de createmas gebaseerd op 3 hoofdzakelijke punten: het vorderingenboekje, de lesschema's en het examenwerkboekje. Het vorderingenboekje en de gezamenlijk te bepalen lesschema's zijn al ter sprake gekomen. In het examenwerkboekje vinden de leerlingen alle stof die zij op het examen kunnen verwachten, vergezeld van de data waarop zij dit zouden moeten voorbereiden of verwerken. Wanneer de leerling dit boekje goed heeft doorgewerkt en dus alle beoordelingszegels heeft gekregen en de proefexamens heeft afgelegd, lijkt het eigenlijke examen bijna overbodig. En dit is natuurlijk eerder positief dan negatief.

Taak van leraar

Wat heeft de leraar te doen in de „projectklas”?

„De taak van de leraar gaat er als volgt uitzien. Samen met collega's, in de toekomst eventueel ook samen met de leerlingen, worden de schema's voor de diverse vakken samengesteld. In de klas laat de leraar de leerlingen vrij in het al dan niet vormen van werkgroepjes voor de uitwerking van zijn opdrachten. Als begeleider moet hij voortdurend activerend werken. De klasselokalen moeten in het projectsysteem meer gezien worden als werkruimten met een groeiende voorraad naslagwerken en een zich uitbreidend archief, dat gevormd wordt door de leerlingen, in samenwerking met de leraar.”

Projectonderwijs heeft een groot aantal zeer positieve punten, waarbij het zelfstandig leren werken en het kritisch denken voorname aspecten zijn. Het is in het kader van dit artikel helaas ondoenlijk alle mogelijkheden, richtlij-

den. Het kind moet zelfstandig leren denken en handelen en dat kan je alleen maar bereiken als je het daartoe de mogelijkheid geeft. Dat gebeurt door de leerling een bepaalde vrijheid te geven die hij zelf als een brok eigen werk, als een eigen taak ervaart. De leerling krijgt meer zelfstandigheid en ontwikkelt zijn eigen interesses."

Zelfstandigheid

"Onze creativiteit eist situaties waarin het kind zelfstandig is. De maatschappij stelt namelijk ook een grote mate van zelfstandigheid als eis aan de leerling die van school afkomt. Als hij op school al heeft geleerd zelfstandig te denken en te handelen, zal hij na de school minder moeite hebben zich aan de maatschappij aan te passen en er zich goed in te bewegen. Om dit te kunnen verwerkelijken, moet er iets veranderen in de verhouding leraar-leerling. Die verhouding moet zodanig zijn dat de leerling zich vrij leert te bewegen.

Op de huidige scholen is natuurlijk al sinds enige tijd een dergelijke ontwikkeling aan de gang. Op veel scholen worden pogingen gedaan er bewust aan te werken. Maar vooral op lagere scholen, huishoudscholen en lagere technische scholen wordt nog te veel verondersteld dat de scholier bepaalde dingen niet kan of nog niet kan. Een hoeveelheid intellect op een heel ander terrein wordt vaak zo maar over het hoofd gezien."

Slapende leerlingen

Ging het van meet af aan goed?

"Ik ben natuurlijk niet de enige die zich hiermee bezighoudt. Ik ben maar een van de vele. Wij zijn ertoe gekomen door een opdracht van de Amstetrdamse jeugdraad in samenwerking met de werkschuit in Amsterdam. Toen ik er pas mee begon, toen ik me eigenlijk alleen maar wat oriënteerde (ik zat een paar lessen in een lokaal en keek wat rond en luisterde), leek de hele opzet mij weinig zinvol. De mogelijkheden leken door de situatie in de school nogal beperkt. Daar moest nog zo ontzettend veel in veranderen. De leerlingen hadden totaal geen eigen inbreng, ze zaten in feite slapend de lessen te volgen. Wat de vormgeving betreft was het zoals het door de eeuwen heen geweest moet zijn. Precies hetzelfde autoritaire systeem. Op dat moment zag ik echt nog geen mogelijkheid met de kinderen zelf aan de gang te gaan. Ik kwam tot de ontdekking dat de hele zaak pas effect zou gaan krijgen, als ook de leraren benaderd zouden worden. Projectonderwijs is zoiets bepaalds, het valt niet binnen de normen van het oorspronkelijke, ouderwetse schoolstelsel."

3 basispunten

De inbreng van de werkschuitmedewerker op de scholen omvat feitelijk 3 punten: A. het uitbuiten van de praktische mogelijkheden in de lessen. B. advies geven op creatief terrein en C. materiaal verschaffen bij de verschillende projecten.

Wat betreft punt A. overlegt de medewerker samen met de betrokken leraar of lerares in hoeverre nieuwe, creatieve

nen en problemen rond het projectonderwijs uitputtend ter sprake te brengen. Het verhaal blijft beperkt tot een dergelijk onvolledig aanstippen van enkele details. Belangrijk is dat weinig leraren en leraressen geloven dat het mogelijk is projectonderwijs door te voeren op hun scholen. Er zouden teveel praktische bezwaren zijn binnen de bestaande situatie op hun scholen.

"Op sommige scholen stuiten we natuurlijk op tegenstand. Men is vaak ergens wel ontvankelijk voor nieuwe dingen, maar men vreest dat de leraar of de leerling het niet aankan."

3 maanden wennen

"Een nieuwe leerling die vanaf een school komt waar de autoritaire situatie nog is gehandhaafd, heeft op een school waar projectonderwijs gegeven wordt, minstens 3 maanden nodig om te wennen aan de veranderde situatie. Zolang hij of zij nog niet de benodigde zelfstandigheid heeft, kunnen de zaken nog niet lopen. Pas als de leerling die zelfstandigheid heeft, gaat het goed. En meer zelfstandigheid kweekt natuurlijk meer inzicht in de leerstof.

Kinderen, die bijvoorbeeld het schrijven niet goed beheersen, moeten leren hun eigen capaciteiten, die heus wel aanwezig zijn, maar misschien op een ander gebied, te ontwikkelen. Welke capaciteiten dat zijn, zullen ze zelf moeten uitzoeken. Dat is het begin van de zelfstandigheid. Hoewel de leraar natuurlijk wel, als hij ze tenminste ziet, door een bepaalde manier van lesgeven, van leiding geven, een bepaalde hint kan geven. De leraar kan de situatie scheppen waarin het kind gemakkelijker tot de ontdekking komt."

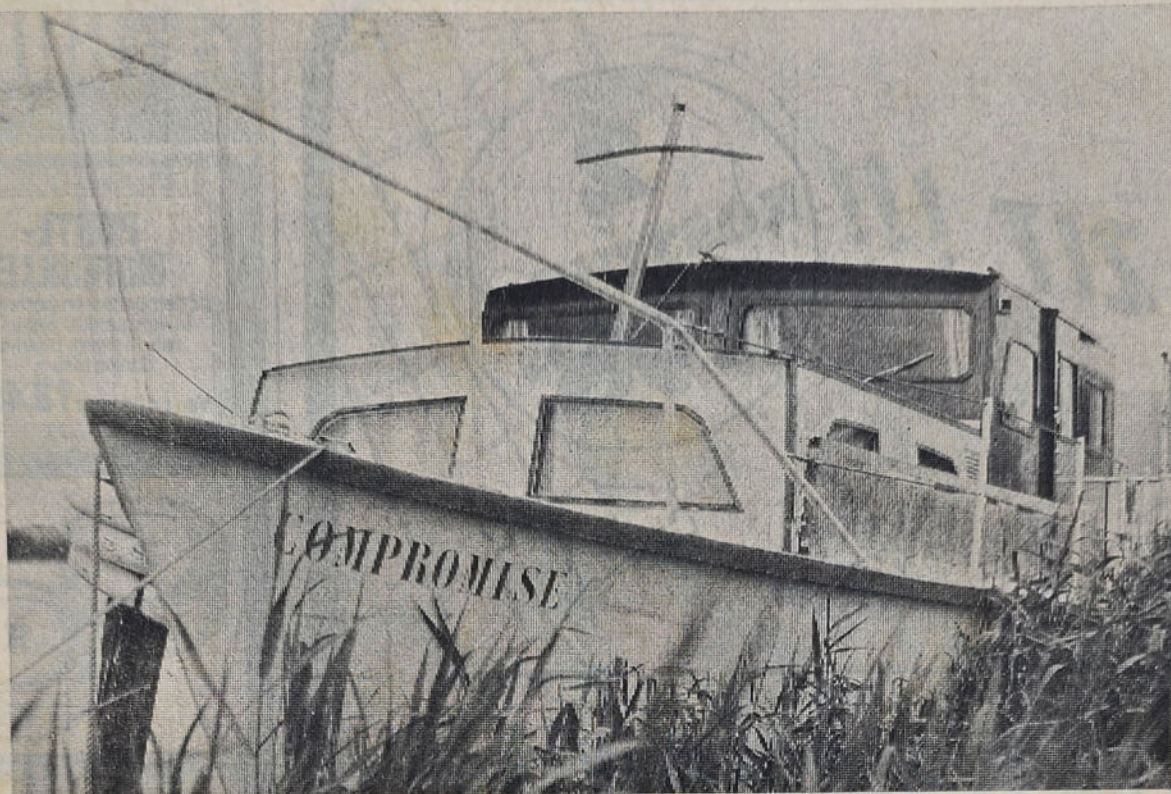
Resultaten

Hoe bespeurt U de resultaten bij de leerlingen zelf?

"Onze projecten hebben steeds duidelijke resultaten te zien gegeven. Het ging steeds goed. Na afloop waren de leerlingen duidelijk wat ervaringen rijker. Ze hadden er een brok zelfvertrouwen bijgekregen, ze konden gemakkelijker een bepaald initiatief nemen. Ik ben nu zo'n 1½ jaar bezig met projectonderwijs binnen de scholen (de eerste tijd vooral onderzoeken en vergaderen) en ik ben optimistisch gestemd ten aanzien van de toekomst. Ik heb de school en de leerlingen een beetje leren kennen en heb ondervonden hoe ik met bepaalde werkwijzen bepaalde resultaten met hen kan bereiken. Het systeem werpt mijns inziens duidelijk zijn vruchten af."

Het werk van Coen van Oostrom in zijn createam komt er feitelijk op neer te proberen de scholier tot meer zelfstandigheid en daardoor tot meer inzicht te stimuleren, door de lessen voor hem aantrekkelijker te maken. De toekomst zal uitwijzen hoeveel leraren en onderwijzers hun lessen, waarschijnlijk in het belang van de leerling, creatief willen versieren. Heel misschien dat daardoor ook het Hollandse schoolprobleem van de verveelde gezichten en het gespijbel effectief en verantwoord te lijf wordt gegaan.

HARRIE AARDEMA

HARTPATIENT C. G. BOS WERKTE JAAR AAN WESTDIJK

Zijn geneesmiddel bleek het bouwen van 'n boot

BEEMSTER — „Meer hartpatiënten zouden zich dit ter harte moeten nemen. Als ze maar inzien dat alles nog lang niet hopeloos is als je maar echt wat te doen hebt”. Met zijn hoed wat achterop het hoofd en een sigaret tussen de lippen zit hij voldaan in een hoek van de kajuit. Nog een paar afrondende klusjes en er valt niets meer aan de boot te perfectioneren. Zijn eigen boot. Helemaal zelf gemaakt.

Drie jaar geleden nog was hartpatiënt C. G. Bos (48) bijna opgegeven door de doktoren. Maar hij kwam er bovenop. En om aan dokter's waarschuwendende woorden „blijf ontspannen en bewegen” gehoor te geven, besloot hij vorig jaar een echte boot te bouwen. Het resultaat werd een ongeveer tien meter lang jacht dat nu in al zijn pracht aan de Westdijk van de Beemster ligt te dobberen. Het onderscheidt zich in niets van alle peperdure vaartuigen die het dagelijks passeren.

Grote belangstelling bij tewaterlating

Toen onlangs de „Compromisse”, zoals de heer Bos zijn boot besloot te noemen, op officiële wijze werd tewatergelaten, was er niet alleen de belangstelling van zijn enthousiaste doktoren. Familie, vrienden en anonieme fans zorgden samen voor een legerij van ongeveer 100 belangstellenden. Daartoe behoorden ook burgemeester F.Kloke en zijn vrouw, van wie de laatste — om persoonlijke redenen — het vaartuig met behulp van een fles champagne doopte.

De heer Bos: „Op het moment van zo'n operatie denk je dat je voorgoed bent uitgeschakeld. Maar je kunt dat tegelijk opvatten als een soort uitdaging. Toen ik uit het ziekenhuis kwam, zei de dokter dat ik veel in beweging moest en me veel moest ontspannen. Ik werk op een kantoor en acht uren achter elkaar achter een bureau was volgens hem te lang. Daarom heb ik met de doktoren een compromis gesloten. Ik zou een halve dag op kantoor werken en een halve dag me actief ontspannen. Maar om nou altijd maar op een fiets te druipen, dat leek me ook

niet veel. En zo kwam ik op het idee om een boot te bouwen. Ik wist wel iets van boten omdat ik vroeger een waterschool heb gehad en ik had er achter mijn huis mooi de gelegenheid voor in een oude loods. Met het beetje weinige kennis dat ik had ging ik dan maar aan de slag.”

Geen bouwtekening

De naam „Compromisse” is niet alleen voortgekomen uit de met de doktoren gesloten overeenkomst. De heer Bos: „In die naam zit ook nog iets anders besloten, het is ook schipperen met de middelen die je hebt. Met de financiën en zo en met de weinige technische kennis”.

Bij het karwei, dat alles bij elkaar ongeveer een jaar heeft geduurd, kon de heer Bos zich heel vaak verheugen in de steun van zijn 8-jarige zoon Richard. Dat moet er eerlijkheidshalve even bij worden vermeld. Hoe diletantisch het duo Bos te werk is gegaan, wordt des te duidelijker als men weet dat er bij de bouw bijv. geen bouwtekening is gebruikt. Vader Bos: „Dat vonden we nie nodig. Je ziet

die dingen langs varen en we hebben het gebruikelijke type gebouwd. Je zal dan ook nergens in Nederland zo'n schip tegenkomen. Niet omdat het beter is, maar omdat we het gewoon uit het blote hoofd hebben gebouwd. We hebben eerst de hiel gelegd en daar zijn we op begonnen te bouwen. „Het is dan ook niet verwonderlijk dat er bij de tewaterlating enkele sceptische belangstellenden aanwezig waren. Toch kregen die sceptici ongelijk. De „Compromisse” zonk niet en gedroeg zich ook tijdens diverse proeftochten meer dan voorbeeldig.

Struktuur

De tien meter lange, uit hout en polyester bestaande boot, heeft niettemin ongeveer f12.000 aan materiaal geveerd. In vergelijking met een nieuw jacht, dat in die orde van grootte vaak wel f70.000 moet opbrengen, eigenlijk toch niet duur.

Het schip bestaat uit een luxueus zonnedeck, daaronder een achterkajuit waarin de moto, geflankeerd door vier slaapplekken is neergezet, een stuurhut, die tegelijk leefruimte is en daarom in de hoek een toilet telt, een kombuis, compleet met kraan en aanrecht, en tenslotte een opbergruimte waarin ook nog twee „kooien” (de vakterm voor slaapplekken) zijn aangebracht. Veel indruk maakt het dashboard met zijn kleine stuurtoestel, 'n amperemeter, zijn toerenmeter en zijn kastje voor de afstandsbediening. De ruiten van de boot hebben in vroeger jaren dienst gedaan als automaten. Vandaar ook die lage materiaal-kosten.

Vakantie aan boord

Over enkele weken wordt de „Compromisse” voor de eerste maal werkelijk in de gelegenheid gesteld te bewijzen wat hij waard is. Dan namelijk zullen knutselaar Bos, zijn vrouw, hun vier kinderen en twee logees aan boord hun vakantie doorbrengen. De tocht gaat via diverse Noordhollandse kanalen en wateren naar het IJsselmeer, waar de „Compromisse” zich naar hartelust kan uitleven. Maar na de proefnachten op het Alkmaardermeer is er eigenlijk niemand meer die aan de goede afloop van die trip durft te twijfelen.

Verdeelde meningen kooplieden over markt Buikslotermeerplein

AMSTERDAM-NOORD — De kooplieden op de markt Mosveld in Amsterdam-Noord hebben duidelijke en onwrikbare meningen over de komst van de nieuwe markt op het Buikslotermeerplein. De meesten blijven liever in de oude omgeving — hoewel de markt Mosveld met een kwart zal worden ingekort — anderen zien meer mogelijkheden in de nieuwe markt in het zich ontwikkelende Buikslotermeer. Marktinspecteur De Vries: „In ieder geval zal een gedeelte van de kooplieden op de markt Mosveld moeten overstappen naar Buikslotermeer. Maar we hebben in totaal 700 sollicitanten die of naar Mosveld of naar Buikslotermeer willen, dus we hebben inschrijvingen genoeg”.

Tijdens een vergadering, die onlangs werd gehouden onder auspiciën van de Centrale Vereniging voor de Ambulante Handel, werden alle belangstellende

Woensdags is het hier altijd drukker, vrijdag en zaterdag is het helemaal vol. Er is inmiddels een handtekeningactie gehouden om de markt Mosveld precies zo te laten als hij is. Het is de bedoeling dat er een stuk markt gaat verdwijnen omdat er meer parkeerplaatsen in deze buurt moet komen. De vaste kooplieden zouden dan moeten overstappen naar de nieuwe markt op het Buikslotermeerplein”.

WIJ OUDJES

Textielkoopman Matzer wist het heel zeker. Op de vraag of hij naar het Buikslotermeerplein overgaat, antwoordde hij: „Natuurlijk niet. Wij oudjes blijven hier hangen. Ik zie er geen brood in. Al die jonge broekjes denken dat het daar verderop beter is, dat ze daar meer verkopen. Nou, vergeet het maar. Alle mensen daar gaan toch het warenhuis in? Die markt komt precies achter het winkelcentrum te zitten. Het zit er misschien in dat het hier niks meer wordt, maar daar wordt het helemaal niks”.

Waarom wordt het hier niks?

„Nou, ze hebben grote moeite om hier mensen te krijgen. Kijk maar eens rond. Er zijn een heleboel plaatsen leeg. Maar als je naar die nieuwe markt gaat, ben je verplicht daar die dagen in de week

rentie van die andere markt zal het hier helemaal niks worden, het zal stukken minder gaan. Dat is toch logisch?”.

„IK GA WEL”

Textielkoopman Fresco is de eerste die in ieder geval overstapt naar het Buikslotermeerplein.

„Natuurlijk. Ik ga daar heen. De buurt veroudert hier. Het zijn toch alleen maar de minder draagkrachtigen die hier komen. Je kan toch veel beter naar die nieuwe buurt gaan? Daar ligt de toekomst en het is makkelijker bereikbaar voor het verkeer”.

Is het winkelcentrum daarnaast geen concurrent?

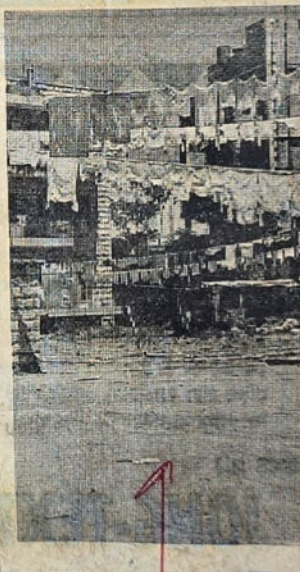
„Welnee. Je hebt altijd marktpubliek en winkelpubliek. Er zijn mensen die alleen maar in winkels kopen en je hebt mensen die alleen op de markt willen kopen, die er speciaal voor komen. Dat zie ik niet als een bezwaar, dat verschil blijft er.”

U gelooft in de nieuwe markt?

„Ik geloof erin. Als je je vak goed verstaat, hoef je toch nergens bang voor te zijn? Er is hier alleen niemand die risico durft te nemen. Het wordt hier misschien wat gezelliger als ze de markt gaan inkrimpen, maar het is een doodlo-

● Groentenverkoopster Van Wijk

● Textielkoopman Fresco

● Marktmeester Devente

kooplieden voorgelicht over de mogelijkheid over te stappen. De meeste vaste kooplieden gaven toen te kennen liever op Mosveld te blijven. Toch is het aantal inschrijvingen ruim voldoende om de nieuwe markt te bezetten volgens de heer De Vries.

Ieder morgen loopt de marktmeester over de markt Mosveld om in overleg met de kooplieden ieder een plaats aan te wijzen. Gistermorgen waren er ongeveer 50 lege plaatsen. Ongeveer 10 kooplieden dromden hevig debatterend rond marktmeester Devente. Een van hen vertelde: „We lopen in optocht. Waarom weet ik ook niet, maar ik loop mee”. Toen de marktmeester iedereen tevreden had gesteld, wilde hij wel wat zeggen: „Ja, het is niet zo druk vandaag.

● Textielkoopman Matzer

met je kraam te staan. Hier is dat maar twee. Als het daar dan niet lukt, zit je natuurlijk goed verkeerd. Dan heb je helemaal geen kans meer om terug te komen, dan kom je onderaan de lijst en kan je het vrijdags en zaterdags wel vergeten. Ik denk dat de meesten er zo over denken, ik zie die nieuwe markt voorlopig niet als een concurrent”.

DOOD MAKEN

Koopman Selhorst, die enkele meters verder zijn huishoudartikelen aan de man probeerde te brengen, was het met zijn buurman eens: „Ik ga niet. Omdat het niks wordt daar tussen al die grote winkels. Ze proberen je hier op zo'n grote afstand al dood te maken, laat staan als je er vlak naast zit. Ze zouden wel willen, die grote winkels daar, dat wij op het plein kwamen. Wij een beetje publiek trekken en zij verkopen”!

ALLEEN

Ook kousenverkoper Korzelius blijft liever op Mosveld: „Ik sta namelijk helemaal alleen. Sommige mensen zetten misschien hun vrouw met een tentje op het Buikslotermeerplein en gaan zelf hier staan. Best mogelijk, maar als je alleen op jezelf aangewezen bent, dan doe je het niet. Maar ik vind het wel erg jammer, hoor, twee markten in Noord. Ze moeten of de hele markt overzetten of het helemaal niet doen. Van mij hoeft dit niet. Door die concur-

● Koopman Selhorst

*Klopt niet
(Zeffers' punt)
NB - compliment
van Volky*

Galerie in je vrije uren

EDAM. Een galerie? Met kunst en zo? En hier in Edam, hè? Waar dan? Even denken. Ooooooh, daar bij de beestenmarkt. Daar heb ik van gehoord. ja. Of ik er geweest ben? Och nee, Wat moet ik er zoeken? 'k Heb helemaal geen verstand van zulk soort dingen. Zal wel veel te duur zijn ook. Zie me al. Moet ik tegen zo'n mens zeggen?

„Geen kitserige dingetjes, ik wil alleen echte kunst”

Gewoon middenin Edam beginnen. De weg vragen. Ja meneer, galerie Esprit heet het, geloof ik. Die kant op? En dan zo? Allemaal, wat een smalle straatjes. Stil hier. Lage huizen. Verderop forest de grote kerk nog. Dat ding dat vorig jaar een zou vallen, maar er nog steeds staat. Een soort gracht langs. Veel komen. Openen een petolot zwijgende bronstietjes, op de stoep. Ben maar in overal komt uit een deur, grijpt met zijn vettig zwarte handen een stuur en knort driftig weg, de gracht langs, een rookpluin crascher.

Verder niets. Een vast de verkeerde kant opgetuurd. Of toch, hier, een uithangbord. Zwart, met sierlijke lettertjes: galerie Esprit.

(De filologische tak)

(Waar beginnen we aan? Het woord galerie is al een probleem. Want hoe spreekt je dat uit? Volgens Koonen-Endepols, maar die mischien heb ik een oude druk, bestaat dat woord niet eens. Wij kennen slechts de term galerij, volkomen op zijn Hollands uitgesproken dus.

Ik heb echter gemerkt dat de meeste kunstkenner de filologische tak van het vak op zijn buitenlands benaderen. De anglicisten hebben het dan over gallery, uitgesproken als kellerie, maar die k aan het begin is niet helemaal een k. Er zit ook iets van een g in. Bijna echt Engels dus. Alleen de r schijnt in de meeste gevallen een rollende te blijven, op zijn Hollands dus weer.

Tenslotte heb ik gemerkt dat er ook veel semi-puristen zijn die kallerie zeggen. Dus met dat Engelse begin en een Hollands

bang dat ze er kundig over moeten praten als ze binnen zijn. Zo van, nou moet ik over kunst praten, nou moet ik er verstand van hebben. Maar dat is niet waar. Met alle plezier wil ik ze wel vertellen hoe het allemaal in elkaar zit. En ze hoeven ook niet te denken, nou zal ik wel iets moeten kopen, want dat hoeft ook helemaal niet.”

Ligt de galerie niet wat ver van het centrum verwijderd? „Nee, die afgelegenheid blijkt helemaal niet belangrijk. De mensen komen overal vandaan en de toeristen lopen trouwens ook door deze straatjes.”

Niet als Brugman

Een idealiste is ze, Astrid Bijlsma. Over haar collega's bijvoorbeeld: „Galeriehouders onderling, dat schijnt altijd haat en rijd te zijn. Vooral in Amsterdam. Maar ik vind het juist leuk om met andere galeriehouders in contact te staan, om bij elkaar te kijken, zonder iets te kopen. Voor mij is het meer een hobby.”

Is dat geen concurrentie? „Nee, aan de mensen die hier komen en die ik iets laat zien, vertel ik ook vaak, daar en daar zit die expositie. De mensen moeten gewoon kopen wat ze mooi vinden. Ik ga echt niet als Brugman zitten kletsen om iemand een potje aan te praten. Je moet de mensen hun gang laten gaan, ze moeten het zelf bekijken. Er komt hier vaak een man die altijd zo heel rustig rondloopt en die man heeft iedere keer nog 'wat gekocht. Van hem weet ik gewoon dat ik me niet te veel met hem moet bemoeien. Alleen een kop koffie, meer niet. En die man loopt ook alle galeries af, die zoekt het zelf wel. Al zou-

VOLGENDE WEEK NIEUWE EXPOSITIE

EDAM. — Volgende week zaterdag om drie uur 's middags gaat in Edam de zifvende expositie van Astrid Bijlsma's galerie „Esprit” van start. De kunstenaars zijn Helen van der Deen en Cocos Dieters, die beiden juist hun opleiding aan de Amsterdamse Rijksvrijheidsschool hebben voltooid. Zij exposeren litho's. De tentoonstelling blijft geopend tot 27 juli.

Tegen het einde van dit jaar zal in galerie Esprit waarschijnlijk een overzichtstentoonstelling van schilder Jan Cremer te bewonderen zijn. Galeriehouster Astrid Bijlsma is een van de 15 a 20 uitverkoren die hiervoor door de zgn. Jan Cremer Stichting benaderd zijn.

Ter opkuisering van de naderende expositie en omdat er in Waterland maar erg weinig galeries zijn en misschien nog minder mensen die zich daarvan regelmatig bezoekeers mogen noemen, vindt de lezer op deze pagina een reportage over de 20-jarige Purnerendse Astrid Bijlsma, die in haar eentje en in haar vrije tijd een galerie in Edam tracht draaiende te houden.

vervolg, maar geen tj, en ook geen y op het eind. Meer op zijn Frans dus eigenlijk. Misschien wel helemaal.

Geen gezeur verder. Ik schrijf gewoon galerie en de lezer bepaalt zelf de uitspraak daarvan. Bovendien moeten we opschieten. We zijn nog niet eens binnen.)

Koel en stemmig

Bij het binnenkomen rinkelt een belletje. De kriebel om naar boven te kijken blijft uit, want het klinkt net als bij de bakker. Niks aan dat hand. Eerst een voorportaalje. Er hangen dingen aan de muur. En papieren. Om enkele daarvan zit een lijstje. Dat zal de kunst al zijn. Erachter een grotere ruimte, met een zwarte stenen vloer - letwat hobbelig - en lichte stenen wanden.

Een beetje koel eigenlijk, maar toch wel stemmig. Aan die wanden hangen kunstwerken, sommige gegroepeerd tegen donkere kartonnen borden. Tegen de balken aan het plafond hangen tallone, schuin naar beneden gerichte spots, die op dit moment geen licht geven. Dat zal komen doordat er nu geen klanten zijn. Hier en daar staan vazen, potten, pannen. Ook wat kleine bloemen op echte steeltjes, zonder artistieke bijbedoelingen.

Toch geen beroep

En dan is er mevrouw Astrid Bijlsma, de 20-jarige galeriehouster zelf. Maar, zoals ook al op de deur stond vermeld, alleen aanwezig in de weekenda en dan nog op bepaalde uren. Want voor Astrid Bijlsma is de kunst slechts een hobby. Overdag zit ze - sinds kort overigens - net als menig ander bij haar baas op kantoor.

Vorig jaar, toen ze juist haar HAVO-diploma had ontvangen en enige tijd later via vrienden het hier bedoelde pandje aan de Graaf Willemstraat in Edam had kunnen huren, toen was ze nog opgewekt van plan geweest van haar hobby, het galerie-zen zagezegd, haar beroep te maken. Maar al snel bleek dat het voornemen niet was hoog gegrepen was. Het ging wel goed, daar niet van, ze kreeg connecties tot in alle hoeken van Nederland, haar exposities ontmoetten overal lovende kritieken, maar toch moest ze bekennen: „Ik hou er noch wat van over. Soms kom ik er wel, soms niet.”

Deels zal dit aan het karakter van Astrid Bijlsma zelf liggen (ik weet zo wel een manier om er wel ruim van te leven, dan haar ik gewoon alles vol met wat kitserige dingetjes en dat verkoopt gewoon hier, dat willen de mensen wel; maar ik wil alleen echte kunst”) deels aan de mensen om haar heen, de Edammers. Want naast enkele badinstellingen lopen hier, geen Edammers bij haar de galerie binnen.

Soort drempelvrees

Waarom blijven die Edammers weg? Astrid Bijlsma: „Het is een soort drempel-vrees. In het begin dacht ik ook, de mensen denken dat ze toegeen moeten betalen, maar dat hoeft helemaal niet. Een groot probleem is, denk ik, dat het altijd wat stil is in de galerie. En mensen nou denken ze nooit 50 mensen tegelijk binnen. Maar ik ga de mensen die hier binnenkomen heus niet aan zitten staren. Vaak durven ze alleen niet te praten, ze durven hun mening niet te zeggen. Volgens mij zal ze

den hier nog twee galeries komen, ik zou het alleen maar leuk vinden. Ik ben ook pas lid geworden van het Stedelijk Museum van Purnerend. Dat vinden een heel mooi mensen gek. Een eigen galerie hebben en dan daar lid van worden. Maar ik zie dat niet zo.”

Hoe het kwam

Belangstelling voor kunst en wat daarmee samenhangt heeft Astrid Bijlsma altijd gehad, hoewel in actieve zin. Ik schilder zelf niet. Ik heb wel eens zitten prutsen, maar het lukt niet. „Wel komt ze uit een min of meer kunstsinig milieu. Vader Reinier schildert niet onverdienstelijk, terwijl haar vriend, die toevallig ook Reinier heet, aan de laatste koudjes van de Rijksvrijheidsschool bezig is.

Astrid's belangstelling uitte zich als scholiere al in het veelvuldig bezoeken van galeries, waar ze vaak lange reizen voor over had, en het betuigen van de noodzakelijke wetenswaardigheden op het artistieke vlak, zoals kunstgeschiedenis en de diverse technieken. Wat ze nu uiteraard nog doet. Na het behalen van haar HAVO-diploma vertelde ze haar ouders plompverloren dat ze van plan was een eigen galerie te beginnen. Die ouders en enkele vrienden hebben haar later, toen ze al over de grootste verbazing heen waren, daadwerkelijk geholpen met het opknappen van het nog niet zo florissant ogende pandje naast de beestenmarkt, dat ooit als kaapakhuis fungeerde. Dat opknappen heeft ongeveer een half jaar geduurd. Astrid: „Dat kwam voornamelijk door geldgebrek. We moesten steeds weer tijden sparen voor we verder konden.”

Maar toen was daar het moment dat alle hulpvaardige handen werden teruggetrokken en 19-jarige Astrid zelf en alleen galeriehouster was. Het werkelijke karwei kon beginnen

Eerste expositie

Alle begin is moeilijk. Astrid Bijlsma: „Het zijn meest oudere mensen die een galerie hebben en ik was 19. Vooral in het begin had ik het wel dat als ik bij een kunstenaar kwam en die vroeg of hij bij me wou exposeren, dat-ie zo keek van: jij?”

Desondanks was haar eerste expositie, die een aantrekkelijk overzicht bood van wat alle Edammer kunstenaars (tuttelien) de eerste ervaring. „Het was de eerste keer en ik was natuurlijk doodzenuwachtig. Dan denk je, zou er wel iemand komen. Nou, het liep storm. Er waren ruim 150 mensen. En de opening was door de burgemeester. Het was zo vol, ze stonden zelfs hiernaast in de kamer. Dat had ik nooit gedacht, zo veel mensen.”

Maar ook haar andere vijf exposities werden bepaald geen teleurstelling, hoe wel de openingen uiteraard minder spectaculair waren. En ook: „Neem nou die man, over wie ik je vertelde, die hier steeds rustig rondloopt, die komt steevast die dag na de opening. Nooit op de opening zelf.”

Toch moest Astrid Bijlsma een stapje terug doen: „In het begin dacht ik echt ik ga van leven. En toen me een mooi leven, veel reizen en mensen bezoeken. Het was mijn hobby eerst, maar dat is het nu weer voor het merendeel geworden, nu ik die baan heb. Eerst was ik overdag, vrijdags, zaterdag en zondags open, maar

nu alleen in de weekenda. En eerst daurden de exposities een maand, maar nu is dat anderhalve maand geworden.”

Hoe het werkt

Hoe werkt dat nu, zo'n expositie? „Nou, ik ben haar te bezoeken - vorige week ben ik nog naar Parijs geweest, galeries bekijken - en om veel mensen af te gaan, van wie ik weet dat ze iets maken. Dan bekijk ik het en als ik het goed vind vraag ik of ze bij mij willen exposeren. Het gaat meestal om een of twee kunstenaars per expositie. Ik kom werken dus niet. Ik ontwerp de uitnodigingen en betaal de drankjes en zo, en als er wat verkocht wordt, dan krijg ik 30 procent. Dat is natuurlijk ergens een risico, want de kosten zijn er al voordat je iets verkocht hebt. En je hebt je huur. Ik hou er ook nooit wat van over. Maar het is echt een hobby. Er moet de mensen uitkomen en je moet veel van ze afweten, want tijdens de expositie moet je in de galerie zelf over die mensen vertellen. Bij dat uitkomen van mensen treedt natuurlijk je eigen smaak op de voorgrond en dat kan gevaarlijk zijn. Je moet ook de smaak kennen van de mensen die komen kijken, maar daar mag je niet altijd op afgaan. Want dat zijn vaak dezelfde. Alle mensen die komen, die vraag ik om op een

speciale lijst te tekenen en daar maak ik dan de uitnodigingen van voor latere exposities. Ik krijg dus steeds meer adressen. Ja, en dan, na anderhalve maand expositie, gaan we een paar dagen dicht. Dan gaat alles van de wand en gaan we de volgende voorbereiden.”

Enkele termen

Ook het onderhavige deel van de artistieke wereld ontkomt niet aan een vakjargon. De beginselen ervan zullen evenwel tot de gemiddelde redelijk geleterde Hollander zijn doorgedrongen. Een kleine greep, aan de hand van de laatste expositie in galerie Esprit.

Tegen de achterste muur enkele abstracte olieverschilderijen, een soort magisch kubisme. Ze zijn gecleurd.

„Hoe? Geglazuurd?”

„Nee, gecleurd.”

„Oooh, ja.” (Zoals mij later werd verteld: van laagjes lak voorzien.)

Dan zijn er etten, ontstaan door enig krassen op een metaal plaat. Die zijn goedkoper, want je kunt er meerdere afdrucken van maken. Sommige worden ingekleurd. Verder heb je litho's, dat zijn steendrukken. Daar bestaat er keramiek van klei gevormde potten, schalen en ook wel eens andere voorwerpen. Bij keramiek onderscheidt men steengoed en aardewerk, waarvan het eerste een iets fijner

resultaat geeft. Tenslotte is er bronsplaat. (Weet niet meer precies wat het is.)

Over de prijzen

Dan nog even de financiële kant, voor iedere Nederlander een belangrijk roerend. Astrid Bijlsma: „Op de eerste tentoonstelling, met alle kunstenaars uit Edam, heb ik niet naar de prijzen gekeken.

Er was bijvoorbeeld een groot olieverschilderij bij van Aart Roos voor 5.399,- kosten en die daar maar zo weinig. Maar dat wordt door verschillende dingen bepaald: door de techniek, de tijd die eraan besteed is en de schaarste. Eten zijn altijd goedkoper dan schilderijen, want je kunt er veel meer van afdrucken. Maar die schilderijen, de meeste mensen denken ook dat reproducties veel goedkoper moeten zijn dan echte werken. Dat hoeft helemaal niet zo te zijn, door het inlijsten bijvoorbeeld.”

„Maar over de toekomst, hè? Ik denk

ook wel over een automatenexpositie bijvoorbeeld. We waren een keer in Friesland geweest, wat keramiek gaan bekijken. In Leeuwarden sliep ik in een hotelletje en daar stond ergens zo'n oude schoenpoetsmachine. Zo'n waanzinnig ding, wat ik ook ik op het idee gekomen om ook 's zolets te gaan doen. Allemaal van die dingen: een flipperkast, een oude jukebox, een berkel (soort weegschaal). Als ze betaalbaar zijn wil ik ze kopen en anders huren of lenen.

Ook 's wat anders

Dat soort exposities lijkt me erg leuk er tussendoor. Je kunt dan wel niet verdienen, maar zo keihard zakelijk wil ik ook niet.” En in de verre toekomst? „Ik wil hier wel mee doorgaan. Een eigen huis met een galerie.”

Het zal wel loslopen met Astrid Bijlsma en haar begeheden. Haar enthousiasme, haar kundigheid, de naam van de galerie („Esprit” ja, daar zit iets in van: geest, we hebben zo ontzettend lang naar een naam gezocht, uiteindelijk is dit eruit gekomen”) en misschien de geheimzinnige macht van Uranus, de planeet van de inspiratie, wiens teken onomspreklijk is verbonden met de Edammer galerie, zullen daar hooft voor staan.

HARM VOORKAMER (Foto's: ROB JOSSELET)

Vanavond eerste halve finalewedstrijd tegen Argentinië

ORANJE MOET KUNNEN WINNEN

GELSENKIRCHEN — In het vanavond waarschijnlijk overvolle Parkstadion van Gelsenkirchen, waar het Nederlands elftal voor zijn eerste halve finalewedstrijd aantreedt tegen Argentinië, zullen zo mogelijk nog meer Hollandse supporters aanwezig zijn dan in de voorgaande wedstrijden het geval is geweest. Een zeker optimisme ten aanzien van de uitslag van vanavond is dan ook beslist gerechtvaardigd, temeer omdat Argentinië onlangs nog in een oefenwedstrijd met 4-1 tegen Oranje ten onder ging. Natuurlijk was dat maar een oefenwedstrijd en natuurlijk ook zijn die Argentijnen, zoals supervisor Michels deze week opmerkte, typische toernooivoetballers, maar aan de andere kant hebben de Londense boekmakers Nederland sinds zondag toch maar eventjes een tweede plaats voorspeld. En dat is tekenend voor de hoge verwachtingen die men alom van het Nederlands elftal heeft.

Argentijnen schoppen vaak moeilijkheden

Hoge verwachtingen. Ze leken na de 0-0 tegen Zweden weer wat te zijn weggeëbt, maar de 4-1 overwinning op Bulgarije van zondag heeft Oranje wederom in het middelpunt van de belangstelling geplaatst. Het is te hopen dat het elftal van Rinus Michels de zware mentale druk van het favoriet zijn op de juiste manier weet te verwerken. Juister in ieder geval dan een week geleden, toen men ook zoveel van Oranje verwachtte door die 2-0 op Uruguay en meer nog door het vertoonde spel tegen Uruguay. Toen stond het Hollandse kamp in het Hilstrup-hotel vooraf bol van de zenuwen. Het resultaat was in de wedstrijd tegen Zweden duidelijk: een enorm overwicht — qua techniek en qua inzet — maar te gehaast aanvalsspel, te zenuwachtige scoringsdrift en te onbezonnen combinaties in het centrum van de spits.

De dagen daarna, toen iedereen wat minder hoog tegen de 'Ollanders was gaan opzien, hervond Oranje zijn karakter. De humor kwam terug, het besef van de realiteit ook. En de combinaties

kregen prompt weer dat typisch Hollands geraffineerde en uitgedachte terug. Het resultaat 4-1.

Karakter

Ook vanavond zal het op het karakter van de Oranje-elf aankomen. De klasse was er al en het unieke concept van tovenaars Rinus Michels was ook al helemaal in het team gegroeid: knokken, jagen, ieder bij zijn mannetje blijven en al op het middenveld de tegenstander aanpakken zoals iedere andere deelnemer aan dit 20e wereldtoernooi dat pas in de verdediging doet. Het gevolg was steeds dat de tegenstanders bijna niet aan aanvallen toekwamen. De pogingen daartoe werden al rond de middellijn in de kiem gesmoord.

Nederland zal het zich vanavond waarschijnlijk ook niet kunnen permitteren een misstap te maken tegen Argentinië, wil het tenminste aanspraak blijven maken op de wereldtitel. Omdat de krachtmeting met de DDR — verrassend op dreef in het toernooi — naar alle waarschijnlijkheid de beslissing moet brengen in groep A, zullen in ieder geval de wedstrijden tegen Argentinië en Brazilië in winst moeten worden omgezet.

Reputatie

Argentinië heeft in de afgelopen jaren een tamelijk negatieve reputatie opgebouwd. Tijdens de toernooien van 1962 in Chili en van 1966 in Engeland (in 1970 plaatsten ze zich niet bij de laatste 16) waren er moeilijkheden rond Argentijnse spelers, terwijl ook Ajax en Feyenoord in hun wedstrijden om de wereldbeker tegen Estudiantes en Independiente minder plezierige ervaringen hebben opgedaan. De Argentijnse bondscoach Cap heeft in zijn selectie niet alleen spelers van de befaamde Argentijnse clubs. Tot de belangrijkste spelers van Argentinië behoren Ayala (Atletico Madrid) Hugo Barbas (FC Nantes), de Europese topscorer Hector Yazalde (Sporting Lissabon) en Oscar Mas (Real Madrid). In 1978 overigens zal het toernooi om het wereldkampioenschap voetbal door Argentinië worden georganiseerd.

Aanvallend

Het is niet waarschijnlijk dat Rinus Michels zijn elftal na de succesvolle ontmoeting met Bulgarije zal wijzigen. Ook al omdat Nederland vanavond tegen de wellicht defensier ingestelde Argentijnen met aanvallende bedoelingen 't veld zal opkomen. Ajacied Piet Keizer, die in

Bij de wedstrijd Nederland-Bulgarije kreeg Wim Jansen door zijn protesten tegen scheidsrechter Boskovic de gele kaart. Verder op de foto: Rep, Neeskens en Cruyff.

de wedstrijd tegen Zweden ter ondersteuning van het middenveld had mogen meespelen, zal er daarom wel niet bij zijn. De vermoedelijke opstelling van het Nederlands elftal: Jongbloed; Suurbier, Haan, Rijsbergen en Krol; Jansen, Neeskens en Van Hanegem; Rep, Cruyff en Rensenbrink.

Uruguay - Nederland 0-2
Nederland - Zweden - Ned. 0-0
Bulgarije - Nederland 1-4

Argentinië - Nederland 0-4
DDR - Nederland 0-2
Brazilië - Nederland 0-2

West-Dld - Nederland 2-1

Tegenstanders worden moeiteloos overspeeld

HOLLAND HEEFT 'N TOVERTEAM

(Van onze sportredactie)

GELSENKIRCHEN — Wat het Nederlands elftal op het ogenblik laat zien tijdens het toernooi om het wereldkampioenschap voetbal in Duitsland, doet in hoge mate denken aan het spelletje dat het toverteam van Brazilië vier jaar geleden in Mexico speelde. Voetbal met een zo oogstrelende balbehandeling, met een dergelijke perfectie in de passes, met zo'n tomeloze inzet en een dergelijk gemak om te doelpunten, is meer dan een lust voor het oog. Zelig eigenlijk voor die Oostduitsers en die Brazilianen, die nu waarschijnlijk al in de zenuwen zitten voor de komende confrontaties met Oranje.

Oranje nu favoriet

Zondag de DDR

(Van onze sportredactie)

GELSENKIRCHEN. — Nederland doet er goed aan het Oostduitse elftal zondagmiddag in Gelsenkirchen toch niet te onderschatten. Ondanks de kleine inzinking tegen Brazilië is de DDR tot bijzonder knappe dingen in staat. Daarvan getuigt de 1-0 overwinning op de Westduitse bureu al voldoende.

De DDR speelt een heel karakteristiek soort krachtvoetbal dat voor de meeste tegenstanders moeilijk te bestrijden is. In de voorhoede lopen verder drie beweeglijke en technische spitsen dit tot ver over de Oostduitse grenzen bekendheid hebben verworven. De basisopstelling van de DDR is: Croy; Kische, Brandsch, Wätzlich en Lauck; Hamann, Kurbjuweit en Weise; Sparwasser, Streich en Hoffmann.

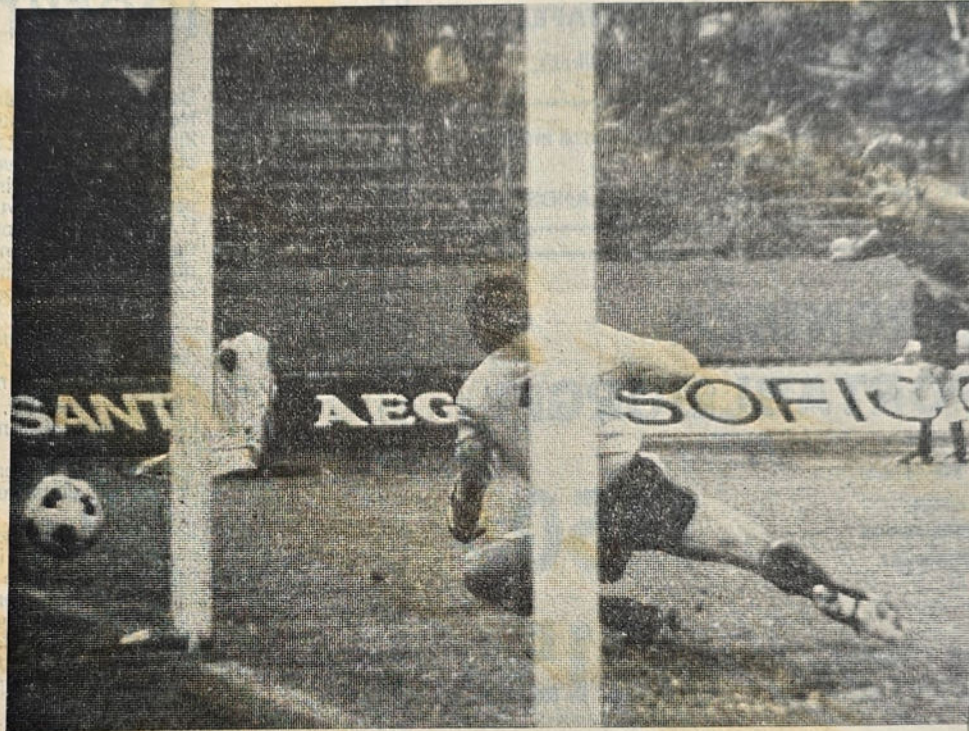
Rinus Michels zal voor zondag hoogstwaarschijnlijk geen wijzigingen in zijn elftal aanbrengen. De opstelling: Jongbloed; Suurbier, Haan, Rijsbergen en Krol; Jansen, Neeskens en Van Hanegem; Rep, Cruyff en Rensbrink.

Na de flonkerende 4-0 van afgelopen woensdag hebben de Engelse bookmakers Holland zonder enige aarzeling tot koploper op hun lijstje van kandidaten gemaakt. Een stap die veel voetballeniers in Duitsland en waar ook ter wereld waarschijnlijk eveneens, maar dan misschien minder expliciet, ook zullen hebben gemaakt. Nog indrukwekkender dan die 4-0 score was echter het vertoonde spel van woensdag.

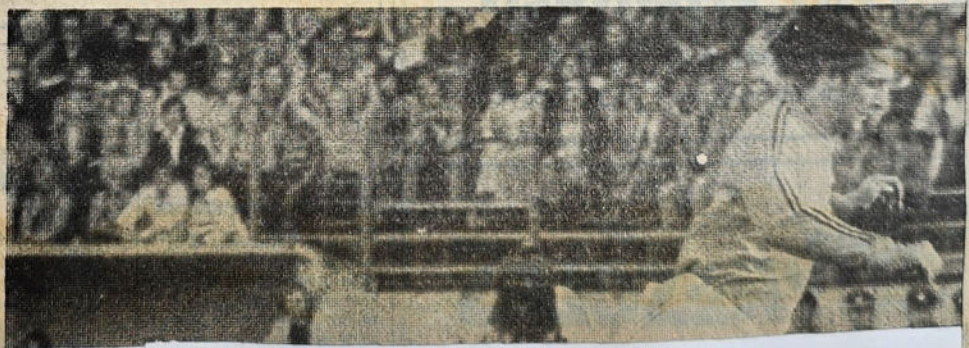
Tegenstander Argentinië heeft werkelijk geen centimeter ruimte gekregen. De hele wedstrijd lang. De bal mocht alleen aangeraakt worden bij de gratie van de Hollanders en dan nog alleen maar voor niet al te lange tijd. Steeds maar weer rolden de aanvallen af op het doel van Argentinië, steeds weer sneden de passes moeiteloos door de Zuidamerikaanse defensie en steeds ook doken de Nederlandse aanvallers — de verdedigers trouwens ook — op de meest onverwachte momenten vrij voor het doel op.

Snel naar 2-0

Het is dan ook begrijpelijk dat Argentinië al snel de indruk wekte moedeloos het hoofd te laten hangen. Vooral nadat Cruyff al in de 11e minuut de stand op 1-0 bracht. Vrije verdediger Perfumo en zijn helper Heredia bleven daarbij ten onrechte voor buitenspel staan bij een doorbraak van Cruyff. De grote meester zelf had toen geen enkele moeite meer doelman Carnavali te omspelen en 1-0 te scoren.

Johnnie Rep scoort uit een schitterende voorzet van Cruyff het derde doelpunt. Argentinië's Carnavali

In de 24e minuut was het al 2-0. Ruud Krol namelijk slaagde erin om een afgeslagen corner van Wim Jansen met een werkelijk formidabel schot vanaf de rand van het strafschopgebied via allerlei vergeefs uitgestoken benen en handen in een doelpunt om te zetten. Daarmee was de eerste explosie van Oranje enigszins teneinde. Gelukkig maar voor de Argentijnen, want tegen dit onstuimig aanvallende Oranje, met vooral Wim van Hanegem — diep tastend in de truedoos — en Johan Cruyff in de hoofdrol — viel wel heel weinig te beginnen.

Klasseverschil

Hoewel Oranje in de tweede helft zichtbaar zijn best deed het kalmer aan te doen (zo had sfinx Michels bestlist in de rust) werd de adembenemende show toch voortgezet. Rob Rensenbrink had eerst Wolff en later Glaria voor grote problemen gesteld, Cruyff was voor en achter de grote regelaar, Rep liet Fraaie solo's zien, Wim Suurbier (later geblesseerd en uitstekend vervangen door Israel) en Ruud Krol rukten voortdurend op langs de zijlijn en het middenveld was onvermurwbaar. Daar stond Wim Jansen Houseman het leven onmogelijk te maken, terwijl Van Hanegem en Neeskens steeds maar weer Telch en Squeo voor niets lieten lopen. Vandaar dat Jan Jongbloed woensdagavond niets te doen kreeg.

Het grote klasseverschil werd ook in de tweede helft ruimschoots in doelpunten uitgedrukt. Na ongeveer een half uur kopte Johnnie Rep een voorzet van Cruyff schitterend in en vlak voor tijd wist tovenaars Johan Cruyff zelf een terugspringende bal vanuit een heel moeilijke hoek in het doel te wurmen: 4-0. Scheidsrechter Davidson uit Schotland had verder gele kaarten laten zien aan Neeskens, Suurbier en Perfumo. Er waren 55.000 toeschouwers in Gelsenkirchen, waaronder vele uitbundige Hollanders.

Nederland: Jongbloed; Suurbier (Israel), Haan, Rijsbergen en Krol; Jansen, Neeskens en Van Hanegem; Rep, Cruyff en Rensenbrink.

Argentinië: Carnavali; Wolff (Glaria), Perfumo, Heredia, Sa; Telch, Balbuena en Squeo; Yazalde, Ayala en Housemann (Kempes).

AANVOERDER WIM VAN DORT (34):

„Ik zie het niet somber in voor Beemster”

*Met met
vereniging*

WIM VAN DORT (Beemster)

BEEMSTER. — De gevoelige 6-0 nederlaag, die het eerste elftal van voetbalvereniging Beemster twee weken geleden tegen WGW moest incasseren, was symbolisch voor de moeilijkheden waaronder de vereniging de laatste tijd gebukt gaat. De werkelijke problematiek speelt zich echter zoën, toen de kritiek van enkele leden op vooral trainer Smiet en secretaris Haster steeds grotere vormen aannam. Tijdens een woelige ledenvergadering werd enkele maanden geleden zelfs een speciale commissie in het leven geroepen, die de problemen zou onderzoeken. De resultaten zijn wat onduidelijk, omdat na de „rel” bijna alle bestuursleden aftraden, behalve de heren Smiet en Haster. Desondanks biedt de toekomst van v.v. Beemster nog perspectieven genoeg. Dat blijkt althans uit de visie van aanvoerder Wim van Dort (34), de veteraan, die al 17 jaar achterein in Beemsters eerste opereert. „Ik zie het echt niet somber in voor Beemster”, verklaarde hij.

Wat vindt Wim van Dort van de kritiek op Cees Haster, die als secretaris, jeugdtrainer, clubbladschrijver en doel- man van het eerste elftal een onmisbare en soevereine plaats binnen de vereniging inneemt? „Daar heb ik een andere opvatting over. Het is nou eenmaal de mentaliteit van Cees Haster. Hij traint bijv. de junioren A1, die het nou leuk doen. Ze hebben geloof ik 11 punten uit 6 wedstrijden. Cees is trainer van dat elftal en al die jongens gaan voor hem door het vuur. Als zo'n elftal bij elkaar blijft, dan zie ik echt wel perspectief. Maar dan moet je ook zien hoe Cees dat aanpakt. Hij geeft al die jongens taken.

De een doet dit en de ander doet dat; sommigen zijn jeugdleider bij de pupillen. Op zo'n manier bindt je die jongens aan de vereniging.

Maar Cees heeft één fout, en dat is dat-ie geen tacticus is. Er zijn natuurlijk weinig mensen die echt wat doen voor de vereniging, het zijn steeds dezelfde. Maar als iemand het een keer laat slabakken, dan zegt Cees: ga maar weg, ik doe het zelf wel. Hij timmert misschien wat te veel aan de weg, doet het liever zelf”.

Trainer-rel

De topsselectie van Beemster, die zich al jarenlang als goede middenmoter in de eerste klasse van de afdeling Noord-Holland ophoudt, staat na vier jaar nog steeds onder de supervisie van oefenmeester Smiet. Wim van Dort:

„Daar is eigenlijk de rel mee begonnen. Ze hadden Smiet al aangenomen voordat iedereen het wist. Maar dat zat ook een beetje moeilijk: we hadden voor de nieuwe trainer alleen het weiland van Piet Smit. Als je nou een nieuwe trainer krijgt en die vraagt naar de mogelijkheden die je hier bij Beemster hebt, dan moet je zeggen: niks. Maar Smiet was bereid te blijven. Het vorige seizoen liep het al een beetje mis. We hadden toen een midvoor, De Boer, een hele sterke voetballer, die maar een verkeerd ding had: hij wou niet reserve staan. In die tijd ging het eens wat minder en we hadden een teveel aan goede spelers. Als trainer moet je die dan tegen elkaar uitspelen. Het ging tussen Dik Peter Molenaar en De Boer. We speelden in Den Helder en verloren. Toen zei Dirk Bakker (de toenmalige penningmeester): dan had je De Boer er maar in moeten zetten. Maar wie maakt dat uit? Wel vind ik dat er uit die rel helemaal niets positiefs is voortgekomen.

Groei ledental

Het ledental van de voetbalvereniging neemt met de uitbreiding van de nieuwbouw in Middenbeemster gestaag toe. Het betreft voornamelijk jeugdeden. Wim van Dort: „Ze zeggen wel eens: door al die nieuwbouw in Middenbeemster krijg je er vanzelf ook veel nieuwe

spelers bij, maar dat valt erg tegen. Het zijn meest pupillen die er bij komen”.

Hierdoor zal het nog wel even duren voordat het eerste elftal nieuwe impulsen krijgt. Veel in het team draait nog steeds om een oude kern, die bestaat uit Wim van Dort zelf (34), Cees Haster (32), Cees Joosten (32) en Piet Hopman (30). Acht Wim van Dort, die de laatste jaren op de linkerbackplaats opereert, nog geen jeugdspelers rijp?

„De junioren A1 draaien natuurlijk goed, maar dat is heel wat anders dan het eerste. Alleen Jan Kerkhof zou er misschien al in kunnen. Die deed het in een vriendschappelijke wedstrijd tegen Grafdijk heel aardig”.

Beemster neemt op het ogenblik aan de competitie deel met 14 elftallen: 4 senioren- en 6 pupillenploegen, en natuurlijk een damesteam. Het dagelijks bestuur heeft na de „rel” een nieuw gezicht gekregen. Alleen de onmisbare Cees Haster bleef aan als secretaris. Op de stoelen van de voorzitter en de penningmeester verschenen nieuwkomers, resp. de heren Vanversich en Prins. Oefenmeester Smiet neemt de selectie voor het eerste eenmaal per week onder handen. Wim van Dort daarover: „Het is eigenlijk tekort, maar dat ligt niet aan de trainer. Geloof me, die wil alles doen, als-ie maar medewerking krijgt. Maar als je trainer bent, hoop je toch dat je 't op een gegeven moment niet meer kan bekijken van de drukte. Maar nu is een avond genoeg. Als het zo gaat soppen, dan komen pas de echte spelers. Ik heb al heel wat trainers versleten, maar dat bleef altijd gelijk”.

Enkele weken geleden is het vrouwenveld tussen de hoge bomen aan het Tobias de Coeneplein na een radicale bewerking weer in gebruik genomen. Daarmee heeft v.v. Beemster dan voor het eerst in zijn geschiedenis de beschikking gekregen over twee velden. Een duidelijke vooruitgang, temeer omdat de feestweekpaarden voortaan niet meer op het hoofdveld mogen kermisvieren. Dat heeft de voetbalvereniging dan toch bereikt, na een jarenlange vete met de Stichting Beemster Gemeenschap.

Wim van Laar

Wim van Laar, de in Middenbeemster wonende topscorer van de bekende zaterdagmiddagamateursclub Actief-Amstelveen maakt zich op het ogenblik bij v.v. Beemster verdienstelijk als trainer van een der jeugdeloftallen. Dat Van Laar, die deel uitmaakt van de selectie van het Nederlands elftal voor de zaterdagamateurs, op korte termijn in de spits van Beemster verschijnt, gelooft eigenlijk niemand. Wim van Dort: „Als je zo'n speler erbij zou kunnen krijgen, zou het natuurlijk fantastisch zijn. Maar weet je wanneer die komt? Als-ie bij Amstelveen is uitgevoetbald”.

De kampioensjaren van Beemster liggen diep in het geheugen. Maar promoveren is ook niet de directe wens van de club aan de „buur”. Met spanning meedraaien in de top van de eerste klasse en een gezonde harmonie binnen de club is van veel groter belang. Wellicht dat vrouwen in het nieuwe bestuur daar in belangrijke mate toe kan bijdragen.

Kampioensteam bleef in derby TOB en zenuwen de baas

IPENDAM UNIEK KAMPIOEN

IPENDAM — Nog nooit zal waarschijnlijk een eindsignaal zo verlossend geklonken hebben als gistermiddag ter afsluiting van de derby tussen TOB en Ipendam. Horden supporters stroomden met opgeheven armen het veld op, spelers trokken wel weg na alle doorstane emoties en trainer Arie de Haan kon weer eens vrijuit lachen. Wat had Ipendam het nog onverwacht moeilijk gehad in deze slotfase van de competitie, wat kwam dit gelijke spel nog net op het nippertje. Joop Lok, Ipendams middenvelder, die nog nooit een echt kampioenschap had mogen meemaken, werd op de schouders gehesen. Ook Arnold Schirman en trainer Arie de Haan gingen de lucht in, alles onder het gescandeerd gejuich van de vele overgelukkige Ipendamse supporters.

Zesde promotie in negen jaar

Onder de kop „Ipendam verricht promotiewonder“ beschreven wij vorig jaar Ipendams grandioze promotie van de vierde klasse naar de derde klasse KNVB. Maar hoevelen superlatieven zijn er in 's herensnaam nodig om deze nieuwe promotie van de derde naar de tweede klasse afdoende te beschrijven? Het is uniek, het is meer dan ongehoord. Maar desondanks heeft Ipendam deze keer grote moeite gehad het hoge niveau van het begin van de competitie te handhaven. Enkele weken geleden stond de ploeg met zes punten voor op zijn naaste belagers, nu finishte de Waterlandse „promotiewaals“ uiteindelijk met slechts één puntje voorrang.

TEKST:
HARRIE AARDEMA
FOTO'S:
ROB JOSSELET

De concurrenten Rippers en Zaandijk zullen gisteren wellicht met gemiddelde gevoelens de uitslag van de wedstrijd TOB-Ipendam hebben aangehoord. De steeds reëler lijkende kans op een promotiecompetitie zagen zij nog niet aan hun neus voorbijgaan. En dan te bedenken dat al die geroemede derdeploegklassen nu het hoofd hebben moeten buigen voor een debutant. Want Ipendam

derby, die door meer dan 1000 toeschouwers moet zijn bijgewoond. Zo stoot Arnold Schirman nauwelijks na het blunderdiefje van Paul Bakker alleen op doel af om wat geschrokken naast te schieten, zo belandde doelman René Knol vlak daarop bijna met bal en al in zijn eigen doel, na een onstuimige stormloop van de Ipendam-aanvallers.

Buitenspeldoelpunt

In de 20e minuut maakte Bert Klaver een buitenspeldoelpunt voor Ipendam. Drie minuten later kwam dezelfde Bert Klaver met een teenje te kort om een lage voorzet van Joop Lok doeltreffend af te ronden. Maar even snel als de bal in de Ipendamvoorhoede van voet tot voet ging, werden ook de aanvallen van TOB opgezet. Het was daarom niet eens zo verwonderlijk dat TOB ineens weer op gelijke hoogte met Ipendam kwam. Keeper Sjaak Hinkel die vorige week ook al een weinig benijdenswaardige hoofdrol speelde, ging weer niet helemaal vrijuit. Middenvelder Jan Nuy, de absolute uitblinker in de Tuindorpse ploeg, lanceerde namelijk van zeer grote afstand een effectvolle stuiterbal waar lange Sjaak zich volkomen op verkeek. De bal kwam eerst vlak voor hem op de grond terecht om vervolgens met een merkwaardige boog vlak boven diens hoofd en tussen diens graaiende handen door in het doel te vallen. Arme Sjaak Hinkel. Burgemeester Klaas Kerkhoven van Ipendam — mis-

Hiernaast het kampioensteam van Ipendam in de bloemen. Boven v.l.n.r. trainer Arie de Haan, Ko Beuning, Joop Lok, Ton Klaver, Ron Voet, Bert Klaver, Arnold Schirman. Onder: Reservekeeper Ab Tromp, Frans Blom, Nico Hinkel, Ben Verwey, Roel Beuning en Cor Beuning. Op de foto onderaan aanvoerder Piet Vriend en doelman Sjaak Hinkel, die elders op het veld gelukwensen in ontvangst namen.

Op de middelste foto feliciteert burgemeester K. Kerkhoven Ipendams oefenmeester Arie de Haan met het behaalde succes. Op de foto onderaan een beeld van de feestvreugde in het dorp zelf. Spelers en trainer zijn met hun bloemen bovenop de bus geklommen om uiting te geven aan hun vreugde.

Het promotiewonder

Met het behalen van de titel in klasse 3B van de KNVB heeft SV Ipendam voetbalhistorie geschreven. Dit resultaat is de zoveelste trede van een promotieladder die niet minder dan zes promoties in negen spannende voetbaljaren telt. Een ladder die steunt in de beschieden derde klasse van de afdeling Noord-Holland, waarvan Ipendam in 1965 het kampioenschap behaalde. In de tweede klasse bleef Ipendam voorlopig. Het jaar 1966 betekende met het behalen van de titel van de tweede klasse promotie naar de eerste klasse.

De teams in de eerste klasse van

dam was tenslotte een debutant. Er zullen niet veel voetbaldeskundigen zijn geweest die Ipendam bij de aanvang van de competitie een nieuw kampioenschap hebben voorspeld.

In eerste minuut

Een dankbare suggestie voor Ipendam was natuurlijk het magistrale doelpunt dat Arnold Schirman al in de eerste minuut van de wedstrijd achter de verbouwerde doelman René Knol knalde. Een wonderschoon doelpunt na een wonderschoon begin van Ipendam. Toen in die luttelste seconden dat de wedstrijd oud was, had Ipendam al ten volle duidelijk gemaakt waarom het tot zoveel krachten in staat is. Met oogstrelende combinaties en prachtige staatjes van persoonlijk kunnen was het niet of TOB nog niet op het veld was verschenen. Nog voordat eigenlijk een Tuindorpsoorlogsaanval was begonnen, lag de bal immers al achter doelman Knol. De motor achter dit doelpunt was Bert Klaver, Ipendams rechte rechtsvleugel die de laatste tijd aan veel kritiek blootstaat. Aan de uiterste rechterzijde van het veld leverde hij een hoge voorzet af die op maat van de voeten van Arnold Schirman terecht kwam. Arnold Schirman, hij aarzelde geen moment en joeg de bal hoog en hard in de touwen.

TOB op dreef

Het zou van weinig eerlijkheid getuigen als alle vijf gisteren uitsluitend aan het adres van Ipendam zou worden toegevaand. TOB speelde namelijk eveneens een uitstekende wedstrijd en was zeker in de tweede helft sterk in het offensief. Maar daarbij moet natuurlijk wel aangekend worden dat TOB bevrijd van zenuwen en emoties kon spelen, terwijl Ipendam onder zware mentale druk moest opteren.

Dat TOB wel degelijk gevaarlijk kon zijn bewees middenvoor René Smit na een klein kwartier spelen, toen hij na enkele handige draaibewegingen hard in de uiterste hoek schoot. Sjaak Hinkel wist echter de bal met een fraaie duik te keren. In dezelfde minuut kopte TOB's rechtsback Paul Bakker bijna in zijn eigen doel, nadat hij geen raad had gevonden met een hoge voorzet van de hard werkende Bert Klaver. Er was sensatie te over in die beginfase van de

schieën wel de meest trouwe supporter van Arie de Haan's sterrenwiel — kon het Ipendams laatste man toch wel vergeven. Hij zei: „Het was een heel moeilijke bal. En die nummer 12 had er heel veel effect aan gegeven“.

Terugval

Effect of niet, Ipendam had zijn zo langzamerhand traditioneel geworden gendoelpunt weer te pakken. En evenals de vorige malen was de tegenvaller weer duidelijk van invloed op het spel. Ook van invloed was deze gelijkmatige op het spel van TOB, maar dan in positieve zin. Met meestal linkermiddenvelder Jan Nuy als waterdrager voetbalen de Tuindorpers openers of zij, in niet de Ipendammers bezig waren een kampioenschap in de wacht te slepen.

Drie minuten na zijn doelpunt kwam er van de voet van Jan Nuy een soortgelijk schot uit een bijna identieke situatie. Maar nu had Sjaak Hinkel er een betere kijk op en bokste de bal met beide vuisten resoluut naast zijn doel. TOB leek bij vlaggen een beetje te overmoedig te worden. In de 36e minuut werd de buitenspeldoelpunt dusdanig gebrekkelijk gehanteerd dat twee, drie Ipendammers zomaar voor doelman René Knol kwamen te staan. Maar als zo vaak bij dergelijke kansen kwam er ook nu geen doelpunt tot stand. Middenvelder Ben Verwey haalde na afloop de onproductiviteit nog eens aan: „We hadden in die eerste helft zeker met 2-0 of 3-0 voor moeten komen. Dan was er niks gebeurd en hadden we vrijuit kunnen voetballen.“ Maar de doelpunten bleven achterwege, hoewel het karakter van de derby zeker in de eerste helft alles leek te hebben om veel doelpunten te waarborgen.

Zenuwen

In de rust verklaarde burgemeester Kerkhoven dat hij het allemaal nog wel zwaar zittend voor zijn favorieten zag. Het loof, als ik de eerste helft zo bekijk, dat er voor Ipendam zeker mogelijkheden op de overwinning zijn. Een overwinning zou het niet worden. Maar ook het gelijke spel voor Ipendam immers voldoende — zou achter een zwaarbevochten resultaat blijken te zijn. Het was TOB namelijk dat vrijwel gedurende de gehele tweede helft met een soort „verbaasde“ kampioensallure de toon mocht aangeven. Ipendam vocht evenals

de afdeling waren bij lange na niet op te passen tegen de voetbaltalenten uit Ipendam. De laatste raketten daarom vrolijk op naar de derde jaar in het leven gepropt hoofdklasse van de afdeling. Toen bleek dat steeds maar hoger klimmen ook voor Ipendam een vermomde bezigheid is. Daarom werd na een jaar „rustig-aan-doen“ besloten tot een bescheiden klassering in de middenmoot. Maar Ipendam bleef „te lang uitrusten“.

Het jaar daarvoor, het van het seizoen 71-72, werd op imponerende wijze afgesloten met het kampioenschap van de hoofdklasse. Behalve plaatsing in de vierde klasse van de KNVB bereikte Ipendam dat seer nog meer. Sjaak Hinkel en zijn kortmuiten bloken namelijk ook sterker dan alle andere afdelingskampioenen van ons land. Ipendam dus kampioen van Nederland.

Wie oedacht had dat die brutale Ipendammers in de vierde klasse van de KNVB wel tot bedaren zouden komen, had het volkomen bij het verkeerde eind. Weliswaar had Ipendam vorig jaar een bezettingscompetitie nodig om een plaats in de derde klasse te verdienen, maar de grote broers van de KNVB moesten toch maar machteleloos toezien dat Ipendam zijn opmars voortzet.

Ten en dan dit seizoen. Het was ongelooflijk. Gerondeerde teams waar je als afdelingsclub met de grootste eerbied naar ontkiet, werden nu zwaarder van het veld gevoend. Het gevoel was dat Ipendam voor de afloop van de competitie een meer dan oppermachtig kampioenschap leuk te maken realiseren. Het rechte achter anders niet. De laatste voorronnen werd de laatste veldronnen kleiner. De trucs doos was dicht. Ipendam had een spanning. Maar zelfs dat spanning van Arie de Haan zich kennelijk permitteren. Het geluk speelde strekken tot TOB — met hoe-

de laatste om overal te zijn — toeschijnende om overal te zijn te worden.

Van het spel dat in 1968 kampioen van de tweede klasse van de afdeling Noord-Holland werd, behoren nu drie spelers tot de selectie in het eerste elftal. Het zijn doelman Sjaak Hinkel, Ipendams „kromme“ Nico Hinkel en Ko Beuning, die onder de papillen van Arie de Haan zich kennelijk permitteren. Het geluk speelde strekken tot TOB — met hoe-

de laatste om overal te zijn — toeschijnende om overal te zijn te worden.

Dorpsbevolking aan het feesten

IPENDAM — De bevolking van Ipendam was gisteren massaal op de been om het kampioenschap van SV Ipendam op waardige wijze te vieren. Dat gebeurde in een korte speech zijn vreugde over het behaalde kampioenschap te kennen af.

Spelers en begeleiders van SV Ipendam waren om de vijf uur uit Tuindorp-Oostzaan vertrokken. Na de aankomst in Ipendam werd hen eerst een broodmaaltijd aangeboden in café Landpolder. Na de toespraak van burgemeester Kerkhoven werd een feestelijk dorpshoedje door voorafgegaan door het slaatspel tamberkorps. Rond kwart over acht werd het complete gezelschap

een serenade gebracht door de Ipendamse fanfare. Vanaf dat moment werd het feest voortgezet in de prachtige kantine van SV Ipendam, die gedurende de hele avond het treftpunt was van iedereen die Ipendam een warm hart toedroeg.

De werkelijke receptie van het behaalde kampioenschap volgt komende vrijdag in de kantine.

Kampioen

Het was wel kampioen worden zo Auspuit en aanvoerder. Piet Vriend van Ipendam was namelijk een van de weinigen die zijn oude niveau bleef halen, die bleef verdelen en bleef leiden. Voorstoppert Frans Blom werd herhaaldelijk omver gelopen, maar wat er ook

gebeurde, hij bleef vechten en was bijna onpassiebaar. De gebroeders Beuning op de beide backplaatsen taiten wel eens mis maar bleven ook moeilijk te omspelen. Ipendam haalde de eindstreep met hard werken. Dat gold ook voor Nico Hinkel, de ontregelaar op het middenveld, die door niemand van de bal te zetten is; ook voor de ex-profs Ben Verwey en Joop Lok, die voor een kampioenschap heus wel in de rats kunnen zitten; en natuurlijk ook voor de spitsen: Ronnie Voet kwam herhaaldelijk ver terug. Arnold Schirman wisselde zijn vlammende rushes voortdurend af met veel verdedigend werk en Bert Klaver tenslotte was onverwondbaar in het storen, al liep hij soms van het kastje naar de muur. Doelman Sjaak Hinkel bewees in de 25e minuut van de tweede helft nog eens ten overvloede

dat hij tot de categorie „klasse-keepers“ behoort. Toen namelijk wist hij met veel vakmanschap een knal van TOB-linksbacken Jan Visser onschadelijk te maken. Dit alles leidde tot Ipendams zesde promotie in negen jaar. Een dergelijke opmars zal wel niet vaak in Holland's veelbewogen voetbalwereldje voorkomen.

De opstellingen waren als volgt: Ipendam: Sjaak Hinkel; Cor Beuning, Frans Blom, Piet Vriend en Frans Blom; Joop Lok, Nico Hinkel en Ben Verwey; Bert Klaver, Arnold Schirman en Ron Voet.

TOB: René Knol; Eduard Bos, André Klaassen, Paul Bakker en Henrie Letscher; Paul van Elten, Jan Nuy, Carel Letscher; Pieter de Smet, René Smit, Jan Visser.

3 augustus 73
NB
ook in 7 kranten
van Vor. Noordh.
Dagbl.
(p. 5-)

„Ik denk wel dat ik weer in het eerste kom”

VOLENDAM — Het voetbaltalent van Volendam hangt met zijn beide handen in het gaas van het hoge hek. Zijn lange haren kronkelen nat langs zijn oren, zijn kousen zijn afgezaakt, zijn te lange voetbalbroekje blijft nog net laag op zijn heupen zitten. Om zijn rechterknie is een witte lap gebonden. Doelman Jan Hoogland, 17 jaar oud, de enige full-prof van eerste-divisieclub Volendam, is weer in training. Gedurende enkele maanden is hij uit de voetbalroulatie geweest. Trainer Joep Steur zit enkele meters verder op de tribune. Kijkt naar zijn keeper, de ogen bijna toegeknepen, een hand onder het hoofd. Roept dan: „Doe nou niet net of je loof bent. Nog een keer, Jan, en alle treden! Toe nou maar, op je wilskracht!” En Jan gaat nog een keer, via alle treden, de hele staantribune vijftien maal achtereen op en neer. Als het achter de rug is geeft Joep Steur hem te kennen dat het genoeg is geweest. Over een paar uur wordt hij weer fit op het veld verwacht.

Vorig jaar aug. toen behalve de mensen in het dorp Volendam nog geen enkele voetbalkenner van Jan Hoogland had gehoord, stond hij ineens volop in het nieuws. Het was in die weken dat Volendams gerenommeerde doelman Leo van Straaten het min of meer liet afweten. Joep Steur, toen nog niet zo lang trainer bij Volendam, waagde het erop. Hij haalde 16-jarige Jan Hoogland uit het tweede elftal van de junioren en zette hem zomaar in het doel bij zijn hoogste semi-profs. Na die eerste succesvolle wedstrijd in Venlo tegen VVV richtte iedere voetbaldeskundige in Nederland eens zijn ogen op junior Hoogland. Die jongen kon er wat van. Jan Hoogland maakte furore. Radio en televisie spraken over hem als over Lev Jashin in statu nascendi, hij werd gekozen in het Nederlandse UEFA-jeugdeftal en was na korte tijd vaste keus in het eerste team van Volendam. Het heeft bij elkaar 25 wedstrijden geduurd.

Jan Hoogland blies de aftocht en oefenmeester Joep Steur haalde de geroutteerde maar door velen bekritiseerde doelverdediger Jan Visser weer van stal. De kranten, die eerst met vrolijke koppen gewag maakten van de bliksemcarrière van Hoogland, vertelden toen met ernstige hoofdlettertjes dat die jongen, zo onervaren immers nog, het mentaal

waarschijnlijk niet helemaal had aangekund. Andere kranten was ter ore gekomen, dat het keeperstalent wat aan zijn knie had. En tenslotte enkele maanden geleden, luisterden al die kranten bescheiden berichtjes onderaan de pagina's dat Volendams jonge doelman Jan Hoogland was geopereerd aan een voetbalknie. Het zou nog wel even duren voor hij weer beschikbaar was voor het eerste elftal.

• Come-back

Op dit moment is Jan Hoogland vol vertrouwen dat het allemaal goed komt: „Ik denk wel dat ik weer in het eerste kom. Ik geef me tenminste voor 100%, ik moet er gewoon weer in. Twee weken geleden ben ik begonnen met trainen, maar toen ik net bezig was, moest ik er weer mee stoppen. Want dr. Tetzner — die me had geopereerd — zei dat er weer vocht in m'n knie zat. Ik moest rust houden. Maandag ben ik begonnen te trainen. Salo Müller had tegen me gezegd dat het mocht. Op het ogenblik voel ik helemaal niets meer in mijn knie”.

De training van Jan Hoogland valt niet mee. Elke dag, behalve zaterdag en zondag, komt hij tweemaal vol goede

moed het veld op om een nogal zwaar uitzienend programma af te werken. 's Morgens begint hij om 9 uur, en 's middags om drie uur. Hij doet voornamelijk conditietraining. Het bestuur van Volendam heeft kort geleden een speciale home-trainer naar een van de kleedkamers laten slepen. Jan legt in de kleedkamer per keer liefst 80 km. af. Hij fietst steeds gedurende een half uur, met een gemiddelde snelheid van boven 40 km. Een klokje op zijn stuur houdt toezicht. Daarna gaat Jan onder toezicht oog van trainer Steur een tijdje tribunes lopen. Steed maar weer op en neer. Zo'n 50 maal achter elkaar. Vervolgens doet hij dan een paar „lichte” buikspieroefeningen. Languit liggend op het gras met zijn buik naar beneden moet hij dan de onmogelijkste ballen opvangen. Tenslotte wordt hij in het doel nog even onder vuur genomen. Niet te erg nog, want Jan mag zich niet forceren. Duiken is er nog niet bij.

• Operatie

Niemand weet beter dan Jan Hoogland zelf hoe de werkelijke gang van zaken rond zijn knie was: „Echt last van mijn knie kreeg ik pas met het UEFA-team in Polen. Ik lag daar 's morgens gewoon in bed en toen schoot mijn been rechtuit. Een meniscus. Ze hebben hem er toen tot vier keer toe ingedrukt. Daarna ging het weer een tijdje goed. Maar 8 mei, dat was op woensdag, speelden we in Volendam een partijtje van het eerste tegen het tweede. Op een gegeven moment loop ik gewoon rustig naar mijn doel en toen kreeg ik het weer. Hij schoot er weer uit. De volgende dag ben ik naar dr. Tetzner gegaan en die zei: direct naar het ziekenhuis. Die zondag lag ik er al en maandag ben ik geopereerd. Bij elkaar heb ik 12 dagen in het ziekenhuis gelegen. Ik moest zoveel mogelijk rusten. Aan het eind daarvan dacht ik dat het allemaal goed zou zijn, maar er kwam steeds weer vocht in mijn knie. Dat halen ze er dan uit met een soort warme klei, die ze om je knie heendoen. Maar pas de laatste weken gaat het echt goed. Dinsdag mocht ik weer voorzichtig beginnen met een paar balletjes te schieten.

Tijdens zijn genezingsperiode heeft het

bestuur van Volendam de 17-jarige doelman een full-profcontract aangeboden. Hoogland: „Ze waren er vorig jaar al over begonnen. Ze wilden het eens met me proberen. Ik werkte vorig jaar op een fabriek; ik stond boven een ontvettingsbad, daar word je ontzettend dof van en zo. Dat was helemaal niet goed voor me. Ik ben trouwens niet zo erg gesteld op werken”.

• Bliksemcarrière

Het is duidelijk dat keeper Jan Hoogland aan een bliksemcarrière bezig is. Het begon allemaal op straat, met het buurtvoetbal. De grote jongens, die „al op voetballen mochten zitten”, waren voortdurend bezig om de kleine Jan van de ene boek naar de andere te laten springen. Een doel bestond toen nog uit twee hoopjes kleren. Toen Jan acht jaar was, mocht hij ook bij het „echte” voetballen. Zijn officiële begin in het keepersvak was overigens niet zo glorieus: „De eerste wedstrijd die ik ooit speelde was uit tegen SDOB. Toen stond ik alleen de eerste helft op doel, want het ging niet zo best. We werden helemaal weggespeeld. Daarna stond ik anderhalf seizoen linksback in de pupillen”.

Vlak voor hij tien jaar werd, kwam Jan Hoogland als keeper in de pupillen A. De grote bazen hadden echt wel gezien dat die Jan Hoogland op de trainingen steeds weer het doel opzocht en het daar lang niet gek deed. Op 11-jarige leeftijd ging hij al over van pupillen A naar de aspiranten A: „Daar heb ik een jaar of drie in gestaan. Maar daar tussendoor had ik ook een erg slecht seizoen, dat ik in de aspiranten B stond. Het laatste jaar in de aspiranten A was het beste. Toen kwam ik ook in het Noordhollands jeugdeftal van 14- en 15-jarigen”.

Jan Hoogland was 15 toen hij naar de junioren 2 promoveerde. Na een paar wedstrijden in dat tweede, een paar in het eerste van de junioren en een paar trainingen met de allerhoogste keurtroep van Volendam, had 16-jarig Jantje al het allerhoogste in zijn vereniging bereikt: het eerste elftal van de profs.

• Kampioen

Jan Hoogland privé. Woont bij zijn ouders thuis in de Beukenstraat, rookt per dag ongeveer vier sigaretten, heeft af en toe verkingering, gebruikt een fiets als vervoermiddel en houdt zich tussen de trainingen door bezig met popmuziek, zowel actief als passief. Binnenkort gaat hij een avondcursus MAVO beginnen in Volendam. Het is de eerste stap op weg naar het beroep van sportleraar, dat hij na zijn voetbalcarrière wil beoefenen. Zijn mooiste belevenissen maakte hij mee met de UEFA-jeugd: „Je komt overal. Ik heb er ongeveer tien wedstrijden in gespeeld, en telkens weer ergens anders. Ik moet beslist proberen daar weer bij te komen. Het is het mooiste wat er is. Vorig jaar ben ik op de Canarische eilanden geweest, in Duitsland en in een kamp op de Riviera.”

Voor keeperstalent Hoogland staat het als een paal boven water dat zijn Volendam het komende seizoen kampioen wordt van de eerste divisie: „Dat staat vast. We hebben op het ogenblik een geweldige ploeg. We hadden eigenlijk dit

jaar al moeten promoveren, ik had het eigenlijk wel verwacht”.

Jan Hoogland in actie bij het tribune-lopen. Trainer Joep Steur houdt een oogje in het zeil.

In dat potentiële kampioensteam moet de jeugdige doelman zich weer volkomen vast maken. Zijn concurrenten trainen hard. Naast Jaa Visser zijn er ook Jan Kok (20 jaar, keept in het derde) en Cees Tuyp (17 jaar, keept in het hoogste jeugdeftal). Maar Jan Hoogland zal het wel redden, al lijkt het

onwaarschijnlijk dat hij bij 't begin van de competitie al helemaal terug is. Misschien komt hij weer even plotseling als vorig jaar, halverwege het seizoen: tussen de palen en in de publiciteit.

HARRIE AARDEMA

Dick Bond eindelijk weer „thuis” in Volendams voetbal

VOLENDAM. — Dick Bond op het veld. Heeft een te grote voetbalbroek nonchalant om zijn middel hangen, veegt het zweet van zijn voorhoofd en trekt, op bevel van Joop Steur, kort sprintjes met Jaap Jonk Suikere. Pas-seert later moeiteloos 'n paar tegenstanders in een onderling „partijtje”, demonstreert listige hakjes en lanceert kromme passes in de richting van Jannie Mühren. Dick Bond in de kleedkamer. Staat bovenop de zitbank, hijst zich grijnzend in zijn maatschappelijke broek en ploegt een kam door zijn dikke haardos, nagenietend van de douches. Even later rijdt hij in zijn nieuwe Audi snel en zeker door het dorp en rent af in de weilandkant van de nieuwbouwwijk. Hier moeten we zijn. Schol-eksterstraat 23. Dick Bond thuis. Stelt eerst zijn kleine zontje, — die, op een hoogte van nog geen meter, nu al voetbalbeentjes heeft — en zijn vrouw aan me voor en zakt neer in een comfortabele stoel. „Nee, alleen maar een glaasje melk”, zegt hij tegen zijn vrouw, „of wacht, ik lust er wel een broodje bij”.

Na vele jaren mondelinge strijd met het bestuur van Telstar is de nu 29-jarige voetballer eindelijk weer „thuis” in Volendam, eindelijk weer beschikbaar voor het eerste elftal van de RKSV. Dankzij een clauseule, die Dick Bond vorig jaar op advies van Hein Schilder in zijn contract had laten opnemen. Hij zou voor een bepaald bedrag, dat onbekend is gebleven maar volgens insiders rond de 750.000 schommelt, terug mogen, maar alleen naar Volendam. Dick Bond: „Na afloop van dit seizoen zei ik: of ik stop, of ik ga naar Volendam”.

Topscorer

Het is vele jaren geleden dat Dick Bond het straatvoetbal in Volendam vaarwel zei en min of meer officieel op de velden zijn kunsten ging vertonen. Op 11-jarige leeftijd — hij moest eigenlijk 12 zijn — stond Dick Bond in de voorhoede van een aspirantenteam, dat in een onderlinge competitie met alleen maar teams van RKSV Volendam speelde. Dick was van meet af aan een van de topscorers: „Ik had mijn lengte niet

erg mee, ik was klein en tener, maar mijn techniek en snelheid maakten weer veel goed. Het ging allemaal wijksgewijze, een jaar lang, de ene straat in Volendam tegen de andere”.

Het daaropvolgende jaar werd Dick Bond al ingedeeld in de hoogste afdeling van de aspiranten. Het A- en B-team speelden in dezelfde afdeling. Het B-team, waar Dick Bond in voetbalde, werd dat jaar kampioen, met een zeer kleine voorsprong op het A-team en een zeer grote op het achtervolgende peloton. De kleine goal-getter liep al duidelijk in de gaten. De grote mannen van de voetbalvereniging stopten hem daarom maar gauw in de A-selectie: „Dat was het sterkste elftal waarin ik ooit gespeeld heb. Dat was voor ons gewoon een sport om er zo gauw mogelijk tien te maken en er dan meer te stoppen”.

In dat Ajax-achtige A-elftal speelde in die tijd ook ene Wim Kras, die dat zelfde seizoen nog overging naar het eerste elftal van de junioren. Kras was 15 jaar toen hij in het eerste elftal van de senioren zijn debuut maakte, tegen Ajax. Dick Bond was zover nog niet. Hij bleef ongeveer twee jaar meedraaien in de aspiranten en werd op 15-jarige leeftijd af en toe ingezet bij de junioren.

Debuut

Toen hij oud genoeg was voor de junioren, plaatste men hem in het C-elftal: „De trainer zei dat er erg veel mensen voor de rechtsbuitenplaats waren, maar na twee weken mocht ik toch al af en toe in het A- en het B-team meedoen”. Een heel jaar vol junioren A moest Dick Bond eerst nog spelen, voordat in de verte het eerste elftal begon te dagen. Dick Bond: „Ik mocht vaak mee te trainen in St. Pancras. Dan speelden we A tegen B en mochten er ook af en toe een paar junioren met het eerste meedoen”.

In de maand april van het jaar 1962 maakte Dick Bond zijn debuut in het eerste elftal van Volendam. Hij was 18 jaar. Dat zijn eerste optreden niet onverdienstelijk was, bleek in de tijd daarna, toen hij als junior regelmatig werd opgesteld in het eerste. Langzaam maar

zeker ontstond de befaamde vijf-mans-voorhoede Gerrie Mühren, Johan Pelk, Wim Kras, Dick Tol, Dick Bond. Altijd goed voor veel doelpunten. Jammer was het alleen dat de achterhoede à la Brazilië nogal eens een steekje liet vallen.

Contacten

Drie jaar lang heeft Dick Bond als rechtsbuiten deel uitgemaakt van het eerste elftal van Volendam. Het laatste jaar daarvan werd Volendam kampioen van de eerste divisie met een zeer in het oog lopend doelsaldo. Dick Bond, die evenveel doelpunten had gemaakt als midvorder Dick Tol, werd benaderd door diverse eredivisieverenigingen. Met het Rotterdamse Sparta speelde hij een oefenwedstrijd tegen het Hongaarse team,

„Er moet iets te beleven zijn op het veld”

bij Feyenoord volgde hij enkele trainingen, hij had regelmatig contact met Bram Appel bij PSV en ook de Noord-hollandse verenigingen Telstar en AZ '67, waar toen Barry Hughes trainer was, toonden belangstelling.

„Feyenoord trok me natuurlijk heel erg, maar ze hielden me daar een beetje aan het lijntje. Ik kreeg de indruk dat Feyenoord zo nog veel meer mensen vasthield. Telstar was de enige club waar ik het echt zag zitten. Ik was toen erg geharmoniseerd van Piet de Visser, die vertelde dat Telstar op weg was om een grote topclub te worden. Ze zouden Dick van Dijk kopen, en Peet Petersen, die nog een winnende goal maakte tegen Brazilië en Piet van der Kuil. Ik had echt verwacht dat ik in een klinkende ploeg zou komen. De praktijk pakte wel wat anders uit. Ik bleek de enige aankoop in die voorhoede”.

Heimwee

Het beleid van Telstar bleek niet gericht op een reis naar de top, maar uitsluitend op het behoud in de eredivisie. Volendam, dat Dick Bond natuurlijk met lede ogen had zien vertrekken, begon na drie jaar voorzichtig te informeren of hij misschien niet terug zou kunnen komen. Steeds sprongen die pogingen echter af op het transferbedrag: „Toch hadden ze gezegd bij Telstar, toen ik daar kwam, als je heimwee krijgt en terug zou willen naar Volendam, zullen we daar rekening mee houden in het transferbedrag. Maar dan moest ik verklaren dat ik heimwee had en dat deed ik niet. Ik had geen heimwee en ik was te eerlijk om te zeggen dat ik het wel had. Ik wilde gewoon terug naar Volendam”. Drie maal tekende Dick Bond daarom het contract dat Telstar hem aanbood, hoewel hij liever terug was gegaan naar zijn oude club. Dankzij de speciale regeling die volgens een clauseule in zijn laatste contract was opgenomen, heeft Dick Bond nu eindelijk zijn zin gekregen.

Waarom beviel het Dick Bond niet meer bij Telstar? „Ik kon de laatste tijd niet zo goed overweg met trainer Jan Rab, Cees de Vries is om dezelfde reden naar AZ gegaan. Jan Rab had steeds dezelfde eigen mening over voetbal. Hij vond dat hij het altijd bij het rechte eind had. Met het bestuur en de spelers heb ik altijd erg goed kunnen opschieten, misschien wel te goed. Het was misschien te veel de sfeer van — kamedraden onder elkaar — te weinig een profsfeer. Daarom heeft Telstar misschien ook nooit echt iets bereikt. En

dan de prestaties. Ik was echt weggegaan bij Volendam met het idee om te proberen bij de grote top te komen. Dat was niet gelukt.

Spectaculair

Nu wordt het weer Volendam: „Ik verwacht zelf dat ik weer mag gaan voetballen, mijn eigen kwaliteiten uitbuiten. Het hoeft niet eens de rechtsbuitenplaats te zijn, ze mogen me overal neerzetten. Ik wil ook wel graag op het middenveld, of op de linksbuitenplaats, met een bepaalde vrijheid in mijn spel. In de spits zou ik ook gerust wel willen, maar dan op een bepaalde manier. Je zou bijvoorbeeld twee spelers naast elkaar kunnen zetten. Maar de oefenwedstrijden moeten het uitwijzen, wat de beste is.

Hoe ziet Dick Bond de kansen van

Volendam in het komende seizoen? „Ik geloof wel dat het een moeilijke competitie wordt. Omdat Volendam tijdens het periodekampioenschap zo goed speelde, wordt er heel wat van je verwacht. Het publiek stelt als eis dat Volendam tenminste een periodiekampioenschap behaalt”.

Een goede samenwerking met trainer Joop Steur ziet Dick Bond wel zitten: „Ik heb Steur zelf vroeger ook al gehad.

Foto Rob Josselet

Hij is een man die houdt van inzet en een bepaalde harde mentaliteit, dat weet ik nog wel van vroeger. Als je met die trekken rekening houdt, moet het gewoon goed gaan. We moeten proberen dit jaar spectaculair voetbal te spelen. Het publiek neemt geen genoegen met 'n 1-0 overwinning. Ze willen meer zien. Er moet iets te beleven zijn op het veld”.

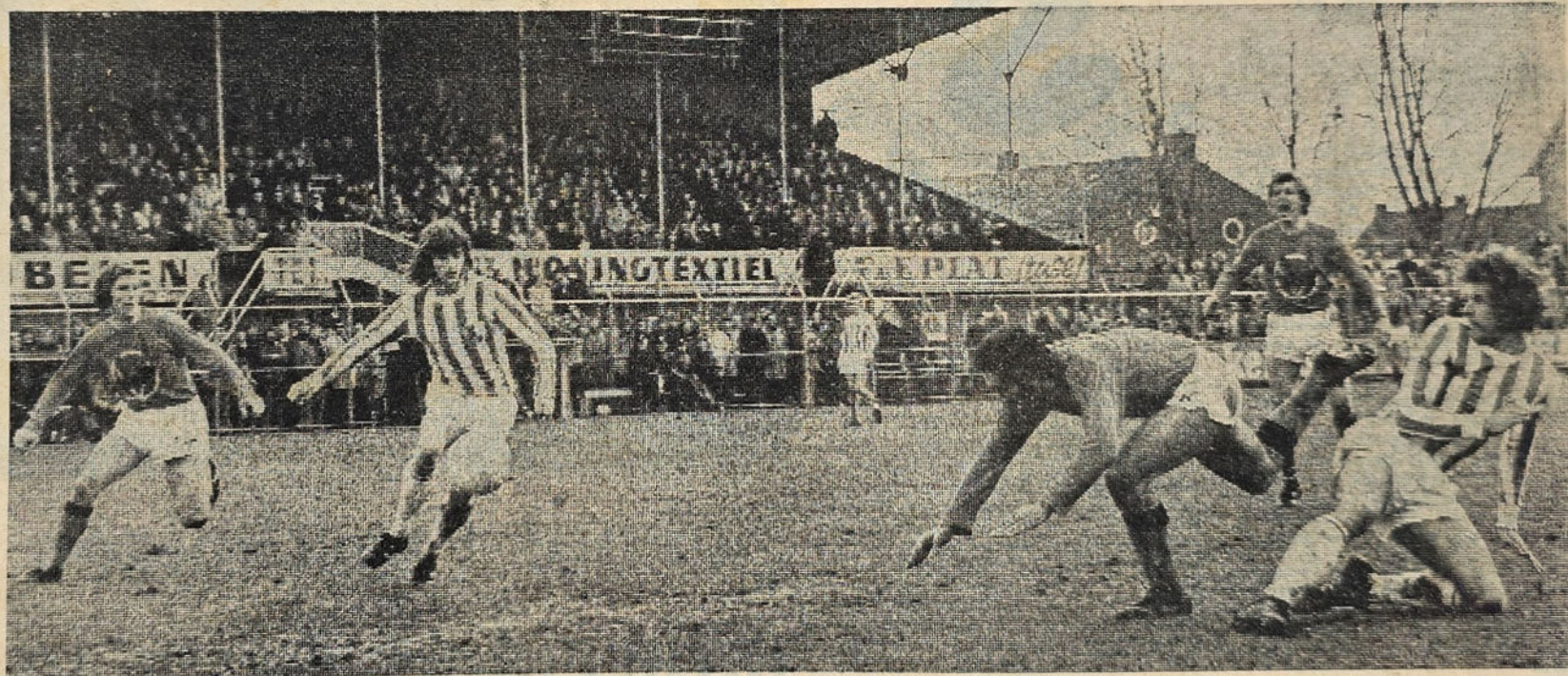
Volendam kwam niet voorbij Wageningen

later met met Steur

veel verslagen te negatief?

Wim Kwakman op dreef

Opnieuw is Volendam er op eigen veld niet in geslaagd te bewijzen bij de topclubs van de eerste divisie te behoren. Hoewel in de voorhoede vooral Kwakman en Kok door hun snelheid en hun arsenaal aan schijnbewegingen een voortreffelijke indruk maakten, ontbrak het de Volendamse ploeg aan voldoende steun vanuit het middenveld en de achterhoede. Toen na 16 minuten in de eerste helft Roelofs uit een vrije trap Wageningen verrassend aan de leiding hielp, was Volendam duidelijk aangeslagen. Ook na het tegendoelpunt (Walter Ferreira benutte in de tweede minuut van de tweede helft een strafschop) wisten de Waterlanders niet te profiteren van de beslist wel aanwezige zwakke plekken in de defensie van Wageningen. Toch was de wedstrijd voor de 5000 toeschouwers niet onaantrekkelijk om te zien. Doordat beide ploegen bewust op de aanval en met een grote inzet speelden ontstond geen hoogstaand, maar wel op en neer golvend en spectaculair voetbal.

Walter Ferreira wordt ten val gebracht. De strafschop zal de aanvalsleider benutten.

Voor het begin van de wedstrijd poseerde het volledige Volendamelftal gestoken in de veelbesproken V-shirts, voor de diverse fotografen. Volendam had weer Ferreira in plaats van Nico Mol in de spits en in het doel stond een geblesseerde Jan Hoogland, die vrijdag tijdens de training een kneuzing aan de linkerarm opgelopen had. Wageningen speelde zonder topscorer Hazelhekke, die volgens trainer Vink door ziekte sterk in vorm was teruggelopen.

In de eerste helft speelde Wageningen met de wind in de rug en kon daardoor even heftig en veelvuldig in de aanval gaan als thuisclub Volendam. Beide ploegen kregen diverse mogelijkheden de score te openen. Na 5 minuten spelen knalde Jack Jonk uit een corner van

kwam af en toe goed mee naar voren), bleven de doelpunten uit.

Vruchteloos

Hoewel hij af en toe slecht uittrapte, bewees doelman Jan Visser na een half uur spelen dat hij het keepen nog niet verleerd is. Een venijnige schuiver van Ponsen maakte hij op knappe wijze onschadelijk. Vlak daarna werd een buitenspelendoelpunt van de goed meekomen-

de ausputzer Wellerdieck van Wageningen afgekeurd. Volendam liet de schouders duidelijk zakken en gaf Wageningen de gelegenheid meer in de aanval te gaan, tot groot ongenoegen overigens van het publiek, dat meer wilde dan een gelijkspel. Het zat er niet meer in. Keeper Drost speelde te goed om voor de tamelijk krachteloze aanvalsacties van Volendam te bezwijken.

De vervanging van Jack Hoogland door Nico Mol betekende eerder een verzwakking dan een verbetering.

Gele kaart

Volendamspelers was het doelpunt te laat gekomen. Het bleef 1-1.

Volendam: Jan Hoogland (Visser); De Boer, Jaap Tol, Hans Jonk, Jan Jonk; Klaas Zwarthoed, Jack Hoogland (Mol), Jack Jonk; Kwakman, Ferreira, Kok.

Wageningen: G. Drost; J. Drost, Wellerdieck, Roelofs, Thomas; Van Ossenburg, Ooms (Meurs), Block; Ponsen, Menting, Van Vijfeyken.

HARRY AARDEMA

Ipendam overklaste Hollandia

TUITJENHORN. — Ver voor de aanvang van de wedstrijd tegen Hollandia-T overlegden de verschillende bestuursleden van Ipendam koortsachtig hoe zij het contact met Wervershoof zouden onderhouden. Van de wedstrijd VVW-Grashoppers hing het namelijk af of Ipendam gistermiddag kampioen zou worden of niet. Zowel VVW als Ipendam maakte echter geen fout, zodat een beslissingswedstrijd tussen de 2 grote rivalen uitkomst moet brengen.

door Harrie Aardema

Hollandia-T was volstrekt geen partij voor Ipendam. De ploeg uit Tuitjenhorn, die ergens onderaan de ranglijst bengelt, was alleen in de eerste helft af en toe gevaarlijk. Na de rust werd Hollandia-T totaal overspeeld. In het team van Ipendam was de 18-jarige Ron Voet de grote uitblinker. Nico Hinke bleef enigszins onder de maat. Trainer De Haan: „Het spel van Hollandia ligt ons niet erg. Zij slaan het liefst het middenveld over en wij houden het meer bij de korte passes op het middenveld. Vooral Nico Hinke houdt van dat korte werk.”

Midvoor Piet de Goede, die met zijn 26 jaar de oudste in de Ipendamploeg is, kreeg een hele serie scoringsmogelijkheden. Al na 5 minuten miste hij de eerste, toen hij uit een gekrioel van spelers vlak voor het doel net naast knalde. Nauwelijks een halve minuut daarna hielden de vele Ipendammers op de tribune (er waren 2 volle bussen naar Tuitjenhorn gereld) hun hart vast, toen een snelle uitval van Hollandia-T bijna een goal opleverde. De bal verdween keihard naast de paal.

Na 20 minuten spelen was het vuurwerk voor het Hollandia-doel, toen eerst Nico Hinke en vlak daarop Piet Klaver hard inkogelden. De eerste maal stond echter doelman Hof de tweede maal de lat in de weg.

Opvallend

Opvallend was ook het spel van Arnold Schirmann, die als middenvelder verrassend vaak in de voorste linies te

vinden was. Een van zijn acties vormde de inleiding tot het eerste doelpunt. De bal kwam uiteindelijk bij Piet de Goede die eerst Hollandia-aanvoerder Joris Kruyer omspeelde en daarop de bal in de voeten van Ron Voet schoof. Die aarzelde geen moment en scoorde de bal behendig in de uiterste hoek. Het was 0-1. Alles wat Ipendam was haalde verlicht adem. Ook in de tweede helft was Ron Voet met wervelende solo's en bekeken passes de grote animator in de

Ipendamploeg. Na 10 minuten knalde hij hard in de handen van doelman Hof.

Na een kwartier spelen werd Arnold Schirmann eindelijk beloond voor zijn goede spel toen hij vanaf 30 meter doel trof: 0-2. Het schot, dat niet onhoudbaar leek rolde vlak langs de paal in het doel.

Het resterende deel van de wedstrijd was maar een formaliteit. Ipendam nam wat gas terug en stelde Hollandia-T in de gelegenheid wat terug te doen. De

Tuitjenhorners, die in rechtsbuiten Wim Boerdijk hun gevaarlijkste man hadden, slaagden hier geen moment in. 10 Minuten voor het eindsignaal van de uitstekende leidende scheidsrechter Bollen kregen ze definitief de nekslag. Eerst wurmde Nico Hinke na een scrummage de bal in het Hollandia-doel (0-3) en direct na de aftrap knalde Piet de Goede hard en hoog in de kruising: 0-4. Hollandia-T kwam in de laatste minuten nauwelijks meer aan de bal.

Het Ipendam-eteam dat er in slaagde een beslissingswedstrijd

tegen VVW te forceren.

*Leto ook zelf gemaakt
Met toestel Rob*

*Iedereen verwachte
kampioenschap.*

Sjabbe Bouman (25) geeft de Volewijckers nieuw leven inblazen

AMSTERDAM-NOORD — Sjabbe Bouman (25), jarenlang eerste-elftalspeler van De Volewijckers, maar nu al meer dan een seizoen door een onwillige knie buiten spel, wordt het komende seizoen coach/begeleider van het hoogste jeugd-elftal. De laatste maanden is Bouman al enkele malen als scout en „spieder” voor De Volewijckers in actie geweest. Sjabbe Bouman was onlangs nog in het nieuws toen zijn boezemvriend Teun Jan Jongens (20) bij een auto-ongeluk om het leven kwam. Bouman was de bestuurder van die auto, waarin ook Volewijckers-trainer Ger Blok had gezeten. De nieuwe functie van de ex-eerste-elftalspeler, die zelf niet verwacht ooit weer te kunnen spelen, moet worden gezien als de eerste stap op weg naar een nieuw scoutingstelsel bij De Volewijckers, dat op den duur moet bijdragen de prestaties en het toeschouwersaantal op te vijzelen.

Triest en nog wat wezenloos staan de ogen van Sjabbe Bouman, als hij spreekt over de herinneringen aan het ongeluk, dat hem van zijn boezemvriend Teun Jan Jongens scheide. Hij, als bestuurder van de auto, en trainer Ger Blok overleefden de klap. Teun Jan niet. De Volewijckers moet in het komende seizoen proberen het verlies van Teun Jan Jongens te verwerken, zowel op het veld als daarbuiten. Wat dat laatste betreft zal niemand op deze wereld, behalve diens vrouw dan, Teun Jan Jongens zo missen als Sjabbe Bouman. Openhartig bekend hij: „Ik was met hem meer getrouwd dan met mijn vrouw”. De dag na het ongeluk zouden de echtgenoten Bouman en Jongens gezamenlijk op vakantie gaan. Sjabbe Bouman heeft zich erg verbaasd over de vele tegenstrijdige berichten die de laatste tijd over de werkelijke toedracht van het ongeval de ronde doen. „Het ging zo”, zegt hij, terwijl hij nog een sigaret opsteekt:

„Die avond haalde Teun Jan mij op van mijn werk in Hilversum. Hij kwam met een peugot 504, die we in bruikleen hadden om mee op vakantie te gaan. Toen-ie me af kwam halen zei-ie dat de auto niet zo goed was. Hij was niet helemaal goed afgesteld. Op snelheid dus. We zouden er de volgende dag mee weg gaan. Drie weken met zijn vieren, dus die auto moest goed zijn. We zijn meteen naar een garage in Hilversum gereden om te kijken of er wat aan te doen was. Hij was niet goed afgesteld, hij pakte heel raar als je gas gaf. Soms

helemaal niet en dan ineens weer helemaal wel. Toen ze ons in Hilversum niet konden helpen, zijn we nog naar twee andere garages geweest. Ze zeiden daar dat het iets was met de pomp. Wij dachten dat het een kleingheidje was. Maar we vonden toch wel dat we genoeg verantwoordelijkheid moesten hebben. We hadden eigenlijk afgesproken dat we die volgende dag, vrijdag dus om 12 uur weg zouden gaan. Maar als die auto niet goed was, gingen we gewoon later, we waren tenslotte eigen baas en we konden overal heengaan. Voor mijn part gingen we zondag. In die garages konden ze niet vinden wat er met die auto was, ze hadden er ook de apparatuur niet voor.

Op weg naar de volgende garage gebeurde het. In Baambrugge geloof ik. Vlakbij Abcoude. Op een gegeven moment was er een bochtige weg langs de Amstel en ik zat achter het stuur. Vlak voor de bocht schakelde ik terug naar zijn drie en wilde in de bocht weer wat gas geven. Maar de auto reageerde niet. Normaal geef je ongeveer 60% gas, maar als-ie niks doet, trap je automatisch je pedaal verder in. Dan ga je doortrappen. Op dat moment pakte-ie alles. Hij was toen gewoon niet meer te houden, het is een snelle wagen. We kwamen schrijlings het water in, met de rechterkant naar beneden. Teun Jan zat rechts voorin. Doordat het dak openstond was de wagen binnen enkele seconden helemaal vol met water. Op dat moment denk je natuurlijk dat je er geweest bent. Meneer Blok was er al door het achterraam uitgesprongen en ik wist er ook uit te komen. Maar Teun Jan was er niet. Ik ben wel zeven of acht maal er weer ingegaan door het dak om Teun Jan te zoeken. Maar hij was er niet. Ik heb via de deur de hele auto drastisch onderzocht. Maar Teun Jan was er al uit. Hij was door het raam al naar buiten gevlogen en was op slag dood. Het was de schedelbasis, dat bleek later bij het identificeren. Hij was een paar meter voorbij de wagen terechtgekomen. Alleen zijn hoofd was... voor de rest was zijn lichaam nog helemaal in tact.”

• Leegte

De vrouw van Teun Jan Jongens, die een uur na het gebeuren door de politie op de hoogte was gesteld, is bijna vanzelfsprekend bij het echtpaar Bouman gaan inwonen. Sjabbe vindt: „Voorlopig blijft ze hier, tot we een andere oplossing gevonden hebben”. Hoewel de vastgestelde vakantie natuurlijk niet door kon gaan, hoopte Sjabbe wel dat het mogelijk is met z'n drieën er nog een paar dagen tussenuit te trekken. De dagen na het ongeluk waren een hel voor de vrouw van Teun Jan, voor het echtpaar Bouman, voor oefenmeester Blok en eigenlijk voor heel veel betrokkenen, niet in de laatste plaats de ouders van de voetballer. De vrouw van Teun Jan Jongens(hij was nog maar een half jaar getrouwd) heeft woensdag haar

werk in de Bijenkorf weer hervat. Na het ongeluk stond de telefoon in huize Bouman roodgloeiend. Steeds kwamen goedbedoelde, maar slopende telefoontjes van mensen, vrienden die hen van hun medeleven wilden overtuigen. Sjabbe: „Het is een leegte, een gat. Met het voetballen trokken we altijd al veel met elkaar op, maar ook daarna waren we onafscheidelijk. Het is een verschrikkelijke ervaring.”

• Opmars

Sjabbe Bouman begon zijn voetballoopbaan op 8-jarige leeftijd bij DRC Durgerdam. Toen hij 16 jaar was kwam hij min of meer via het schoolvoetbal in contact met de betaalde club De Volewijckers. Vrienden adviseerden hem het hogerop te gaan zoeken. Nadat hij een kleine test afgelegd had, werd hij door De Volewijckers goed genoeg bevonden om in de A-junioren te gaan voetballen. Later drong hij door tot de KNVB-junioren, toen nog betaalde jeugd.

Twee jaar daarna belandde hij onder leiding van de toenmalige trainer De Busser in het eerste elftal. Mede dankzij hem werd toen in de laatste tien wedstrijden in 1965 liefst 16 punten behaald. De Volewijckers voetbalde toen in de tweede divisie. Pas in 1968 kreeg Sjabbe Bouman een contract aangeboden van De Volewijckers. Ook andere verenigingen hoorden van het Volewijckers-talent en gooiden een hengeltje uit. Hij heeft o.m. contacten gelegd en oefenpartijtjes gespeeld bij AGOVV, DOS, DWS en HVC. De lucratiefste aanbieding kwam echter van het Utrechtse Elinkwijk, zodat Sjabbe besloot daar de geleerden te versterken: „Elinkwijk was toen net gedegradeerd uit de eredivisie. Het ging in het begin erg goed.”

• Afgelopen

Na bij Elinkwijk een half jaar in het eerste elftal te hebben gevoetbald, moest hij in dienst. Zelf bekend hij: „In dienst ging het een beetje mis. Ik woonde in Amsterdam, voetbalde in Utrecht en zat in dienst in Garderen, dat ging natuurlijk nooit. Het voetballen ging een beetje naar de achtergrond. Ik speelde maar een paar wedstrijdes in het B-elftal.” Na zijn diensttijd ging Sjabbe Bouman weer naar De Volewijckers terug, waar hij na vrij korte tijd weer een vaste plaats in het eerste veroverde. Jarenlang ging dat goed.

Pas in het vorige seizoen kreeg Sjabbe Bouman met ernstige problemen te kampen. Tijdens een wedstrijd tegen Willem II verdraaide hij zijn knie en moest uitvallen. Vanaf dat moment heeft hij vrijwel voortdurend met zijn knie geknield, ondanks de bemoeienissen van bijna alle beroemde artsen in

Nederland. Sjabbe: „Op een gegeven moment gaat het weer goed. Dan denk je: ik speel volgende maand. Maar de week daarop geef je een schot en kan je weer een paar weken gaan rusten.” Sjabbe Bouman en zijn vrouw hebben echter alle wedstrijden van hun Volewijckers het afgelopen seizoen meegemaakt, naar welke plaats in Nederland de reis ook heen was.

Sjabbe Bouman, werkzaam op kantoor bij de VARA in Hilversum, is definitief met voetballen gestopt. Als echte Volewijckers, die tot voor twee jaar (toen hij trouwde) vlakbij het Mosveld woonde, heeft hij de voetballerij echter eeuwig trouw gezworen: „Ik ga volgend jaar bovendien een D-cursus voor trainers volgen. Ik wil in ieder geval altijd bij het voetballen blijven, zolang ik nog op twee benen kan blijven staan”.

H. A.

(Rokker) geland geland 2 deuren

Banketbakers in spé behaalden diploma's

AMSTERDAM. — Aan de streek-school voor consumptieve beroepen en detailhandel in de Elindstraat te Amsterdam is deze dagen een aantal streeknoten geflagd voor het opstrijken van banketbakers. Het betreft de Noord-Amsterdamer P. C. Broese van Groenou, verder R. van Luns (Nieuwendam), W. J. Krijger

onderwijsdiploma behalen. In te hier acht of negen jaar met geen Als vooropleiding is LBO of MBO voldoende.